

Raport w zakresie adekwatności kapitałowej, ryzyka oraz polityki wynagrodzeń Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A.

według stanu na 31 grudnia 2017 roku

Warszawa, 23 luty 2018 r.

Aktualizacja z dnia 23 maja 2018 r.

Millennium
bank

RAPORT W ZAKRESIE ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ, RYZYKA ORAZ POLITYKI WYNAGRODZEŃ GRUPY KAPITAŁOWEJ BANKU MILLENNIUM S.A. WEDŁUG STANU NA 31 GRUDNIA 2017 ROKU

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	3
2.	ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA	4
3.	CELE I STRATEGIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	10
4.	ZAKRES STOSOWANIA CRR I FUNDUSZE WŁASNE	15
5.	WYMOGI KAPITAŁOWE I KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	23
5.1	WYMOGI KAPITAŁOWE WEDŁUG KLAS EKSPOZYCJI I RODZAJÓW RYZYKA	23
5.2	KAPITAŁ WEWNĘTRZNY	25
6.	RYZYKO KREDYTOWE	26
6.1	WYMOGI KAPITAŁOWE NA RYZYKO KREDYTOWE	33
6.2	EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA	37
6.3	KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO (ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI)	43
6.4	KORZYSTANIE Z RATINGÓW ZEWNĘTRZNYCH	53
6.5	AKTYWA OBCIĄŻONE	54
7.	RYZYKO OPERACYJNE	56
8.	RYZYKO RYNKOWE I INNE RODZAJE RYZYKA	56
9.	DŹWIGNIA FINANSOWA	59
10.	METODA IRB	60
10.1.	ZEZWOLENIE NA STOSOWANIE METODY IRB	60
10.2.	SYSTEM RATINGÓW WEWNĘTRZNYCH	61
10.3.	STOSOWANIE OSZACOWAŃ WEWNĘTRZNYCH	70
10.4.	TECHNIKI OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO	71
10.5.	KONTROLA I PRZEGLĄD SYSTEMÓW RATINGOWYCH	76
11.	POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	78
12.	OŚWIADCZENIE ZARZĄDU	83
	ZAŁĄCZNIK NR 1 FUNDUSZE WŁASNE ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM WYKONAWCZYM KOMISJI UE NR 1423/2013 Z DNIA 20.12.2013 R.	84
13.	INDEKS UJAWNIEŃ	96

1. WSTĘP

Zgodnie z wymogami określonymi w Części Ósmej Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („CRR”), niniejszy materiał („Ujawnienia”) przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczącym kompleksowego obrazu profilu ryzyka Grupy Kapitałowej („Grupa”) Banku Millennium S.A. („Bank”), według stanu na 31 grudnia 2017 r.

W oparciu o art. 432.1 CRR, Grupa pominęła w ujawnieniach informacje uznane za nieistotne. Informacje nieistotne to w opinii Grupy informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych.

W oparciu o art. 432.2, Grupa może pominąć w Ujawnieniach informacje uznane za zastrzeżone lub poufne. Informacje uznaje się za zastrzeżone, jeżeli w opinii Grupy ich podanie do wiadomości publicznej osłabiłoby jej pozycję konkurencyjną. Informacje uznaje się za poufne, jeśli Grupa zobowiązała się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.

Należy zaznaczyć, że niniejszy materiał nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonego w Części Ósmej CRR. Informacje nie zawarte w niniejszych Ujawnieniach zostały przedstawione w następujących dokumentach:

- Raport Grupy Kapitałowej Banku Millennium SA za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2017 r. zwany dalej „Roczny Raport Finansowy”,
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku Millennium i Grupy Kapitałowej Banku Millennium za 2017 rok, zwanych dalej: „Sprawozdanie Zarządu”.

Ujawnienie informacji wymaganych częścią ósmą CRR w innych dokumentach wynika z art. 434.2 CRR.

Prezentowane informacje zostały przygotowane w oparciu o najwyższy krajowy szczebel konsolidacji (Grupa Banku Millennium SA). W niektórych przypadkach dane zostały przedstawione także dla Banku Millennium SA.

Aktualizacja dokumentu zatwierdzona przez Zarząd Banku dnia xx maja 2018 r. dotyczy zmian w tabelach o numerach od 51 do 53 w rozdziale 11 „Polityka w zakresie wynagrodzeń”, w zakresie zmiennych składników wynagrodzeń Zarządu wypłaconych za 2017 rok.

2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Zarządzanie i planowanie kapitałowe

Zarządzanie kapitałowe odnosi się do dwóch obszarów: zarządzania adekwatnością kapitałową i alokacji kapitału. Dla obydwu z tych obszarów określone zostały cele zarządcze.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest: (a) zapewnienie wypłacalności w warunkach normalnych i w warunkach skrajnych (ekonomiczna adekwatność kapitałowa/kapitał wewnętrzny oraz (b) spełnienie wymagań określonych w przepisach zewnętrznych (regulacyjna adekwatność kapitałowa). Realizując ten cel, Bank dąży do osiągnięcia wewnętrznych długookresowych limitów (celów) kapitałowych, określonych w Strategii Ryzyka.

Z kolei celem alokacji kapitału jest kreowanie wartości dla właścicieli poprzez maksymalizację zwrotu z działalności obciążonej ryzykiem, biorąc pod uwagę ustalony apetyt na ryzyko.

W ramach zarządzania kapitałowego realizowany jest również proces planowania kapitału. Celem tego procesu jest określenie funduszy własnych (baza kapitałowa określająca możliwość podjęcia ryzyka) i wykorzystania kapitału (wymogi kapitału regulacyjnego i kapitału ekonomicznego) w taki sposób, aby zapewnić spełnienie limitów (celów) kapitałowych, przy założeniu realizacji przewidywanej strategii biznesowej i profilu ryzyka - w normalnych i skrajnych warunkach ekonomicznych.

Regulacyjna adekwatność kapitałowa

Grupa jest zobowiązana na mocy prawa do spełnienia minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych, określonych w art. 92 CRR. Jednocześnie przy ustalaniu limitów/celów kapitałowych uwzględniono:

- Minimalne poziomy oczekiwane przez KNF;
- Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX) - zalecenie KNF dotyczące dodatkowego wymogu kapitałowego dla zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, wynikające z art. 138 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo bankowe. Wysokość tego bufora jest ustalana dla poszczególnych banków corocznie przez KNF w wyniku procesu Badania i Oceny Nadzorczej (BION) i obejmuje ryzyko niedostatecznie pokryte - zdaniem KNF - przez minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych, określone w art. 92 CRR. Aktualnie bufor ten został ustalony w zaleceniach KNF w listopadzie i grudniu 2017 roku w wysokości 5,53 p.p. (Bank) i 5,41 p.p. (Grupa) dla łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu na poziomie 4,15 p.p. (Bank) i 4,06 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik Tier1 oraz 3,10 p.p. (Bank) i 3,03 p.p. (Grupa) ponad Wskaźnik CET1¹;
- Wymóg połączonego bufora - określony w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym - który składa się z:
 - Bufora zabezpieczenia kapitału w wysokości 1,25%, przy czym od początku 2018 roku jest on podwyższony do 1,875%, a od początku 2019 roku osiągnie docelową wielkość 2,5%;
 - Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII) - w wysokości 0,25%, przy czym wysokość jest corocznie ustalana przez KNF;
 - Bufor ryzyka systemowego w wysokości 3% obowiązujący od początku 2018 roku;
 - Bufor antycykliczny w wysokości 0%.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami i zaleceniami Komisji Nadzoru Finansowego, Bank ustalił minimalne poziomy współczynników kapitałowych, będące jednocześnie celami/limitami kapitałowymi. Są to wielkości OCR (łącznych wymogów kapitałowych) dla poszczególnych wskaźników.

Poniższa tabela prezentuje te wielkości według stanu na 31 grudnia 2017 r. oraz wielkości obowiązujące w roku 2018.

¹ Zalecenie to zastępuje poprzednie zalecenie z 2016 r. dotyczące utrzymania funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego poziomie 3,09 p.p. (Bank) i 3,05 p.p. (Grupa) dla łącznego współczynnika kapitałowego (TCR), co odpowiada wymogowi kapitałowemu 2,32 p.p. dla Banku i 2,29 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnika Tier 1 oraz co odpowiada wymogowi kapitałowemu 1,73 p.p. dla Banku i 1,71 p.p. dla Grupy ponad Wskaźnik CET1

Tabela 2 Minimalne poziomy współczynników kapitałowych na koniec 2017 roku i w 2018 roku

Wskaźnik kapitałowy	31.12.2017		2018	
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	Bank	Grupa	Bank	Grupa
Minimum	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
Poziom oczekiwany przez KNF	4,50%	4,50%		
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	3,10%	3,03%	3,10%	3,03%
TSCR CET1 (Łączne wymogi SREP/BION)	12,10%	12,03%	7,60%	7,53%
Bufor zabezpieczenia kapitału	1,25%	1,25%	1,875%	1,875%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	-	-	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0%	0%	0%	0%
Wymóg połączonego bufora	1,50%	1,50%	5,125%	5,125%
OCR CET1 (Łączne wymogi kapitałowe CET1)	13,60%	13,53%	12,725%	12,655%
Wskaźnik T1	Bank	Grupa	Bank	Grupa
Minimum	6,00%	6,00%	6,00%	6,00%
Poziom oczekiwany przez KNF	3,00%	3,00%		
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	4,15%	4,06%	4,15%	4,06%
TSCR T1 (Łączne wymogi SREP/BION)	13,15%	13,06%	10,15%	10,06%
Bufor zabezpieczenia kapitału	1,25%	1,25%	1,875%	1,875%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	-	-	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0%	0%	0%	0%
Wymóg połączonego bufora	1,50%	1,50%	5,125%	5,125%
OCR T1 (Łączne wymogi kapitałowe T1)	14,65%	14,56%	15,275%	15,185%
TCR	Bank	Grupa	Bank	Grupa
Minimum	8,00%	8,00%	8,00%	8,00%
Poziom oczekiwany przez KNF	4,00%	4,00%		
Bufor II Filara kredytów walutowych (RRE FX)	5,53%	5,41%	5,53%	5,41%
TSCR TCR (Łączne wymogi SREP/BION)	17,53%	17,41%	13,53%	13,41%
Bufor zabezpieczenia kapitału	1,25%	1,25%	1,875%	1,875%
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,25%	0,25%	0,25%	0,25%
Bufor ryzyka systemowego	-	-	3,00%	3,00%
Bufor antycykliczny	0%	0%	0%	0%
Wymóg połączonego bufora	1,50%	1,50%	5,125%	5,125%
OCR TCR (Łączne wymogi kapitałowe TCR)	19,03%	18,91%	18,655%	18,535%

Ryzyko kapitałowe wyrażone powyższymi celami/limitami kapitałowymi, jest przedmiotem regularnego pomiaru i monitoringu. W odniesieniu do wszystkich docelowych wartości kapitału ustalono minimalne zakresy tych wartości. Wskaźniki kapitałowe w danym przedziale determinują konieczność podjęcia odpowiednich decyzji lub działań zarządczych. Regularny monitoring ryzyka kapitałowego opiera się na klasyfikacji wskaźników kapitałowych do odpowiednich przedziałów, a następnie przeprowadza się ocenę trendów i czynników mających wpływ na poziom adekwatności kapitałowej.

Wymogi w zakresie funduszy własnych

Grupa jest w trakcie realizacji projektu stopniowego wdrażania metody ratingów wewnętrznych (IRB) w celu obliczania minimalnych wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego i oblicza wymogi w zakresie funduszy własnych przy użyciu metody IRB oraz metody standardowej dla ryzyka kredytowego oraz metod standardowych dla innych rodzajów ryzyka.

Pod koniec 2012 r. Banco de Portugal (będący nadzorcą konsolidującym) we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) udzielił zezwolenia na stosowanie metody IRB w odniesieniu do następujących portfeli kredytowych: (i) ekspozycje detaliczne wobec klientów indywidualnych zabezpieczone na nieruchomościach mieszkalnych (RRE), (ii) odnawialne ekspozycje detaliczne (QRRE). Zgodnie z przedmiotową zgodą, minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone z wykorzystaniem metody IRB musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową.

W trakcie 2014 roku Bank złożył do Organów Nadzoru wnioski o uzyskanie zgody na objęcie metodą IRB w ramach „IRB roll-out plan” portfeli: „pozostały detal” i „korporacyjny”.

Pod koniec 2014 roku Bank uzyskał kolejną decyzję wydaną przez Organy Nadzoru w zakresie stosowania metody IRB. Zgodnie z jej treścią dla portfeli RRE i QRRE, wymogi kapitałowe w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego powinny być utrzymywane tymczasowo na poziomie nie mniejszym niż 70% (tzw. floor nadzorczy) odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową, dopóki Bank nie wypełni dodatkowych warunków zdefiniowanych przez Nadzorcę.

Jak przedstawiono w półrocznym sprawozdaniu finansowym na koniec czerwca 2017 roku, Bank otrzymał w lipcu 2017 r. zezwolenie Organów Nadzoru (Europejski Bank Centralny we współpracy z KNF) na zastosowanie istotnych zmian w stosowanych modelach IRB (modele LGD) i zniesienie floora nadzorczego. Pozytywny wpływ tej decyzji został w dużej mierze zneutralizowany przez wspomniane wcześniej podwyższenie pod koniec 2017 roku bufora II Filara kredytów walutowych (RRE FX).

Kapitał wewnętrzny

Grupa definiuje kapitał wewnętrzny zgodnie z ustawą Prawo bankowe, jako kwotę niezbędną do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka w przyszłości.

Kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w zarządzaniu kapitałowym, w procesach zarządzania ekonomiczną adekwatnością kapitałową oraz alokacji kapitału. Grupa zdefiniowała proces wyliczania kapitału wewnętrznego (ekonomicznego). W tym celu dla mierzalnych rodzajów ryzyka wykorzystywane są modele i metody matematyczno-statystyczne.

Utrzymanie ekonomicznej adekwatności kapitałowej oznacza pokrycie (zabezpieczenie) kapitału wewnętrznego (zagregowanej miary ryzyka) przez dostępne zasoby finansowe (fundusze własne). Obowiązek takiego zabezpieczenia ryzyka wynika wprost z ustawy Prawo bankowe, co znalazło odzwierciedlenie w celach/limitach kapitałowych Grupy - buforze kapitału ekonomicznego oraz buforze kapitału ekonomicznego w warunkach skrajnych.

W 2017 roku obydwie powyższe cele kapitałowe zostały spełnione z nadwyżką. Nadwyżka funduszy własnych nad kapitałem wewnętrznym umożliwia dalszy wzrost skali działalności, szczególnie w kierunku produktów generujących wysoki zwrot z uwzględnieniem ponoszonego ryzyka.

Równolegle kapitał wewnętrzny jest wykorzystywany w procesie alokacji kapitału, do przydzielenia kapitału wewnętrznego na produkty/linie biznesowe, obliczenia miar efektywności uwzględniających ryzyko, ustalenia limitów na ryzyko i realokacji kapitału wewnętrznego.

Adekwatność kapitałowa - stan bieżący, ocena i trendy

Adekwatność kapitałowa dla Grupy i Banku Millennium w okresie ostatnich trzech lat przedstawia się jak niżej:

Tabela 3 Adekwatność kapitałowa Grupy Banku Millennium (w mln zł)

Adekwatność kapitałowa	31.12.2017	31.12.2016 ²	31.12.2015 ²⁾
Aktywa ważone ryzykiem	32 693,6	36 730,6	37 129,6
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	2 615,5	2 938,4	2 970,4
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	2 297,7	2 621,8	2 650,4
- z tytułu ryzyka rynkowego	18,3	23,4	29,1
- z tytułu ryzyka operacyjnego	293,4	279,0	271,1
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	6,1	14,3	19,8
Fundusze własne, w tym:	7 190,6	6 390,7	6 208,9
Kapitał podstawowy Tier 1	6 548,8	6 356,8	6 071,0
Kapitał Tier 2	641,8	33,9	137,9
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	21,99%	17,40%	16,72%
Minimalny wymagany poziom	18,91%	16,55%	12,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej TCR (p.p.)	+3,08	+0,85	+4,72
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	20,03%	17,31%	16,35%
Minimalny wymagany poziom	14,56%	12,79%	9,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór(-) adekwatności kapitałowej T1 (p.p.)	+5,47	+4,52	+7,35
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	20,03%	17,31%	16,35%
Minimalny wymagany poziom	13,53%	12,21%	9,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór (-) adekwatności kapitałowej CET1 (p.p.)	+6,50	+5,10	+7,35
Wskaźnik dźwigni finansowej	8,88%	8,85%	9,15%

² Aktywa ważone ryzykiem i wymogi w zakresie funduszy własnych wyliczone z zastosowaniem ograniczenia (flooru nadzorczego) 70%.

Tabela 4 Adekwatność kapitałowa Banku Millennium SA (w mln zł)

Adekwatność kapitałowa	31.12.2017	31.12.2016 ³	31.12.2015 ³
Aktywa ważone ryzykiem	31 927,7	36 198,7	36 755,7
Wymogi w zakresie funduszy własnych, w tym:	2 554,2	2 895,9	2 940,5
- z tytułu ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta	2 260,4	2 601,2	2 643,6
- z tytułu ryzyka rynkowego	18,3	23,4	29,1
- z tytułu ryzyka operacyjnego	269,4	257,0	248,0
- z tytułu korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka kredytowego	6,2	14,3	19,8
Fundusze własne, w tym:	7 002,3	6 252,4	6 081,3
Kapitał podstawowy Tier 1	6 360,5	6 218,5	5 943,4
Kapitał Tier 2	641,8	33,9	137,9
Łączny wskaźnik kapitałowy (TCR)	21,93%	17,27%	16,55%
Minimalny wymagany poziom	19,03%	16,59%	12,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór adekwatności kapitałowej (-) TCR (p.p.)	+ 2,9	+ 0,68	+ 4,55
Wskaźnik kapitału Tier 1 (Wskaźnik T1)	19,92%	17,18%	16,17%
Minimalny wymagany poziom	14,65%	12,82%	9,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór adekwatności kapitałowej (-) T1 (p.p.)	+ 5,27	+ 4,36	+ 7,17
Wskaźnik kapitału podstawowego Tier 1 (Wskaźnik CET1)	19,92%	17,18%	16,17%
Minimalny wymagany poziom	13,60%	12,23%	9,00%
Nadwyżka(+) / Niedobór adekwatności kapitałowej (-) CET1 (p.p.)	+ 6,32	+ 4,95	+ 7,17
Wskaźnik dźwigni finansowej	8,68%	8,74%	9,02%

Na koniec 2017 roku, adekwatność kapitałowa mierzona wskaźnikiem kapitału podstawowego Tier 1 i łącznym wskaźnikiem kapitałowym poprawiła się w perspektywie rocznej zarówno dla Banku jak i Grupy o 2,7 p.p. (CET1) i 4,6 p.p. (TCR).

Aktywa ważone ryzykiem spadły w 2017 roku o ok. 4 mld zł (o 11%)⁴, przede wszystkim w rezultacie zniesienia wspomnianego flooru nadzorczego w lipcu 2017 roku.

Fundusze własne zwiększyły się w 2017 roku na skutek zatrzymania pozostałej części wyniku finansowego netto za 2016 rok (wynik finansowy netto za I półrocze 2016 roku był już uwzględniony w funduszach własnych na koniec 2016 roku) oraz przeprowadzonej w grudniu 2017 r. emisji obligacji podporządkowanych w kwocie PLN 700 mln., które zasyliły Kapitał Tier 2.

Zatem minimalne wielkości wskaźników kapitałowych wymagane przez KNF dla Banku jak i Grupy zostały osiągnięte ze znaczną nadwyżką. Na koniec 2017 roku nadwyżka dla TCR Grupy była 3.1 p.p. a nadwyżka

³ Aktywa ważone ryzykiem i wymogi w zakresie funduszy własnych wyliczone z zastosowaniem ograniczenia (flooru nadzorczego) 70%.

⁴ Dla Banku spadek wyniósł ok. 4,3 mld. zł (o 12%)

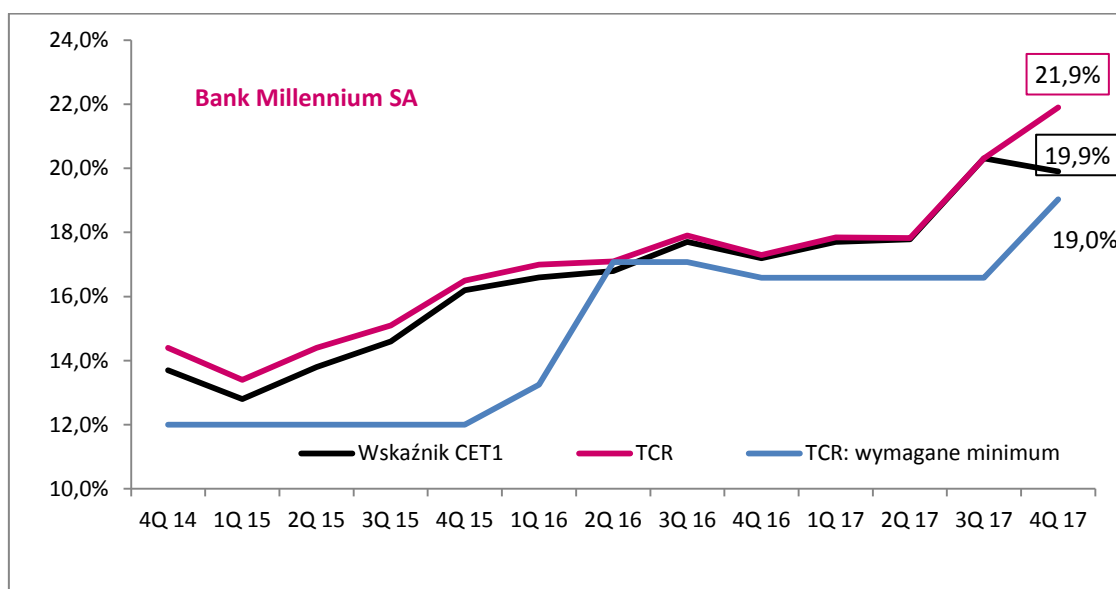
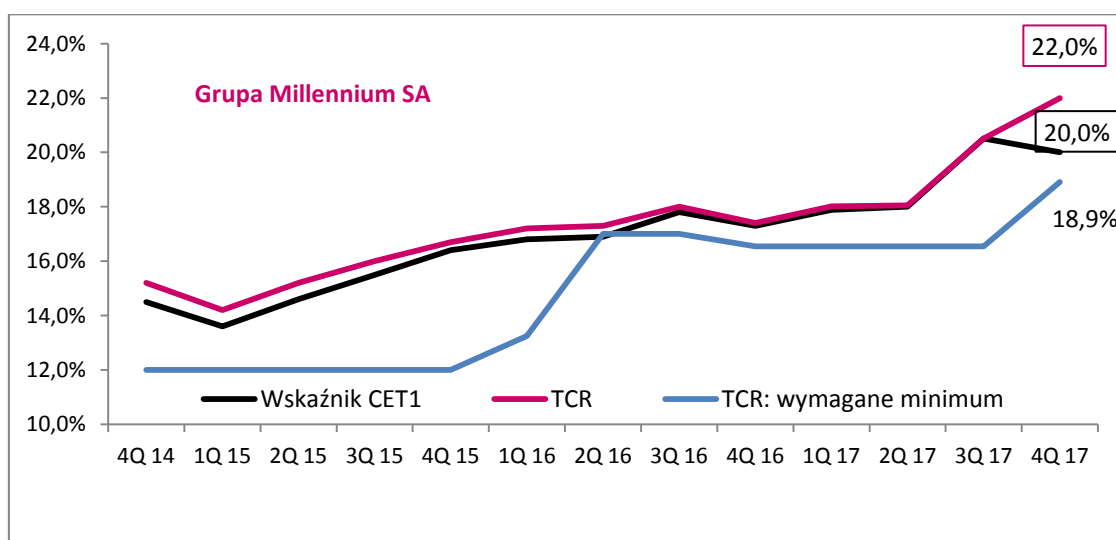
dla wskaźnika CET1 była 6,5 p.p.. Nadwyżka nad nowymi minimalnymi wymogami na 2018 r. dla wskaźnika TCR dla Grupy była na poziomie 3,5 p.p., a dla wskaźnika CET1 na poziomie 7,4 p.p.

W listopadzie 2017 r. KNF wydał zalecenie w sprawie polityki dywidendowej banków, w którym wyznaczył następujące dodatkowe bufony dla wypłaty dywidendy (ponad minimum wymagane dla TCR): +1,5% w celu wypłaty 50%; dodatkowo 0,625% (pełny bufor zabezpieczający 2,5%) w celu wypłaty 75%; + dodatkowy bufor „stress test add-on” (3,47% dla Banku/Grupy) w celu wypłaty 100%. KNF utrzymał także dodatkowe kryteria dla banków z portfelami walutowych kredytów hipotecznych (K1, odnoszący się do udziału hipotek walutowych w całym portfelu kredytowym oraz K2, biorący pod uwagę udział w tych kredytach walutowych kredytów udzielonych w latach 2007-2008).

Bank Millennium posiada politykę dotyczącą wypłaty dywidendy na poziomie pomiędzy 35% a 50% zysku netto, w zależności od zaleceń nadzorczych. Wysokie współczynniki kapitałowe Banku (na koniec 2017) umożliwiłyby wypłatę w wysokości 75%, gdyby nie dodatkowe kryteria K1/K2. Stąd też Zarząd Banku przedstawił Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy propozycję zatrzymanie całości zysku netto za rok 2017 w funduszach własnych. Jeśli propozycję tę zaakceptuje Walne Zgromadzenie, dodatni wpływ na współczynnik T1 wyniesie około 2 p.p.

Wskaźnik dźwigni kształtuje się bezpiecznie na poziomie blisko 9 %, przy niewielkich zmianach okresowych i przekracza około trzykrotnie uznawaną za bezpieczną wartość 3%.

W dłuższej perspektywie, poziom adekwatności kapitałowej Banku i Grupy oceniany jest jako satysfakcjonujący. Wskaźniki kapitałowe znajdują się w długookresowym trendzie wzrostowym, a ich poziomy znacznie przekraczają minimalne wartości wynikające z regulacji. Poziom współczynników CET1 i TCR w okresie ostatnich 3 lat przedstawiono na poniższych wykresach.

3. CELE I STRATEGIA W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Cele zarządzania ryzykiem

Misją zarządzania ryzykiem w Grupie Banku Millennium jest zapewnienie, aby wszystkie rodzaje ryzyka były zarządzane, monitorowane i kontrolowane odpowiednio do przyjętego profilu ryzyka (tolerancji na ryzyko) oraz charakteru i skali działania Grupy. Ważną zasadą zarządzania ryzykiem jest optymalizacja relacji ryzyka i rentowności - w Grupie zwraca się szczególną uwagę na to, aby podejmowane decyzje biznesowe brały pod uwagę (równoważyły) ryzyko i zysk.

Cele misji zarządzania ryzykiem osiągnięte są poprzez realizację następujących działań:

- Opracowanie strategii zarządzania ryzykiem, polityki kredytowej, procesów i procedur określających zasady akceptacji dopuszczalnego poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- Wdrażanie, w coraz większym zakresie, narzędzi informatycznych służących identyfikacji, kontroli i pomiarowi ryzyka,
- Zwiększanie wśród pracowników świadomości odpowiedzialności za właściwe zarządzanie ryzykiem na każdym poziomie struktury organizacyjnej Grupy.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie jest scentralizowane i uwzględnia potrzebę osiągnięcia założonej rentowności jak również utrzymania odpowiedniej relacji ryzyko - kapitał, w kontekście posiadania odpowiedniego poziomu kapitału na pokrycie ryzyka. W ramach zarządzania ryzykiem wykorzystuje się także szeroki zakres metod - zarówno jakościowych jak i ilościowych, w tym zaawansowane narzędzia matematyczno-statystyczne, wspomagane przez odpowiednie systemy informatyczne.

Grupa, określając cele biznesowe, bierze pod uwagę zdefiniowane ramy ryzyka (tolerancję na ryzyko) w celu zapewnienia, aby struktura i rozwój biznesu odpowiadały zakładanemu profilowi ryzyka charakteryzującego się szeregiem parametrów takich jak:

- Wzrost kredytowania wg. produktów / segmentów,
- Struktura portfela kredytowego,
- Wskaźniki jakości portfela,
- Koszt ryzyka,
- Wymogi kapitałowe/kapitał ekonomiczny,
- Wymagana wielkość i struktura płynności.

Model zarządzania ryzykiem

Model zarządzania i kontroli ryzyka na poziomie Grupy opiera się na następujących podstawowych zasadach:

- zapewnienie kompleksowej kwantyfikacji i parametryzacji różnych rodzajów ryzyka pod kątem optymalizacji struktury bilansu i pozycji pozabilansowych Grupy, przy uwzględnieniu założonego poziomu rentowności prowadzonej działalności biznesowej. Główne obszary analizy obejmują: ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe, ryzyko płynności oraz ryzyko operacyjne,
- wszystkie typy ryzyka są monitorowane i kontrolowane w odniesieniu do dochodowości prowadzonej działalności oraz poziomu kapitału niezbędnego do zapewnienia bezpieczeństwa operacji z punktu widzenia wymogów kapitałowych. Wyniki pomiarów ryzyka są regularnie raportowane w ramach systemu informacji zarządczej,
- rozdzielenie obowiązków w zakresie powstania ryzyka, zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie przedstawia poniższy schemat:

Podział kompetencji w zakresie zarządzania ryzykiem:

- Rada Nadzorcza jest odpowiedzialna za nadzorowanie zgodności polityki podejmowania ryzyka przez Grupę ze strategią Grupy oraz jego planem finansowym. W ramach Rady Nadzorczej działa Komitet ds. Ryzyka, który wspiera ją w realizacji tych zadań m.in. opiniując strategię ryzyka Grupy, w tym apetyt Grupy do ponoszenia ryzyka i weryfikując ceny pasywów i aktywów oferowanych klientom.
- Zarząd odpowiada za efektywność systemu zarządzania ryzykiem, procesu szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz systemu kontroli wewnętrznej;
- Komitet Kredytowy, Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów oraz Komitet Należności Zagrożonych są odpowiedzialne za bieżące zarządzanie różnymi rodzajami ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Ryzyka, oraz Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego są odpowiedzialne za definiowanie polityki oraz za monitorowanie i kontrolowanie różnych rodzajów ryzyka bankowego w ramach modelu ustalonego przez Zarząd;
- Komitet Walidacyjny odpowiedzialny jest za akceptację wyników walidacji modeli ryzyka oraz nadzór nad wdrażaniem zaleceń określonych przez Biuro Walidacji Modeli;
- Departament Ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za identyfikację, pomiar, analizę, monitorowanie i raportowanie ryzyka w Grupie. Departament Ryzyka przygotowuje również zasady zarządzania ryzykiem i odpowiednie procedury, a także przedstawia informacje i proponuje kierunki działania niezbędne do podejmowania decyzji przez Komitet Kapitałów, Aktywów i Pasywów, Komitet Ryzyka i Zarząd dotyczących zarządzania ryzykiem;
- Departament Ratingu odpowiedzialny jest przede wszystkim za nadawanie ratingów ryzyka (ocena wiarygodności kredytowej) dla klientów korporacyjnych Banku oraz monitoring i ewentualną zmianę ratingów w okresie ich obowiązywania. Proces nadawania ratingów jest niezależny od procesu podejmowania decyzji kredytowej;
- Departament Decyzji Kredytowych Przedsiębiorstw i Departament Decyzji Kredytowych Detalicznych są odpowiedzialne, odpowiednio w ramach Segmentu Klientów Korporacyjnych i Segmentu Klientów Detalicznych, za proces podejmowania decyzji kredytowych, w tym analizowanie sytuacji finansowej klientów, sporządzanie projektów decyzji kredytowych dla poszczególnych szczebli decyzyjnych i podejmowanie decyzji kredytowych w ramach określonych limitów;
- Departament Dochodzenia Należności Detalicznych jest odpowiedzialny za monitorowanie spłat i proces dochodzenia należności przeterminowanych od osób fizycznych;
- Departament Zagrożonych Należności Gospodarczych opracowuje określone strategie dla każdego klienta ze swojego portfela, w celu jak najszybszej maksymalizacji odzysku i ograniczenia ryzyka ponoszonego przez Grupę. Podejście w poszczególnych sprawach jest stale aktualizowane przy wykorzystaniu bieżących informacji, najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie odzyskiwania należności;
- Biuro Kontroli i Analiz Skarbu jest odpowiedzialne za monitorowanie i wykorzystywanie niektórych limitów Grupy, takich jak limity kontrahenta i limity typu stop-loss, monitorowanie pozycji walutowej Grupy i wyników aktywnego „tradingu” oraz kontrolę operacji Departamentu Skarbu;
- Biuro Walidacji Modeli jest odpowiedzialne za jakościową oraz ilościową analizę i walidację modeli, niezależną od funkcji budowy modeli; przygotowywanie metodyki walidacji i monitorowania modeli; podejmowanie działań związanych z wydawaniem opinii w zakresie adekwatności nowych modeli dla obszaru, którego dotyczą; przygotowywanie raportów na potrzeby Komitetu Walidacyjnego.
- Zespół Zarządzania Ryzykiem Nadużyć jest odpowiedzialny za tworzenie, implementację oraz monitorowanie realizacji polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem nadużyć we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi Banku. Biuro stanowi centrum kompetencji dla procesu zapobiegania nadużyciom;
- Departament Zapewnienia Zgodności jest odpowiedzialny za zapewnienie przestrzegania przepisów prawa, związanych z nimi standardów regulacyjnych, zasad i standardów rynkowych oraz wewnętrznych regulacji organizacji oraz kodeksów postępowania.

Strategia w zakresie zarządzania ryzykiem

Grupa opracowała kompleksowy dokument o charakterze wytycznych dotyczących polityki/strategii w zakresie zarządzania ryzykiem „Strategia ryzyka na lata 2018-2020” (wcześniej obowiązywała wersja na lata 2017-2019). Dokument ten jest opracowany w horyzoncie trzyletnim i podlega corocznemu przeglądowi i uaktualnieniu. Jest on zatwierdzany przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku. Strategia ryzyka jest nierozdzielnie związana z innymi dokumentami strategicznymi, takimi jak: Budżet, Plan Płynności, Plan Kapitałowy.

Strategia Ryzyka opiera się na zdefiniowanych przez Bank/Grupę trzech podstawowych pojęciach:

1. Profil ryzyka: obecny profil ryzyka wyrażony kwotą lub rodzajem ryzyka, na które Bank i Grupa są obecnie narażone. Bank i Grupa powinny również przewidywać, jak profil ryzyka może się zmieniać w przyszłości, uwzględniając zarówno oczekiwane jak i skrajne scenariusze ekonomiczne, zgodnie z tolerancją na ryzyko;
2. Tolerancja na ryzyko: maksymalny poziom lub rodzaj ryzyka, jakie Grupa jest w stanie zaakceptować dla osiągnięcia jej finansowego i strategicznego celu.

Celem Strategii Ryzyka jest zdefiniowanie profilu ryzyka oraz utrzymanie profilu ryzyka dla wszystkich rodzajów ryzyka w ramach limitów ustalonych dla tolerancji na ryzyko.

Miary poziomu tolerancji na ryzyko uwzględniają zarówno obecny, jak i przewidywany docelowy profil ryzyka. Zostały one zidentyfikowane w poniższych kluczowych obszarach:

1. Wypłacalność (w tym jakość aktywów)
2. Płynność i finansowanie
3. Zmienność wyników finansowych i składowych biznesu
4. Działalność operacyjna i reputacja.

Bank i Grupa posiadają jasno określoną strategię ryzyka obejmującą kredyty detaliczne, korporacyjne, działalność rynkową i płynnościową oraz zarządzanie ryzykiem operacyjnym i kapitałem. Dla każdego ryzyka w szczególności i ogółem, Bank i Grupa jasno określają tolerancję na ryzyko.

Tolerancja na ryzyko Banku i Grupy jest definiowany głównie poprzez zasady i cele określone w Strategii Ryzyka i dodatkowo uzupełniona bardziej szczegółowo zasadami i jakościowymi wytycznymi przedstawionymi w następujących dokumentach:

- a. Zasady zarządzania i planowania kapitałowego
- b. Zasady i wytyczne kredytowe
- c. Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji
- d. Zasady i reguły zarządzania ryzykiem płynności
- e. Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym na rynkach finansowych
- f. Zasady i reguły dotyczące zarządzania ryzykiem rynkowym w Księdze Bankowej
- g. Polityka inwestycyjna
- h. Zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym
- i. Polityka w zakresie testów warunków skrajnych.

W ramach tolerancji na ryzyko, Bank i Grupa określiły strefy tolerancji (zbudowane za zasadzie „światel drogowych”). Strefy tolerancji zależą od zdefiniowanych poziomów mierników tolerancji na ryzyko. Dla wszystkich stref tolerancji określono:

- proces eskalacji podejmowanych działań (organy/jednostki organizacyjne odpowiedzialne za decyzje i wykonanie działań)
- katalog decyzji / działań dotyczących kontroli i ograniczania ryzyka
- procedury monitoringu tolerancji na ryzyko.

System informacji zarządczej o ryzyku

W Banku i Grupie funkcjonuje zintegrowany system informacji zarządczej, umożliwiający generowanie raportów w zakresie identyfikacji, pomiaru i działań kontrolnych w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Bank i Grupa zdefiniowały politykę raportowania ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych, która określa ogólne zasady przygotowywania i dystrybucji informacji służącej zarządzaniu różnymi rodzajami ryzyka. Jednostką odpowiedzialną za sporządzanie raportów dotyczących ekspozycji na różne rodzaje

ryzyka jest głównie Departament Ryzyka. Raporty swoją częstotliwością i zawartością informacyjną są dostosowane do szczebla kompetencji i odpowiedzialności odbiorców, jak również do zmian zachodzących w profilu ryzyka Banku i Grupy.

Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko oraz wspomagają proces decyzyjny w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku.

Raporty obejmują również informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko występujące w działalności spółek zależnych.

Raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko dla celów zarządczych kierowane są do:

- Rady Nadzorczej (raporty zatwierdzane przez Zarząd Banku)
- Zarządu Banku
- Komitetów dedykowanych do celów zarządzania ryzykiem - Komitet Ryzyka, Komitet Kapitału Aktywnych i Pasywnych, Komitet Kredytowy, Komitet Należności Zagrożonych, Komitet Walidacyjny, Komitet Procesów i Ryzyka Operacyjnego
- Członków Zarządu Banku
- Departamentu Ryzyka (wewnętrzne raporty)

Polityka raportowania ekspozycji na ryzyko definiuje dla każdego odbiorcy:

- Zakres informacji (np. syntetyczna informacja o portfelu kredytowym, obejmująca najważniejsze parametry ryzyka, zmianę stanu odpisów aktualizujących w rachunku wyników, itd.),
- Format przekazywanych informacji
- Częstotliwość przekazywanych informacji. (Art. 435.2.e)

Inne informacje

W odniesieniu do poszczególnych ujawnianych informacji zgodnie z art. 435.1 CRR, następujące z nich:

- struktura i organizacja funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie;
- zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka;
- strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko,

zostały omówione w rozdziałach dotyczących zarządzania ryzykiem w Raporcie Finansowym i Sprawozdaniu Zarządu.

Oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii zostały zawarte na końcu niniejszego dokumentu. (art. 435.1.e)

Omówienie ogólnego profilu ryzyka, wraz z kluczowymi wskaźnikami i danymi liczbowymi, zostało zawarte w Rocznym Raporcie Finansowym i Sprawozdaniu Zarządu, w rozdziałach poświęconych zarządzaniu ryzykiem. (art. 435.1.f)

Członkowie organu zarządzającego zajmują po jednym stanowisku dyrektorskim. (Art. 435.2.a)

Bank utworzył oddzielny komitet ds. ryzyka: Komitet Ryzyka Banku Millennium SA. W 2017 roku Komitet odbył 15 posiedzeń. (Art. 435.2.d).

Tabela EU OVA - Metody zarządzania ryzykiem instytucji

Informacje zawarte w tym rozdziale i w innych wskazanych wyżej dokumentach publikowane są zgodnie z wymogami Tabeli EU OVA - Metody zarządzania ryzykiem instytucji (EBA/GL/2016/11).

4. ZAKRES STOSOWANIA CRR I FUNDUSZE WŁASNE

Zakres konsolidacji Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. określony zgodnie z przepisami ostrożnościowymi (Rozporządzenie CRR), jest tożsamy z zakresem konsolidacji dokonywanej na potrzeby sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego przygotowywanego przez Grupę w oparciu o MSR/MSSF. Grupa nie dokonała żadnych wyłączeń podmiotów objętych konsolidacją w porównaniu do sprawozdania MSSF, jaką to możliwość stwarza art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR.

Tabela 5 [EU LI1] - Różnice w zakresie rachunkowym i regulacyjnym konsolidacji oraz mapowania kategorii sprawozdań finansowych z regulacyjnymi kategoriami ryzyka (EBA/GL/2016/11)

AKTYWA (w tys. zł)	Wartość bilansowa pozycji						
	Wartość bilansowa w opublikowanych sprawozdaniach finansowych	Wartość bilansowa dla celów konsolidacji regulacyjnej	w zakresie wymogów na ryzyko kredytowe	w zakresie wymogów CCR	w zakresie wymogów na sekurytyzację	w zakresie wymogów na ryzyko rynkowe	nie podlegająca wymogom lub odejmowana od kapitału
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 080 151	2 080 151	2 079 824				
Lokaty oraz kredyty i pożyczki udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym	254 205	254 205	270 896				
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	531 125	531 125	489 893	135 456		338 351	
Instrumenty pochodne zabezpieczające	885 880	885 880	803 130				
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	47 411 078	47 411 078	48 496 284				
Inwestycyjne aktywa finansowe	19 066 946	19 066 946	19 060 650			19 060 650	

'- dostępne do sprzedaży	19 066 946	19 066 946	19 060 650				
'- utrzymywane do terminu zapadalności	0	0	0				
Inwestycje w jednostki podporządkowane	0	0	0				
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu (kredyty i pożyczki)	0	0	0				
Rzeczowe aktywa trwałe	185 880	185 880	185 880				
Wartości niematerialne	79 756	79 756	79 756				
Aktywa trwałe do zbycia	19 557	19 557	19 557				
Należność z tytułu podatku odroczonego	936	936	936				
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	287 242	287 242	287 242				
Pozostałe aktywa	338 659	338 659					338 659
Aktywa razem	71 141 415	71 141 415	71 774 047	135 456		19 399 001	338 659
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY (w tys. zł)							
ZOBOWIĄZANIA							
Zobowiązania wobec banków i innych instytucji monetarnych	2 353 131	2 353 131					
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez Rachunek zysków i strat (przeznaczone do obrotu) oraz korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	190 111	190 111					
Instrumenty pochodne zabezpieczające	176 853	176 853					

Zobowiązania wobec klientów	57 273 255	57 273 255				
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0				
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 156 473	1 156 473				
Rezerwy	67 752	67 752				
Rezerwa na odroczone podatki dochodowe	0	0				
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	26 988	26 988				
Pozostałe zobowiązania	1 422 282	1 422 282				
Zobowiązania podporządkowane	701 971	701 971				
Zobowiązania razem	63 368 816	63 368 816				
KAPITAŁ WŁASNY		0				
Kapitał zakładowy	1 213 117	1 213 117				
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	1 147 502	1 147 502				
Kapitał z aktualizacji wyceny	-34 795	-34 795				
Zyski zatrzymane	5 446 775	5 446 775				
Kapitał własny razem	7 772 599	7 772 599				
Kapitał właścicieli jednostki dominującej	7 772 599	7 772 599				
Kapitał przypadający na udziały niekontrolujące	0	0				
Zobowiązania i kapitał własny razem	71 141 415	71 141 415				

Tabela 6 [EU LI2] - Główne źródła różnic między regulacyjnymi kwotami ekspozycji a wartościami bilansowymi w sprawozdaniach finansowych

	a	b	c	d	e
	Razem	w zakresie wymogów na ryzyko kredytowe	w zakresie wymogów CCR	w zakresie wymogów na sekurytyzację	w zakresie wymogów na ryzyko rynkowe
1 Wartość bilansowa aktywów dla celów konsolidacji regulacyjnej (jak w EU LI1)	71 141 415	71 774 047	135 456		19 399 001
2 Wartość bilansowa pasywów dla celów konsolidacji regulacyjnej (jak w EU LI1)	71 141 415				
3 Wartość netto razem dla celów konsolidacji regulacyjnej	71 141 415				
4 Kwoty pozabilansowe	9 121 526	9 084 144			
5 <i>Różnice</i>					
6 Kwoty ekspozycji dla celów regulacyjnych	80 262 941	80 858 191	135 456		19 399 001

Tabela EU LI3 - Zarys różnic w zakresach konsolidacji (każdego podmiotu)

Z uwagi na fakt, że stosowana dla podmiotów w Grupie metoda konsolidacji rachunkowej jest taka sama jak metoda konsolidacji regulacyjnej, Tabela EU LI3 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Tabela EU LIA - Wyjaśnienie dotyczące różnic między kwotami ekspozycji sprawozdawczymi i regulacyjnymi

Wartość ekspozycji wykorzystywana do wyznaczanie minimalnych wymogów kapitałowych składa się z kapitału, odsetek należnych oraz odsetek karnych. Bank przyjął bardziej konserwatywną formułę wyznaczanie ekspozycji w porównaniu do pozycji bilansowych, nie uwzględniając korekty z tytułu efektywnej stopy procentowej oraz uwzględniając odsetki zastrzeżone. Jednocześnie zapewniono pełną zgodność pomiędzy podstawą wyliczenia i podstawą szacowania parametrów ryzyka służących do kalkulacji wymogów kapitałowych.

Kwota ekspozycji będąca podstawą wyliczenia wymogów kapitałowych jest wyższa niż kwota ekspozycji bilansowych, co jest zgodne z konserwatywnym podejściem do szacowania ryzyka.

Spółki wchodzące w skład Grupy objęte konsolidacją na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela:

Tabela 7 Spółki Grupy Banku Millennium SA objęte konsolidacją na 31.12.2017 roku

Nazwa	Rodzaj działalności	Siedziba	% udziału Grupy w kapitałach własnych	% udziału Grupy w głosach na WZA lub ZW	Ujęcie w sprawozdaniu Grupy
Bank Millennium S.A.	usługi bankowe	Warszawa	Podmiot dominujący		konsolidacja pełna
MILLENNIUM LEASING Sp. z o.o.	usługi leasingowe	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM DOM MAKLERSKI S.A.	usługi maklerskie	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TFI S.A.	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MB FINANCE AB	finansowanie spółek grupy	Sztokholm	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM SERVICE Sp. z o.o.	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM GOODIE Sp. z o.o.	Działalność portali internetowych	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna
MILLENNIUM TELECOMMUNICATION SERVICES Sp. z o.o.	operacje finansowe na rynku kapitałowym i usługi doradcze	Warszawa	100	100	konsolidacja pełna

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku w żadnej ze spółek Grupy nie ujawniono niedoborów kapitałowych w odniesieniu do obowiązujących wymogów kapitałowych. (Art. 436.d)

Grupa uważa, że nie istnieją obecnie oraz nie przewiduje wystąpienia istotnych przeszkód praktycznych lub prawnych dla szybkiego transferu funduszy własnych lub spłaty zobowiązań przez jednostkę dominującą i jej jednostki zależne. (Art. 436.c)

Grupa nie korzysta z odstępiania przez właściwe organy od stosowania wymogów ostrożnościowych na zasadzie indywidualnej na mocy art. 7 CRR. Grupa nie korzysta także z zezwoleń właściwych organów określonych w art. 9 CRR (Art.436.e).

Poniższa tabela przedstawia strukturę funduszy własnych Grupy według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Tabela 8 Struktura funduszy własnych Grupy na dzień 31.12.2017 roku (w tys. złotych)

	Pozycja	Kwota
1	FUNDUSZE WŁASNE	7 190 576
1.1	KAPITAŁ TIER I	6 548 797
1.1.1	KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I	6 548 797
1.1.1.1	Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	2 360 619
1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe	1 213 117
1.1.1.1.3	Ażio	1 147 502
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	681 227
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	-681 227
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	-34 795
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	4 536 648
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902
1.1.1.9	Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	72 450
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	89 462
1.1.1.9.5	(-) Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-17 012
1.1.1.11	(-) Inne wartości niematerialne i prawne	-79 755
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-79 755
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-582 210
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	46 938
1.2	KAPITAŁ TIER II	641 779
1.2.1	Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	700 000
1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	700 000
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	-58 221
	Współczynnik kapitału podstawowego Tier1 (CET1)	20.03%
	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	21.99%

Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym

Tabela 9 Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w Rocznym Raporcie Finansowym (w tys. złotych)

Pozycja	Nota sprawozdania finansowego	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 8
Zobowiązania podporządkowane	34	701 971	1.2.1.1
Kapitał zakładowy	35a	1 213 117	1.1.1.1.1
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	Zestawienie kapitałów własnych strona 10	1 147 502	1.1.1.1.3
Kapitał z aktualizacji wyceny	35b	-34 795	1.1.1.3
Zyski zatrzymane	35c	5 446 778	1.1.1.4 1.1.1.5 1.1.1.2.2.1
Razem kapitały własne i zobowiązania podporządkowane wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym		8 474 573	
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych		-681 227	1.1.1.2.2.2
Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych		-79 755	1.1.1.11.1
Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB		-582 210	1.1.1.13
Korekta o 20% niezrealizowanych zysków		-11 284	1.1.1.26 oraz 1.2.10
Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny		-17 012	1.1.1.9.5
Korekta o część kapitału zobowiązania podporządkowanego, która nie może być zaliczona do funduszy własnych		0	1.2.1.1
Korekta o naliczone odsetki od zobowiązania podporządkowanego		-1 971	1.2.1.1
Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		89 462	1.1.1.9.2
Razem fundusze własne		7 190 576	1

Pozycje nieodliczone od funduszy własnych

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 Grupa nie dokonała znacznych inwestycji w podmioty sektora finansowego, o których mowa w artykule 43 CRR.

W przypadku aktywów z tytułu podatku odroczonego, o których mowa w artykule 38 CRR, wartość ich stanowi 4,4% kapitału podstawowego Tier I po korektach, i w konsekwencji podlega ona wyłączeniu z odliczeń zgodnie z artykułem 48 CRR, jednocześnie przedmiotowej kwocie przypisano wagę ryzyka równą 250% na potrzeby wyliczenia wymogów kapitałowych.

5. WYMOGI KAPITAŁOWE I KAPITAŁ WEWNĘTRZNY

5.1 Wymogi kapitałowe według klas ekspozycji i rodzajów ryzyka

Grupa i Bank obliczają łączną kwotę ekspozycji na ryzyko oraz spełniają wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 92 CRR.

Według stanu dzień na 31 grudnia 2017 r., łączna kwota ekspozycji na ryzyko jest obliczana jako suma następujących pozycji:

- Ekspozycji ważonych ryzykiem dla ryzyka kredytowego i ryzyka rozmycia obliczonych zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów dla ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE) oraz obliczonych zgodnie z metodą standardową dla pozostałych portfeli
- Wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rozliczenia oraz dostawy z późniejszym terminem rozliczenia.
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do działalności zaliczanej do portfela handlowego dla ryzyka pozycji i dużych ekspozycji przekraczających limity określone w art. 395-401 CRR
- Wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego dla ryzyka walutowego, ryzyka rozliczenia i ryzyka cen towarów
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka korekty wyceny kredytowej
- Wymogów w zakresie funduszy własnych w odniesieniu do ryzyka operacyjnego
- Ekspozycji ważonych ryzykiem w odniesieniu do ryzyka kredytowego kontrahenta.

Kwoty ekspozycji na ryzyko oraz wymogi kapitałowe, ujawniane zgodnie z art. 438.c-f CRR, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 [EU OV1] Przegląd aktywów ważonych ryzykiem (tys. PLN)

			RWA's		Minimalne wymogi kapitałowe
			2017	2016	2017
	1	Ryzyko kredytowe (bez CCR)	27 289 653	23 842 589	2 183 172
Art. 438cd	2	w tym metoda standardowa	18 735 645	16 606 159	1 498 852
Art. 438cd	3	w tym metoda podstawowa IRB (FIRB)			
Art. 438cd	4	w tym metoda zaawansowana IRB (AIRB)	8 554 008	7 236 430	684 321
Art. 438d	5	w tym ekspozycje kapitałowe IRB w metodzie prostej lub IMA			
Art. 107 Art. 438cd	6	CCR	223 875	400 413	17 910
Art. 438cd	7	w tym metoda mark-to-market	147 884	222 283	11 831
Art. 438cd	8	w tym metoda oryginalnej ekspozycji			
	9	w tym metoda standardowa			
	10	w tym metoda modeli wewnętrznych (IMM)			
Art. 438cd	11	w tym kwota ekspozycji z tyt. udziału w funduszu default CCP			
Art. 438cd	12	w tym CVA	75 991	178 130	6 079

Art. 438e	13	Ryzyko rozliczenia			
Art. 449oi	14	Sekurytyzacja w księdze bankowej (po ograniczeniu)			
	15	w tym metoda IRB			
	16	w tym metoda formuły nadzorczej (SFA)			
	17	w tym metoda wewnętrznej oceny (IAA)			
	18	w tym metoda standardowa			
Art. 438e	19	Ryzyko rynkowe	228 878	292 788	18 310
	20	w tym metoda standardowa	228 878	292 788	18 310
	21	w tym metoda modeli wewnętrznych			
Art. 438e	22	Duże ekspozycje			
Art. 438f	23	Ryzyko operacyjne	3 667 260	3 487 204	293 381
	24	w tym metoda wskaźnika bazowego			
	25	w tym metoda standardowa	3 667 260	3 487 204	293 381
	26	w tym metoda zaawansowanego pomiaru			
Art. 437.2, Art. 48, Art. 60	27	Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%)	718 105	697 842	57 448
	28	Inne pozycje (obciążone 100% i 150% wagą ryzyka)	565 869	506 657	45 270
Art. 500	29	Korekta dla dolnej granicy (Floor regulacyjny)		7 503 110	
	30	Kwota razem	32 693 640	36 730 604	2 615 491

W perspektywie rocznej, łączne aktywa wazone ryzykiem zmniejszyły się o 11% (o ok. 4,0 mld zł). Głównym czynnikiem wpływającym na ten spadek było przedstawione w rozdziale 3 zniesienie Floora regulacyjnego (wiersz 29 w Tabeli 10) w lipcu 2017 roku (zmniejszenie RWA o 5,5 mld zł). Jednocześnie RWA na różne rodzaje ryzyka zwiększyło się o ok. 3,5 mld. zł, w tym RWA na ryzyko kredytowe wzrosło również o ok. 3,5 mld. zł, przy wzajemnie znoszących się zmianach RWA na inne rodzaje ryzyka. Analiza rocznych zmian RWA przedstawia poniższa tabela 11.

Tabela 11 Analiza głównych zmian RWA w 2017 roku (mld PLN)

Pozycja	Zmiana w 2017 roku
RWA razem, w tym:	-4 037
- Zniesienie Floora nadzorczego	-7 503
- RWA bez Floora, w tym:	3 466
> RWA ryzyko kredytowe (bez CCR)	3 447
> RWA ryzyko rynkowe	-64
> RWA ryzyko operacyjne	180
> CCR łącznie z CVA	-177
> Inne aktywa (kapitałowe, wysokiego ryzyka, inne)	79

Tabela EU INS1 - Nieodliczane udziały w zakładach ubezpieczeniowych

Z uwagi na fakt, że Bank nie posiada instrumentów funduszy własnych zakładu ubezpieczeń, zakładu reasekuracji lub ubezpieczeniowej spółki holdingowej i nie uzyskał zezwolenia zgodnie z art. 49 ust. 1 CRR, Tabela EU INS1 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

5.2 Kapitał wewnętrzny

Grupa i Bank obliczają i stale utrzymują kwotę kapitału wewnętrznego, odpowiedniego do zabezpieczenia rodzaju i skali ryzyka, zgodnie z art. 73 Dyrektywy 2013/36/UE.

Grupa i Bank realizują proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej (tzw. ICAAP), bazując na modelach kapitału wewnętrznego (ekonomicznego).

Grupa i Bank definiują kapitał ekonomiczny jako kwotę kapitału, niezbędną do pokrycia wszystkich przyszłych nieoczekiwanych strat ekonomicznych, mogących wystąpić w ciągu określonego czasu w przyszłości i oszacowanych z określonym prawdopodobieństwem, bez narażenia interesów deponentów/wierzycieli Grupy. Obliczenia kapitału wewnętrznego obejmują wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które Grupa jest narażona oraz bazują na zestawie parametrów zbudowanych w oparciu o specyfikę i realia rynku polskiego. Modele kwantyfikują wartość strat oczekiwanych i nieoczekiwanych z tytułu określonych jako istotne rodzajów ryzyka, przy założonym poziomie ufności oraz horyzoncie czasowym 1 roku.

Kapitał wewnętrzny jest obliczany i utrzymywany na wszystkie rodzaje ryzyka uznane za istotne w prowadzonej działalności oraz na rodzaje ryzyka, na które utrzymywane są wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z CRR.

Grupa i Bank określiła poniższe rodzaje ryzyka jako istotne, wraz z podanymi metodami szacowania kapitału wewnętrznego. Ostatnia ocena istotności ryzyka została zakończona w listopadzie 2017 r.

Tabela 12 Metody szacowania kapitału wewnętrznego na rodzaje ryzyka

Rodzaj ryzyka	Metoda szacowania kapitału wewnętrznego
Ryzyko kredytowe i ryzyko kredytowe kontrahenta	VaR na ryzyko kredytowe - zmodyfikowany model Credit Risk +
Ryzyko rynkowe - portfel handlowy	Zmodyfikowany model VaR
Ryzyko rynkowe - stopy procentowej w portfelu bankowym	Zmodyfikowany model VaR
Ryzyko udziałów kapitałowych w portfelu bankowym	Wymogi w zakresie funduszy własnych na ekspozycje kapitałowe
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	Wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko korekty wyceny kredytowej
Ryzyko portfela ekspozycji detalicznych zabezpieczonych na nieruchomościach w walutach obcych - wszystkie aspekty (RRE FX) Dodatkowy kapitał wewnętrzny wynikający z decyzji właściwego organu o utrzymywaniu funduszy własnych na pokrycie ryzyka ekspozycji detalicznych denominowanych w walutach obcych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych	Zmodyfikowana metodyka obliczania dodatkowego wymogu w zakresie funduszy własnych na pokrycie ryzyka ekspozycji detalicznych denominowanych w walutach obcych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych
Trudnomierzalne rodzaje ryzyka	Metoda wyznaczania kapitału wewnętrznego na trudnomierzalne rodzaje ryzyka
Ryzyko operacyjne	Zmodyfikowana metoda standardowa

Ocenie istotności w 2017 roku poddano w sumie 36 zdefiniowanych rodzajów ryzyka, w tym wiele rodzajów ryzyka niefinansowego i trudnomierzalnego. W ramach tych kategorii zdefiniowano i oceniono m.in. ryzyko outsourcingu, reputacji, biznesowe, ryzyko pozwów prawnych, nadmiernej dźwigni finansowej, wydzielone ryzyko portfela ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach w walutach obcych RRE FX (wszystkie aspekty) i inne. W wyniku oceny zdecydowano o utrzymywaniu dodatkowego kapitału wewnętrznego na ryzyko RRE FX i trudnomierzalne rodzaje ryzyka (patrz powyższa tabela).

W kalkulacji kapitału wewnętrznego, Grupa i Bank prezentują konserwatywne podejście do korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka (fakt, iż różne rodzaje ryzyka nie materializują się jednocześnie w straty), wyliczając efekt dywersyfikacji na całym rozkładzie strat.

Zgodnie z zaleceniami nadzoru bankowego, poszczególne rodzaje ryzyka oraz efekt dywersyfikacji poddawane są testom warunków skrajnych. Łączny zdywersyfikowany kapitał wewnętrzny poddawany jest ocenie ekonomicznej adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie z tzw. „zdolnością do pokrywania ryzyka” (dostępnymi zasobami finansowymi). Grupa konserwatywnie przyjmuje, iż dostępne zasoby finansowe są tożsame z regulacyjnymi funduszami własnymi, stanowiącymi podstawę wyliczenia współczynnika wypłacalności.

Proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitału wewnętrznego według podejścia Grupy jest procesem ściśle powiązany z istniejącymi i funkcjonującymi procesami zarządzania ryzykiem, kapitałem i biznesem. Składa się on z następujących etapów:

1. Klasyfikacja i ocena istotności rodzajów ryzyka, pod kątem sposobu ich uwzględnienia w procesie zarządzania ryzykiem i procesie ICAAP,
2. Pomiar (kwantyfikacja) ryzyka,
3. Agregacja kapitału wewnętrznego na zabezpieczenie istotnego ryzyka w działalności, z uwzględnieniem efektu korelacji między rodzajami ryzyka,
4. Ocena adekwatności kapitałowej, poprzez porównanie ekonomicznego ryzyka (kapitał wewnętrzny), ze zdolnością do pokrywania ryzyka,
5. Alokacja kapitału wewnętrznego na linie biznesowe/obszary działalności,
6. Wykorzystanie alokowanego kapitału wewnętrznego do pomiaru efektywności opartego na ryzyku, ustalenia limitów na ryzyko, realokacji kapitału uwzględniającej zwrot uwzględniający ryzyko,
7. Kontroli i monitoringu poziomu ryzyka, dostępnych zasobów finansowych, limitów i celów kapitałowych.

Ocena adekwatności kapitałowej przeprowadzona na koniec 2017 roku wskazuje na wysoki poziom tejże adekwatności, wyrażający się poprzez znaczną nadwyżkę posiadanych zasobów kapitałowych (utożsamianych z regulacyjnymi funduszami własnymi) w stosunku do ekonomicznego ryzyka (wartość kapitału wewnętrznego), a także ryzyka wyliczonego w oparciu o przepisy nadzorcze (wartość minimalnych wymogów kapitałowych na pokrycie ryzyka). Łączny kapitał wewnętrzny na koniec 2017 roku jest wyższy od sumy wymogów kapitałowych w I Filarze.

Bank i Grupa spełniają ustawowe wymagania dotyczące poziomu zarówno funduszy własnych, jak i kapitału wewnętrznego określone w art. 128 ustawy Prawo bankowe, jak i w CRR.

6. RYZYKO KREDYTOWE

Tabela EU CRA - Ogólne informacje jakościowe dotyczące ryzyka kredytowego

Informacje jakościowe dotyczące ryzyka kredytowego są ujawniane w Raporcie Finansowym (rozdział o ryzyku kredytowym) i w Sprawozdaniu Zarządu (rozdział VIII), zgodnie z wymogami Tabeli EU CRA - Ogólne informacje jakościowe dotyczące ryzyka kredytowego (EBA/GL/2016/11).

Tabela 13 [EU CRB-B] - Całkowita i średnia kwota netto ekspozycji (tys. PLN) [442.c]

		Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość ekspozycji w okresie
1	Rządy lub banki centralne		
2	Instytucje		
3	Przedsiębiorstwa		
4	w tym: Kredytowanie specjalistyczne		
5	w tym: SME		
6	Detal	29 024 498	29 435 210
7	w tym: Zabezpieczone na nieruchomościach	25 878 446	26 407 695

8	* <i>SME</i>	41 362	39 079
9	* <i>Nie-SME</i>	25 837 084	26 368 616
10	w tym: <i>Kwalifikowane ekspozycje odnawialne</i>	3 146 052	3 027 516
11	w tym: <i>Pozostały detal</i>		
12	* <i>SME</i>		
13	* <i>Nie-SME</i>		
14	Ekspozycje kapitałowe		
15	Metoda IRB łącznie	29 024 498	29 435 210
16	Rządy lub banki centralne	20 731 528	19 518 945
17	Samorządy regionalne lub władze lokalne	303 215	343 452
18	Podmioty sektora publicznego	51 190	41 380
19	Wielostronne banki rozwoju	81 140	80 273
20	Organizacje międzynarodowe		
21	Instytucje	1 507 821	1 425 679
22	Przedsiębiorstwa	12 957 980	12 597 434
23	w tym: <i>SME</i>	6 875 927	6 982 804
24	Detal	6 807 967	6 610 319
25	w tym: <i>SME</i>	1 919 504	1 849 264
26	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach		980
27	w tym: <i>SME</i>		980
28	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 422 016	1 217 979
29	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	43	44
30	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych		
31	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową		
32	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania		
33	Ekspozycje kapitałowe	50 150	47 210
34	Inne ekspozycje	1 466 272	1 435 641
35	Metoda standardowa łącznie	45 379 322	43 319 336
36	Razem	74 403 820	72 754 546

Tabela 14 [EU CRB-C] - Podział geograficzny ekspozycji (442.d)

		Unia Europejska (UE)	Polska	Inne kraje UE	Inne obszary geograficzne	Razem
1	Rządy lub banki centralne					
2	Instytucje					
3	Przedsiębiorstwa					
4	Detal	28 822 826	28 712 006	120 436	81 236	29 024 498
5	Ekspozycje kapitałowe					
6	Metoda IRB łącznie	28 822 826	28 712 006	120 436	81 236	29 024 498
7	Rządy lub banki centralne	20 731 528	20 661 124			20 731 528
8	Samorządy regionalne lub władze lokalne	303 215	303 215			303 215
9	Podmioty sektora publicznego	51 190	51 190			51 190
10	Wielostronne banki rozwoju	81 140				81 140
11	Organizacje międzynarodowe					
12	Instytucje	890 455	160 595	10 560	606 806	1 507 821
13	Przedsiębiorstwa	12 957 979	12 851 966		0	12 957 980
14	Detal	6 697 051	6 686 082	55 205	55 712	6 807 967
15	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach					
16	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 394 953	1 392 681	5 871	21 192	1 422 016
17	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	43	12			43

18	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych					
19	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową					
20	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania					
21	Ekspozycje kapitałowe	20 518	20 518		29 632	50 150
22	Inne ekspozycje	1 466 272	1 466 272			1 466 272
23	Metoda standardowa łącznie	44 594 344	43 593 655	71 636	713 342	45 379 322
24	Razem	73 417 170	72 305 660	192 072	794 578	74 403 820

Tabela 15 [EU CRB-D] - Koncentracja ekspozycji według rodzaju kontrahenta lub branży

		Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	Górnictwo	Przemysł wytwórczy	Produkcja energii elektrycznej, gazu, itd..	Dostarczanie wody	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i przechowywanie	Usługi noclegowe i żywnościowe	Informacja i komunikacja	Działalność związana z nieruchomościami	Działalność naukowa i techniczna	Edukacja	Ochrona zdrowia i usługi społeczne	Sztuka, rozrywka i rekreacja	Inne usługi	Razem	
1	Rządy lub banki centralne																		
2	Instytucje																		
3	Przedsiębiorstwa																		
4	Detal			8 955			1 726	18 147	3 220	2 043		382	2 848	639	668	568	2 144	41 339	

5	Ekspozycje kapitałowe																	
6	Metoda IRB łącznie			8 955			1 726	18 147	3 220	2 043		382	2 848	639	668	568	2 144	41 339
7	Rządy lub banki centralne											180						180
8	Samorządy regionalne lub władze lokalne													272 624				272 624
9	Podmioty sektora publicznego	30				10			254			2 635	30 180	2 000	285	15 636	51 032	
10	Wielostronne banki rozwoju																	
11	Organizacje międzynarodowe																	
12	Instytucje																93 680	93 680
13	Przedsiębiorstwa	60 336	45 095	4 499 262	95 560	87 536	706 793	3 536 023	1 734 014	76 004	525 426	743 798	166 714	14 663	124 589	5 232	492 418	12 913 463
14	Detal	18 407	12 554	228 293	4 089	17 563	190 329	384 339	541 621	45 778	42 730	37 581	136 237	22 407	41 136	16 513	141 754	1 881 331
15	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach																	
16	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 876	1 616	124 516	2 090	4 179	149 866	146 334	44 159	23 306	7 762	70 915	126 199	1 565	1 820	1 830	162 893	872 925
21	Ekspozycje kapitałowe						9											9
23	Metoda standardowa łącznie	82 650	59 265	4 852 070	101 738	109 278	1 047 007	4 066 696	2 319 794	145 342	575 918	852 294	431 965	68 815	442 169	23 860	906 380	16 085 243
24	Razem	82 650	59 265	4 861 026	101 738	109 278	1 048 733	4 084 843	2 323 014	147 385	575 918	852 676	434 814	69 454	442 837	24 428	908 524	16 126 582

Tabela 16 [EU CRB-E] - Zapadalność ekspozycji

		Wartość ekspozycji netto					
		Na żądanie	<= 1 rok	> 1 rok <= 5 lat	> 5 lat	Bez terminu	Razem
1	Rządy lub banki centralne						
2	Instytucje						
3	Przedsiębiorstwa						
4	Detal	243 190	2 581 069	865 479	25 334 761		29 024 498
5	Ekspozycje kapitałowe						
6	Metoda IRB łącznie	243 190	2 581 069	865 479	25 334 761		29 024 498
7	Rządy lub banki centralne		10 501 175	10 134 187	82 653	13 513	20 731 528
8	Samorządy regionalne lub władze lokalne		49 701	189 994	63 520		303 215
9	Podmioty sektora publicznego	4	20 437	15 533	15 063	153	51 190
10	Wielostronne banki rozwoju			81 140			81 140
11	Organizacje międzynarodowe						
12	Instytucje		972 479	505 534	6 559	23 248	1 507 821
13	Przedsiębiorstwa	10 755	5 147 093	6 167 317	1 613 529	19 286	12 957 980
14	Detal	4 552	402 508	3 819 672	2 565 017	16 219	6 807 967
15	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach						
16	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	666 199	334 338	276 328	139 830	5 322	1 422 016
17	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem					43	43

18	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych						
19	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową						
20	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania						
21	Ekspozycje kapitałowe					50 150	50 150
22	Inne ekspozycje					1 466 272	1 466 272
23	Metoda standardowa łącznie	681 510	17 427 731	21 189 705	4 486 170	1 594 207	45 379 322
24	Razem	924 700	20 008 799	22 055 183	29 820 931	1 594 207	74 403 820

6.1 Wymogi kapitałowe na ryzyko kredytowe

W celu kalkulacji ekspozycji ważonych ryzykiem w zakresie ryzyka kredytowego, Grupa i Bank stosują metodę standardową i metodę wewnętrznych ratingów dla portfeli określonych w punkcie 6.1, zgodnie z zezwoleniem właściwych organów opisanym w punkcie 11.1.

Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne nie występują (Roczny Raport Finansowy, Informacje uzupełniające) (Art. 449).

Tabela 17 [EU CR4] - Metoda standardowa - ekspozycja na ryzyko kredytowe i efekty ograniczania ryzyka kredytowego

	Klasy ekspozycji	Ekspozycje przed CCF i CRM		Ekspozycje po CCF i CRM		RWA i średnie RWA	
		Bilans	Pozabilans	Bilans	Pozabilans	RWA	Średnie RWA
1	Rządy lub banki centralne	20 731 528	82	20 731 528		20	0,0%
2	Samorządy regionalne lub władze lokalne	291 935	79 487	291 935	11 280	60 643	20,0%
3	Podmioty sektora publicznego	39 251	38 194	39 251	11 939	21 109	41,2%
4	Wielostronne banki rozwoju	81 140		81 140			0,0%
5	Organizacje międzynarodowe						
6	Instytucje	1 400 667	215 927	1 400 667	107 155	358 070	23,7%
7	Przedsiębiorstwa	12 704 085	5 838 112	12 704 085	253 895	11 703 704	90,3%
8	Detal	6 798 652	229 890	6 798 652	9 316	4 771 176	70,1%
9	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach						
10	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 230 574	193 411	1 230 574	191 443	1 820 923	128,1%
11	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	43		43		65	150,0%
12	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych						
13	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową						
14	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania						
15	Ekspozycje kapitałowe	50 150		50 150		50 150	100,0%
16	Inne ekspozycje	1 466 272		1 466 272		1 233 759	84,1%

17	Razem	44 794 296	6 595 103	44 794 296	585 026	20 019 618	44,1%
----	-------	------------	-----------	------------	---------	------------	-------

Poniższa tabela prezentuje kwoty ekspozycji w ramach metody standardowej ryzyka kredytowego w podziale na klasę aktywów i wagę ryzyka (bez ryzyka kredytowego kontrahenta).

Tabela 18 [EU CR5] - Metoda standardowa

	Klasy ekspozycji	Waga ryzyka											Razem	W tym bez ratingu	
		0%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	1250%	Inne	Odejmovane			
1	Rządy lub banki centralne	20 879 293	24		5							36		20 879 358	
2	Samorządy regionalne lub władze lokalne		303 215											303 215	
3	Podmioty sektora publicznego				51 186			4						51 190	
4	Wielostronne banki rozwoju	81 140												81 140	
5	Organizacje międzynarodowe														
6	Instytucje		310 837		1 196 938			46						1 507 821	
7	Przedsiębiorstwa		29 865	2 904	305 579			12 173 983				318 024		12 830 356	
8	Detal		9 388	10	45 163	6 418 128		263 000				60 342		6 796 031	
9	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach														
10	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania							597 345	816 402					1 413 747	
11	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem													43	

12	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych													
13	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową													
14	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania													
15	Ekspozycje kapitałowe						50 150						50 150	
16	Inne ekspozycje	663 377					515 654		287 242				1 466 272	
17	Razem	21 623 809	653 329	2 914	1 598 871	6 418 128	13 600 182	816 445	287 242		378 401		45 379 322	

6.2 Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta

Ryzyko kredytowe kontrahenta oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji, przed ostatecznym rozliczeniem przepływów pieniężnych związanych z tą transakcją.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta dotyczy ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych, z tytułu transakcji odkupu, transakcji udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcji z długim terminem rozliczenia oraz transakcji z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.

Na koniec 2017 roku w Grupie występowały instrumenty pochodne, natomiast nie występowały transakcje z przyrzeczeniem odkupu, transakcje udzielania lub zaciągania pożyczek papierów wartościowych lub towarów, transakcje z długim terminem rozliczenia oraz transakcje z obowiązkiem uzupełnienia zabezpieczenia kredytowego.

Grupa prezentuje ekspozycję na ryzyko kredytowe kontrahenta przede wszystkim z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających, instrumentów pochodnych wynikających z umów zawartych z klientami oraz transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Kwoty ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta według wag ryzyka przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19 [EU CCR3] - Metoda standardowa - ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta wg portfela regulacyjnego i ryzyka

	Klasy ekspozycji	Waga ryzyka									Razem	W tym bez ratingu	
		0%	2%	4%	10%	20%	50%	75%	100%	150%			Inne
1	Rządy lub banki centralne												
2	Samorządy regionalne lub władze lokalne												
3	Podmioty sektora publicznego					1						1	
4	Wielostronne banki rozwoju												
5	Organizacje międzynarodowe												
6	Instytucje					9 417	161 248					170 665	
7	Przedsiębiorstwa								77 265			77 265	
8	Detal							3	1			3	
9	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową												
10	Inne ekspozycje												
11	Razem					9 418	161 248	3	77 266			247 935	

Tabela EU CCRA - Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z ryzykiem kredytowym kontrahenta

Informacje jakościowe dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta są ujawniane w niniejszym rozdziale, zgodnie z wymogami Tabeli EU CCRA - Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z ryzykiem kredytowym kontrahenta (EBA/GL/2016/11).

Poniższa tabela prezentuje kwoty aktywów ważonych ryzykiem i wymogów kapitałowych w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta.

Tabela nr 20 Ryzyko kredytowe kontrahenta - aktywa ważone ryzykiem i wymogi kapitałowe -(tys. PLN)

Rodzaj ekspozycji	Portfel	RWA 2017	Wymogi w zakresie funduszy własnych 2017
Instrumenty pochodne	Instytucje	72 494	5 800
Instrumenty pochodne	Przedsiębiorstwa	75 388	6 031
Instrumenty pochodne	Detal	2	0
Razem		147 884	11 831

Kapitał wewnętrzny (Art. 439.a)

W odniesieniu do metod stosowanych do przypisywania kapitału wewnętrznego do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta, wykorzystywana jest zmodyfikowana metoda Credit Risk⁵, z wykorzystaniem parametrów ryzyka kontrahenta: PD, LGD i EAD.

Limity kredytowe

Limity kredytowe na ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta są ustalane w ramach limitów zaangażowania na banki oraz klientów niebankowych będących stronami transakcji.

W odniesieniu do banków, limity zaangażowania są wyznaczane zgodnie z Instrukcją wyznaczania i kontroli limitów zaangażowania wobec banków zagranicznych i krajowych. W przypadku transakcji wymiany walut, swapów walutowych, opcje walutowych, transakcji depozytowych, transakcji FRA, swapów stopy procentowej oraz swapów kapitałowo-odsetkowych („limit na transakcje wymiany walut i depozytowe”) - ustalone są limity cząstkowe, które oznaczają maksymalną kwotę zaangażowania Banku z tytułu nierozliczonych transakcji kupna/sprzedaży walut (spot i terminowych), czynnych (niezwróconych) depozytów terminowych, złożonych w banku zagranicznym lub krajowym (bez uwzględnienia należnych odsetek) oraz pozostałych nierozliczonych transakcji, o których mowa wyżej. Niezależnie od limitów cząstkowych, zostały ustalone limity rozliczeniowe, związane z koncentracją zobowiązań kontrahenta wobec Banku, w ustalonej w terminie ich zawarcia dacie rozliczenia (“data waluty”).

Grupa zawiera także umowy instrumentów pochodnych na zlecenie klientów. W odniesieniu do limitów na transakcje skarbowe (w tym pochodne) zawierane z klientami niebankowymi, ich przyznanie klientowi warunkuje⁶ wykonanie przez Banku transakcji pochodnej na zlecenie klienta. Bank wymaga, aby klient ubiegający się o limit skarbowy posiadał zdolność kredytową na dotychczasowe zaangażowanie oraz dodatkowo na kwotę stanowiącą określoną część rozpatrywanego limitu skarbowego, nadany rating ryzyka oraz naturalną ekspozycję klienta, czyli przepływy gotówkowe klienta z tytułu sprzedaży lub zakupu w walucie wymiennej innej niż złote.

Zabezpieczenia (Art. 439.b)

W ramach strategii ustanawiania zabezpieczenia, stosowane są szeroko umowy o dostarczenie zabezpieczenia (International Swaps and Derivatives Agreements) - tzw. umowy CSA (Credit Support Annex), będące aneksami do umów ramowych ISDA.

⁵ Statystyczny model ryzyka kredytowego, opracowany przez bank Credit Suisse First Boston

⁶ Możliwe jest zawarcie transakcji pod depozyty zabezpieczający, przy braku limitu skarbowego

Bank zawiera transakcje na instrumentach pochodnych z innymi uczestnikami rynku międzybankowego, z którymi ma podpisane umowy ramowe ISDA. Zgodnie z obecną praktyką rynkową wraz z umowami ISDA podpisywane są umowy CSA regulujące kwestie zabezpieczania ekspozycji wynikającej z zawartych transakcji pochodnych. Umowy CSA mają charakter umów bilateralnych i dają symetryczne prawo żądania wniesienia depozytu zabezpieczającego przez stronę, której wycena zawartych instrumentów pochodnych na dany dzień jest ujemna.

Pozycja wynikająca z zawartych transakcji pochodnych z klientami innymi niż klienci bankowi jest niezwłocznie przekazywana do zarządzania przez dealerów rynku międzybankowego i podlega zabezpieczeniu (hedging) transakcją rynku międzybankowego.

Zasady ustalania odpisów na utratę wartości w odniesieniu do ryzyka kredytowego (w tym w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta) są przedstawione w części „Zarządzanie Ryzykiem Finansowym - Ryzyko kredytowe” Roczego Raportu Finansowego.

Ryzyko niekorzystnych korelacji (Art. 439.c)

Grupa nie identyfikuje jako istotne ekspozycji na ryzyko niekorzystnych korelacji.

Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałby zapewnić bank przy obniżeniu oceny jej wiarygodności kredytowej (Art. 439.d)

Bank jest stroną umowy pożyczki z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym („Finance Contract”). Kwota pożyczki na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 80,2 mln euro (w grudniu 2017 roku, zgodnie z harmonogramem Bank spłacił transze w wysokości 19,8 mln euro).

Wg stanu na koniec 2017 r. pożyczka zabezpieczona jest obligacjami Skarbu Państwa WZ0118 o wartości nominalnej 623 mln zł. W styczniu 2018 r. nastąpiło zmniejszenie zabezpieczenia, w sumie o 173 mln PLN (spłata transzy, korzystny kurs wymiany walut, zmniejszenie ryzyka ze strony EIB).

Zgodnie z zapisami Finance Contract, w przypadku obniżenia ratingu Banku poniżej poziomu BBB- (Fitch, Standard & Poor's), konieczne jest ustanowienie dodatkowego zastawu w formie i wysokości akceptowalnej dla EIB.

Art. 439.e, 439.f, 439.g, 439.h, 439.i CRR

Grupa stosuje dla określenia wartości ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych metodę wyceny według wartości rynkowej zgodnie z art. 274 CRR.

Kwoty ryzyka kredytowego kontrahenta według tej metody przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 21 [EU CCR1] - Analiza ekspozycji na CCR według metody

	Nominalna	Koszt zastąpienia / bieżąca wartość rynkowa	Potencjalna przyszła ekspozycja kredytowa	EEPE (Efektywny Oczekiwany profil Ekspozycji)	Mnożnik	EAD po CRM (po ograniczeniu ryzyka kredytowego)	RWA
Metoda wyceny wg wartości rynkowej		69 866			0	247 935	147 884

Kwoty ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22 [EU CCR2] - Wymogi kapitałowe CVA

		Wartość ekspozycji	RWA
1	Portfele objęte metodą zaawansowaną		
2	(i) komponent VaR (w tym 3x mnożnik)		
3	(ii) komponent SVaR (w tym 3x mnożnik)		
4	Wszystkie portfele objęte metodą standardową	1 223 757	75 991
EU4	W oparciu o metodą oryginalnej ekspozycji		
5	Razem objęte wymogami kapitałowymi CVA	1 223 757	75 991

Ekspozycje na instrumenty pochodne z tytułu transakcji z kontrahentami centralnymi przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 23 [EU CCR8] - Ekspozycje wobec kontrahentów centralnych

		EAD po CRM	RWA
1	Ekspozycje wobec kwalifikujących się kontrahentów centralnych (razem)		3 714
2	Ekspozycje wobec QCCP (wyłączając depozyt wstępny zabezpieczający i wkład do funduszu z tytułu niewykonania zobowiązania); w tym	18 026	3 605
3	(i) Derywaty OTC	18 026	3 605
4	(ii) Derywaty w obrocie giełdowym		
5	(iii) SFT (transakcje finansowania z użyciem papierów wartościowych)		
6	(iv) Netting (pakiety kompensowania, dla których zatwierdzono kompensowanie międzyproduktowe)		
7	Wyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	3 857	
8	Niewyodrębnione początkowe depozyty zabezpieczające	546	109
9	Wniesione z góry wkłady do funduszu z tyt. niewykonania zobowiązania	3 377	42 213
10	Alternatywny sposób wyliczania wymogów z tytułu funduszy własnych dla ekspozycji		3 714

11	Ekspozycje wobec niekwalifikujących się kontrahentów QCCP (razem)		
12	Ekspozycje nie wobec QCCP (wyłączając depozyt wstępny i wkład do funduszu z tytułu niewykonania zobowiązania); w tym		
13	(i) Derywaty OTC		
14	(ii) Derywaty w obrocie		
15	(iii) SFT		
16	(iv) Netting gdy netting produktowy został zaakceptowany		
17	Oddzielny depozyt wstępny		
18	Nieoddzielny depozyty wstępny		
19	Prefinansowany wkład do funduszu z tyt. niewykonania zobowiązania		
20	Niefinansowany wkład do funduszu z tyt. niewykonania zobowiązania		

Tabela [EU CCR4] - Metoda IRB - ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta wg portfela i skali PD

Z uwagi na fakt, że Bank nie stosuje metody IRB dla ekspozycji CCR, Tabela EU CCR4 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Tabela [EU CCR7] - Zestawienie przepływów aktywów ważonych ryzykiem dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta w ramach metody modeli wewnętrznych

Z uwagi na fakt, że Bank nie stosuje metody modeli wewnętrznych dla ekspozycji CCR, Tabela EU CCR7 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Tabela [EU CCR5-A] - Wpływ kompensowania i ustanowionego zabezpieczenia na wartość ekspozycji

Z uwagi na fakt, że Bank nie stosuje kompensowania dla ekspozycji CCR, Tabela EU CCR5-A (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Tabela 24 [EU CCR5-B] - Struktura zabezpieczeń dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

	Zabezpieczenie stosowane w transakcjach dotyczących instrumentów pochodnych				Zabezpieczenie stosowane w transakcjach finansowania papierów wartościowych	
	Wartość godziwa otrzymanych zabezpieczeń		Wartość godziwa przekazanych zabezpieczeń		Wartość godziwa otrzymanych zabezpieczeń	Wartość godziwa przekazanych zabezpieczeń
	Wyodrębnione	Niewyodrębnione	Wyodrębnione	Niewyodrębnione		
		861 203	3 857	114 281		
Łącznie		861 203	3 857	114 281		

Tabela [EU CCR6] - Ekspozycje na kredytowe instrumenty pochodne

Z uwagi na fakt, że Bank nie utrzymuje kredytowych instrumentów pochodnych, Tabela EU CCR6 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Wartości godziwe umów z tytułu poszczególnych instrumentów pochodnych, wartości nominalne instrumentów w terminach pozostających do realizacji oraz wycenę pochodnych instrumentów finansowych przedstawiono w notach do Roczno-go Raportu Finansowego (Nota 16f).

Dane dotyczące depozytów zabezpieczających i kompensowania należności i zobowiązań na bazie umów ramowych zostały przedstawione w Informacjach uzupełniających do Roczno-go Raportu Finansowego.

6.3 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego (Odpisy z tytułu utraty wartości)

Strategia i polityka Grupy w odniesieniu do utraty wartości i tworzenia odpisów aktualizacyjnych została zaprezentowana w Rocznym Raporcie Finansowym, w części 3 „Ryzyko kredytowe”, w rozdziale 8 poświęconym zarządzaniu ryzykiem finansowym. Został tam zawarty szczegółowy opis:

- Organizacji procesu identyfikacji i pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego
- Analizy indywidualnej utraty wartości dla należności kredytowych
- Analizy kolektywnej portfela kredytowego (Art. 442.a-b)

Tabela EU CRB-A - Dodatkowe ujawniane informacje związane z jakością kredytową aktywów (art.442.a,b)

Informacje zawarte w tym rozdziale i w innych wskazanych wyżej dokumentach publikowane są zgodnie z wymogami Tabeli EU CRB-A -Dodatkowe ujawniane informacje związane z jakością kredytową aktywów (EBA/GL/2016/11).

Tabela 25 [EU CR1-A] - Jakość kredytowa według kategorii ekspozycji i instrumentu (art. 442.g,h)

		Wartość ekspozycji brutto		Korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane spisania w straty	Koszty korekt z tytułu ryzyka kredytowego okresu	Wartość netto
		Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					(a+b-c-d)
1	Rządy lub banki centralne							
2	Instytucje							
3	Przedsiębiorstwa							
4	<i>w tym: Kredytowanie specjalistyczne</i>							
5	<i>w tym: SME</i>							
6	Detal	1 006 979	29 159 245	386 627	56 829	5 449	51 260	29 722 767
7	<i>Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>	883 215	25 653 888	316 496	36 784	2 152	45 700	26 183 822
8	SME	3 310	47 258	1 838	161			48 568
9	Nie SME	879 905	25 606 630	314 658	36 622	2 152		26 135 254
10	<i>Kwalifikowany rewolwing</i>	123 764	3 505 357	70 131	20 045	3 297	5 560	3 538 945
11	<i>Pozostały Detal</i>							
12	SME							
13	Nie SME							
14	Ekspozycje kapitałowe							
15	Metoda IRB łącznie	1 006 979	29 159 245	386 627	56 829	5 449	51 260	29 722 767

16	Rządy lub banki centralne		20 731 610					20 731 610
17	Samorządy regionalne lub władze lokalne	484	371 435		16			371 903
18	Podmioty sektora publicznego	242	77 621		74			77 790
19	Wielostronne banki rozwoju		81 140					81 140
20	Organizacje międzynarodowe							
21	Instytucje		1 626 204		376			1 625 827
22	Przedsiębiorstwa	972 271	18 595 628		33 396	40 491	97 242	19 534 504
23	w tym: <i>SME</i>	537 507	9 773 544		17 414	20 254	36 999	10 293 637
24	Detal	1 116 953	7 080 507	2 477	60 847	59 153	109 508	8 134 136
25	w tym: <i>SME</i>	246 260	2 141 097	214	6 999	17 185	11 587	2 380 144
26	<i>Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach</i>							
27	w tym: <i>SME</i>							
28	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania			791 104	5 044			
29	Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	7 600	43					7 643
30	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych							
31	Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową							

32	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania							
33	Ekspozycje kapitałowe		50 150					50 150
34	Inne ekspozycje		2 416 580				-2 652	2 416 580
35	Metoda standardowa łącznie	2 097 550	51 030 917	793 580	99 753	99 644	204 098	52 235 134
36	Razem	3 104 529	80 190 162	1 180 207	156 582	105 093	255 358	81 957 901
37	w tym: Kredyty	3 090 615	55 597 007	1 173 725	141 340	105 093	255 358	57 372 557
38	w tym: dłużne papiery wartościowe	6 314	19 355 561		3			
39	w tym: pozycje pozabilansowe	201 037	8 883 107	6 482	15 239			

Tabela 26 [EU CR1-B] - Jakość kredytowa według rodzaju kontrahenta lub branży (art. 442.g)

		Wartość ekspozycji brutto		Korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane spisania w straty	Koszty korekt z tytułu ryzyka kredytowego okresu	Wartość netto
		Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania (*)	Ekspozycje których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania (*)					(a+b-c-d)
1	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	14 825	100 714	12 396	441	1 025	606	102 702
2	Górnictwo	1 967	60 518	1 176	404	191	12	60 905
3	Przemysł wytwórczy	150 056	6 711 526	99 339	24 413	4 965	4 979	6 737 830

4	Produkcja energii elektrycznej, gazu, itd.	2 242	133 296	910	447	370	722	134 181
5	Dostarczanie wody	5 067	161 281	2 652	504	240	860	163 192
6	Budownictwo	146 860	1 517 385	112 385	5 659	18 192	9 750	1 546 201
7	Handel hurtowy i detaliczny	185 805	6 245 419	107 539	21 176	14 436	28 388	6 302 509
8	Transport i przechowywanie	58 066	2 498 437	28 217	12 814	7 854	9 282	2 515 472
9	Usługi noclegowe i żywnościowe	32 402	132 175	16 891	1 065	534	4 040	146 621
10	Informacja i komunikacja	11 936	696 092	8 422	2 799	505	511	696 807
11	Działalność związana z nieruchomościami	35 479	975 951	7 828	6 824	2 413	-1 032	996 778
12	Działalność naukowa i techniczna	48 516	401 341	36 567	2 802	1 597	7 158	410 488
13	Działalność administracyjna i wspomaganie	67 084	682 970	30 792	2 766	1 281	24 056	716 496
14	Administracja publiczna, obronność, obow. Ubezpie. społ.	0	324 834	0	21	0	8	324 813
15	Edukacja	2 074	85 715	1 361	314	76	310	86 114
16	Ochrona zdrowia i usługi społeczne	2 710	221 465	1 655	855	253	191	221 665
17	Sztuka, rozrywka i rekreacja	2 158	26 641	1 494	217	456	213	27 088
18	Inne usługi	27 203	434 523	14 221	1 800	3 288	3 383	445 705
19	Razem	794 450	21 410 283	483 845	85 321	57 676	93 437	21 635 567

(*) Ekspozycje normalne i zagrożone

Tabela 27 [EU CR1-C] - Jakość kredytowa ekspozycji w podziale geograficznym (art. 442.g)

		Wartość ekspozycji brutto		Korekty z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane spisania w straty	Koszty korekt z tytułu ryzyka kredytowego okresu	Wartość netto
		Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					(a+b-c-d)
1	Unia Europejska (UE)	3 054 185	79 211 862	1 150 119	153 993	105 093	242 293	80 961 934
2	Polska	3 037 733	78 000 279	1 143 451	152 837	105 093	242 293	79 741 724
3	Inne kraje EU	12 659	193 550	6 441	1 044		1 354	198 724
4	Inne obszary geograficzne	37 686	784 750	23 647	1 545		11 711	797 243
5	Razem	3 104 529	80 190 162	1 180 207	156 582	105 093	255 358	81 957 901

Tabela 28 [EU CR1-D] - Struktura czasowa ekspozycji przeterminowanych (art. 442.g,i)

		Wartość ekspozycji brutto (*)					
		<= 30 dni	> 30 dni <= 60 dni	> 60 dni <= 90 dni	> 90 dni <= 180 dni	> 180 dni <= 1 rok	> 1 rok
1	Kredyty	1 278 067	302 536	114 689	164 467	217 782	1 018 980
2	Papiery wartościowe dłużne				6 314		
3	Razem ekspozycje	1 278 067	302 536	114 689	170 781	217 782	1 018 980

(*) ekspozycje bilansowe, ekspozycje przeterminowane <= 4 dni

Tabela 29 [EU CR1-E] - Ekspozycje zagrożone i objęte restrukturyzacją (art. 442.g,i)

		Wartość bilansowa brutto ekspozycji normalnych i zagrożonych						Zakumulowane odpisy na utratę wartości i ujemne korekty wyceny w związku z ryzykiem kredytowym				Otrzymane zabezpieczenia i gwarancje finansowe		
		w tym ekspozycje normalne lecz przeterminowane > 30 dni i <= 90 dni	w tym normalne restrukturyzowane	w tym zagrożone			na ekspozycjach normalnych w tym restrukturyzowane	na ekspozycjach zagrożonych w tym restrukturyzowane	na ekspozycjach zagrożonych	na ekspozycjach restrukturyzowanych				
					w tym ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	w tym ekspozycje z utratą wartości					w tym ekspozycje restrukturyzowane			
10	Papiery wartościowe dłużne	19 022 818	0	0	5 960	5 960	5 960	0	-3	0	-5 960	0	0	0
20	Kredyty	50 667 700	257 777	113 309	2 378 587	2 307 956	2 232 666	1 031 866	-174 499	-1 017	-1 322 729	-473 870	665 850	8 428
30	Ekspozycje pozabilansowe	9 143 246	X	6 347	45 605	45 605	X	7 609	-15 121	-15	-6 599	-344	0	0

Tabela 30 [EU CR2-A] Zmiany korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego (art. 442.g,i)

		Zakumulowane korekty szczególne z tytułu ryzyk kredytowego	Zakumulowane korekty ogólne z tytułu ryzyk kredytowego
1	Saldo początkowe	-1 186 138	-185 750
2	Zwiększenia wynikające z kwot odpisanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	-470 117	-157 861
3	Zmniejszenia wynikające z kwot rozwiązanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	210 957	155 659
4	Zmniejszenia wynikające z kwot wpisanych w ciężar skumulowanych korekt z tytułu ryzyka kredytowego	104 684	410
5	Transfery pomiędzy korektami z tytułu ryzyka kredytowego	0	0
6	Wpływ różnic kursów wymiany walut	14 065	5 004
7	Połączenia działalności, w tym przejęcia i sprzedaż podmiotów zależnych	0	0
8	Inne korekty	5 333	562
9	Saldo końcowe	-1 321 216	-181 976
10	kwoty odzyskane poprzez korekty z tytułu ryzyka kredytowego wykazane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	4 396	0

11	Korekty szczególne z tytułu ryzyka kredytowego wykazane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	0	0
----	--	---	---

Tabela 31 [EU CR2-B] - Zmiany w ekspozycjach w stanie niewykonania zobowiązania - kredyty i papiery wartościowe dłużne (art.442.i)

		Wartość bilansowa brutto ekspozycji w stanie niewykonania zobowiązania
1	Saldo początkowe	3 014 233
2	Kredyty i papiery wartościowe dłużne które weszły w stan niewykonania zobowiązania lub w stan utraty wartości od ostatniej daty raportowej	102 525
3	Powrót do stanu wykonania zobowiązania	23 185
4	Kwoty spisane w straty	
5	Inne zmiany	
6	Saldo końcowe	3 093 574

Rozkład branżowy ekspozycji przedstawia poniższa tabela. (Art. 442.e)

Tabela 32 Podział należności kredytowych i zaangażowania pozabilansowego według istotnych branż - bez ryzyka kredytowego kontrahenta (tys. PLN)

	Sektor	Zaangażowanie bilansowe	Zaangażowanie pozabilansowe	Łączne zaangażowanie
A	Rolnictwo	94 125	21 414	115 539
B	Górnictwo	60 022	2 463	62 485
C	Przetwórstwo przemysłowe	4 836 723	2 024 859	6 861 582
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	90 940	44 598	135 538
E	Dostawy wody, ścieki i odpady	104 902	61 446	166 348
F	Budownictwo	1 000 058	664 187	1 664 245
G	Handel i naprawy	4 037 554	2 393 670	6 431 224
H	Transport i gosp. magazynowa	2 343 036	213 467	2 556 503
I	Hotele i restauracje	155 983	8 594	164 577
J	Informacja i komunikacja	573 962	134 066	707 968
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	172 828	132 358	305 186
L	Obsługa nieruchomości	843 174	168 256	1 011 430
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	364 747	85 110	449 857
O	Administracja publiczna	245 345	79 490	324 835
P	Edukacja	63 271	24 517	87 788
Q	Opieka zdrowotna	169 114	55 060	224 174
R	Kultura, rekreacja i rozrywka	24 864	3 935	28 799
N+S	Usługi pozostałe	774 579	167 116	941 695
	Razem	15 955 226	6 284 607	22 239 833

Grupa przedstawiła podział portfela głównych należności według terminów zapadalności dla głównych typów ekspozycji: lokaty oraz kredyty udzielone bankom i innym instytucjom monetarnym (Nota do

Rocznego Raportu Finansowego nr 15b), kredyty i pożyczki udzielone klientom (Nota do Rocznego Raportu Finansowego nr 18e). (Art. 442.f)

Jednocześnie w rozdziale dotyczącym ryzyka kredytowego w Rocznym Raporcie Finansowym i Sprawozdaniu Zarządu przedstawiono generalną ocenę poziomu ryzyka kredytowego oraz ocenę zmian w tym zakresie zaobserwowanych w bieżącym roku, wraz z kluczowymi wskaźnikami jakości aktywów. Przedstawiono tam też ocenę stopnia koncentracji portfela kredytowego w podziale na rodzaje produktów i branże.

Zmiany odpisów z tytułu utraty wartości zostały zawarte w Notach (18.g) do Rocznego Raportu Finansowego. (Art. 442.i)

6.4 Korzystanie z ratingów zewnętrznych

Przy wyliczaniu wymogów z tytułu funduszy własnych dla podmiotów nie będących instytucjami finansowymi i podmiotami rządowymi, Grupa nie korzysta z ocen ratingowych nadanych przez dopuszczone zewnętrzne agencje oceny ryzyka kredytowego (ECAI). Jest to uzasadnione nieistotną ilością kredytobiorców i kontrahentów, posiadających rating nadany przez ECAI. (Art. 444)

Poniższa tabela prezentuje przyporządkowanie ratingu zewnętrznego każdej z wyznaczonych ECAI do stopni jakości kredytowej w jednolitej skali ratingowej Master Scale. Grupa uznaje następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

Tabela 33 Jednolita skala ratingowa Banku a ratingi zewnętrznych agencji ratingowych

Klasy ratingowe w MS	Fitch	Moody's	S&P
1	AAA	Aaa	AAA
1	AA+	Aa1	AA+
2	AA	Aa2	AA
2	AA-	Aa3	AA-
3	A+	A1	A+
3	A	A2	A
4	A-	A3	A-
5	BBB+	Baa1	BBB+
6	BBB	Baa2	BBB
7	BBB-	Baa3	BBB-
8	BB+	Ba1	BB+
9	BB	Ba2	BB
10	BB-	Ba3	BB-
11	B+	B1	B+
12	B lub niższy	B2 lub niższy	B lub niższy

Tabela EU CRD - Wymogi w zakresie ujawniania informacji jakościowych związanych ze stosowaniem przez instytucję zewnętrznych ratingów kredytowych w ramach metody standardowej dla ryzyka kredytowego

Informacje zawarte w tym rozdziale publikowane są zgodnie z wymogami Tabeli EU CRD - Wymogi w zakresie ujawniania informacji jakościowych związanych ze stosowaniem przez instytucję zewnętrznych ratingów kredytowych w ramach metody standardowej dla ryzyka kredytowego (EBA/GL/2016/11).

6.5 Aktywa obciążone

Poniższe informacje z zakresu aktywów obciążonych zostały przygotowane na podstawie Rozporządzenia Delegowanego Komisji Europejskiej nr 2017/2295 uzupełniającego CRR, dotyczącego regulacyjnych standardów technicznych ujawniania informacji na temat aktywów obciążonych i nieobciążonych.

Tabela 34 Formularz A - wartości bilansowe i godziwe

	Wartość bilansowa aktywów obciążonych	Wartość godziwa aktywów obciążonych	Wartość bilansowa aktywów nieobciążonych	Wartość godziwa aktywów nieobciążonych
Aktywa sprawozdającej instytucji	1 074 669	1 074 669	68 903 693	68 903 693
Dłużne papiery wartościowe	777 881	777 881	16 617 541	16 617 541
w tym: wyemitowane przez sektor instytucji rządowych i samorządowych	763 383	763 383	15 211 878	15 211 878
Inne aktywa*	296 789	296 789	52 286 152	52 286 152
w tym: lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom**	296 789	296 789	139 802	139 802

* pozycja „inne aktywa” obejmuje wszystkie aktywa bilansowe za wyjątkiem dłużnych papierów wartościowych

** w pozycji tej jako aktywa obciążone prezentowane są depozyty zabezpieczające złożone w innych bankach z tytułu zawartych transakcji instrumentów pochodnych

Tabela 35 Formularz B - aktywa, otrzymane zabezpieczenia i własne papiery wartościowe

	Wartość godziwa otrzymanego obciążonego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych	Nieobciążone, wartość godziwa otrzymanego zabezpieczenia lub wyemitowanych własnych dłużnych papierów wartościowych, które mogą zostać obciążone
Aktywa, otrzymane zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe ogółem	1 074 669	68 903 693

Tabela 36 Formularz C - wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych

	Odpowiadające im zobowiązania, warunkowe lub wartościowe przedmiot udzielonej pożyczki	zobowiązania lub papiery stanowiące przedmiot udzielonej pożyczki	Aktywa, otrzymane i zabezpieczenie i wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe inne niż obciążone obligacje zabezpieczone i papiery wartościowe zabezpieczone aktywami
Wartość bilansowa wybranych zobowiązań finansowych		300 707	296 789
w tym: instrumenty pochodne		300 707	296 789

Informacje dodatkowe (Formularz D)

Informacje przedstawione w formularzach A, B i C zostały przygotowane w oparciu o następujące zasady:

- dane liczbowe zostały wyliczone jako mediana wartości z poszczególnych końców kwartałów roku 2017,
- główne źródła obciążenia zostały zilustrowane w tabeli poniżej prezentującej dane o aktywach obciążonych według stanu na 31 grudnia 2017 r., informacje w tym formacie są przez Bank ujawniane w publikowanych sprawozdaniach finansowych z częstotliwością kwartalną,
- aktywa ujęte w poniższej tabeli w pozycjach 2, 5, 8 i 9 nie zostały uwzględnione w formularzach A, B i C jako że nie można ich powiązać z konkretną transakcją choć jednocześnie nie mogą być swobodnie wycofane. Taką metodologię Bank stosuje w przypadku wypełniania obowiązków sprawozdawczych o aktywach obciążonych realizowanego zgodnie z załącznikiem XVII do rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 680/2014.

Tabela 37 - Aktywa obciążone - szczegóły

Lp.	Rodzaj aktywa	Portfel	Zabezpieczone zobowiązanie	Wartość nominalna aktywa	Wartość bilansowa aktywa
1.	Obligacje skarbowe WZ0119	dostępne do sprzedaży	kredyt lombardowy udzielany Bankowi przez NBP	130 000	131 537
2.	Obligacje skarbowe WZ0120	dostępne do sprzedaży	wstępny depozyt zabezpieczający transakcje na kontraktach terminowych na obligacje	500	506
3.	Obligacje skarbowe WZ0119	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	120 000	121 418
4.	Obligacje skarbowe WZ0120	dostępne do sprzedaży	umowa pożyczki	503 000	509 298
5.	Obligacje skarbowe WZ0119	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych w ramach Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	325 000	328 842
6.	Bony pieniężne NBP_050118	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty składki BFG - fundusz gwarancyjny	18 000	17 998
7.	Bony pieniężne NBP_050118	dostępne do sprzedaży	zabezpieczenie zobowiązania do zapłaty składki BFG - fundusz przymusowej restrukturyzacji	15 500	15 498
8.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Gwarantowania	100	100

			Rozliczeń Transakcji Terminowych		
9.	Środki pieniężne	należności	wpłata na Fundusz Zabezpieczający OTC - KDPW_CCP	3 377	3 377
10.	Depozyty złożone	lokaty w bankach	rozliczenie z tytułu zawartych transakcji	115 173	115 173
RAZEM				1 230 650	1 243 746

Przedstawione w powyższej tabeli aktywa obciążone Grupy stanowią jednocześnie aktywa obciążone Banku, nie identyfikuje się obciążeń między podmiotami wchodzącymi w skład Grupy.

Aktywa obciążone posiadane przez Grupę są denominowane w złotych za wyjątkiem depozytów składanych jako rozliczenie z tytułu transakcjami instrumentami pochodnymi (punkt 10 powyższej tabeli) które w większości są zawierane w walucie EUR.

Biorąc pod uwagę kwoty, poziom obciążenia aktywów Grupy i Banku jest nieistotny i nie ma znaczenia dla stosowanego modelu finansowania.

7. RYZYKO OPERACYJNE

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego obliczane są zgodnie z metodą standardową (CRR art. 317-320). Stanowią one ok. 11% sumy wymogów kapitałowych na 31.12.2017 r. (Art. 446)

Straty z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego

Poniższa tabela prezentuje zdarzenia ryzyka operacyjnego zarejestrowane w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2017 roku. W tabeli nie uwzględnione są straty na transakcjach skarbowych zawartych w 2008 roku oraz zdarzenia ryzyka operacyjnego powiązane z ryzykiem kredytowym, które traktowane są jak zdarzenia ryzyka kredytowego do celów wyliczenia wymogów kredytowych.

Tabela 38 Zdarzenia ryzyka operacyjnego (kwoty strat), w podziale na kategorie zdarzeń i rodzaj straty (mln PLN)

Kategoria zdarzenia	Strata netto	Strata brutto
Zakłócenie działalności gospodarczej i awarie systemu	0,1	2,3
Szkody w rzeczowych aktywach trwałych	0	0,5
Oszustwo zewnętrzne	0	0,2
Oszustwo wewnętrzne	0,1	0,1
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami	0,1	0,1
RAZEM	0,3	3,2

Obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem operacyjnym wymaga identyfikacji przyczyn wystąpienia zdarzenia i wprowadzenia akcji ograniczających częstotliwości wystąpienia i wpływu finansowego straty poprzez m.in. zmianę przebiegu procesów, wzmocnienie kontroli wewnętrznej, korekty dokumentacji bankowej oraz dedykowane szkolenia.

Grupa Banku Millennium w 2017 roku nie odnotowała istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego tzn. takich dla których strata brutto przekraczałaby 10% wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego.

8. RYZYKO RYNKOWE I INNE RODZAJE RYZYKA

Tabela EU MRA - Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z ryzykiem rynkowym

Raport w zakresie adekwatności kapitałowej, ryzyka oraz polityki wynagrodzeń Grupy Kapitałowej Banku Millennium S.A. według stanu na 31 grudnia 2017 r.

Informacje jakościowe dotyczące ryzyka rynkowego są ujawniane w Raporcie Finansowym (rozdział 8) i Sprawozdaniu Zarządu, zgodnie z wymogami Tabeli EU MRA Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z ryzykiem rynkowym (EBA/GL/2016/11) [art. 445].

Grupa stosuje metody standardowe dla wyliczania wymogów kapitałowych na różne podrodzaje ryzyka rynkowego. W Grupie wystąpiły wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko specyficzne instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stopy procentowej. Ekspozycja na ryzyko rynkowe nie była istotna. Wymogi kapitałowe z tego tytułu stanowiły ok. 1% sumy wymogów kapitałowych na 31.12.2017 r.

Ekspozycja ważona ryzykiem oraz wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko rynkowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39 [EU MR1] - Ryzyko rynkowe w ramach metody standardowej (tys. PLN)

		RWA	Wymogi kapitałowe
1	Ryzyko stopy procentowej (ogólne i szczególne)	228 878	18 310
2	Ryzyko kapitałowe (ogólne i szczególne)		
3	Ryzyko wymiany walutowej		
4	Ryzyko towarów		
	Opcje		
5	Metoda uproszczona		
6	Metoda Delta-plus		
7	Metoda scenariuszy		
8	Sekurytyzacja (ryzyko szczególne)		
9	Razem	228 878	18 310

Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka rozliczenia/dostawy oraz limitu dużych ekspozycji przekraczających limity nie występowały na 31.12.2017 r.

Tabela EU MRB - Wymogi dla instytucji stosujących metodę modeli wewnętrznych, dotyczące ujawniania informacji jakościowych

Tabela EU MR2-A - Ryzyko rynkowe w ramach metody modeli wewnętrznych

Tabela EU MR2-B - Zestawienie przepływów aktywów ważonych ryzykiem dla ekspozycji na ryzyko rynkowe w ramach metody modeli wewnętrznych

Tabela EU MR3 - Wartości metody modeli wewnętrznych dla portfeli handlowych

Tabela EU MR4 - Porównanie szacunkowej wartości zagrożonej z zyskami /stratami

Informacje wymienione w powyżej wskazanych tabelach nie są prezentowane, gdyż Bank nie stosuje modeli wewnętrznych wyliczania wymogów kapitałowych dla ryzyka rynkowego.

Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. Grupa posiadała ekspozycje kapitałowe nie klasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości bilansowej 50 091 tys. zł. Przyjęte metody wyceny, klasyfikację w bilansie oraz efekt wyceny do wartości godziwej przedstawia poniższa tabela (Art. 447):

Tabela 40 Ekspozycje w papierach wartościowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym (tys. zł.)

Klasyfikacja bilansowa	Metoda wyceny	Wartość bilansowa	Efekt wyceny ujęty w kapitale z aktualizacji wyceny
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Modele wyceny dla akcji i udziałów niekwotowanych na aktywnym rynku	20 130	0
Akcje i udziały dostępne do sprzedaży	Wartość godziwa wyliczana na bazie kwotowań aktywnego rynku	29 961	7 109

Najistotniejsze z punktu widzenia wartości bilansowych, ekspozycje w papiery kapitałowe Grupy według stanu na 31 grudnia 2017 r., wraz z przypisaniem celów strategicznych przedstawiały się następująco:

1. Visa Europe Ltd.; wartość bilansowa 29 632 tys. zł. - zaangażowanie kapitałowe kwotowane na aktywnym rynku, wiąże się z prowadzoną działalnością bankową; Bank Millennium będąc członkiem Visa Europe Ltd, znalazł się w gronie beneficjentów transakcji zawartej w dniu 2 listopada 2015 pomiędzy Visa Inc. oraz Visa Europe Ltd.
W efekcie, Bank w wyniku konwersji w roku 2016 otrzymał 21 493 akcji uprzywilejowanych.
2. Polski Standard Płatności sp. z o.o.; wartość bilansowa 19 232 tys. zł. - celem zaangażowania kapitałowego (nie kwotowanego na aktywnym rynku) jest wprowadzenie do oferty Banku nowych produktów i usług dla klientów Banku,
3. Biuro Informacji Kredytowej S.A.; wartość bilansowa 400 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe (nie kwotowane na aktywnym rynku) wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
4. Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.; wartość bilansowa 313 tys. zł - zaangażowanie kapitałowe (nie kwotowane na aktywnym rynku) wiąże się z prowadzoną działalnością bankową;
5. Giełda Papierów Wartościowych SA; wartość bilansowa 329 tys. zł. - zaangażowanie kapitałowe kwotowane na aktywnym rynku, wiąże się z prowadzoną działalnością na rynku kapitałowym.

W analizowanym okresie (rok 2017) Grupa:

- nie dokonywała zmian zasad rachunkowości ani metod wyceny dla akcji i udziałów,
- nie zrealizowała transakcji sprzedaży akcji i udziałów sklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- w kalkulacji funduszy własnych Grupy według stanu na 31 grudnia 2017 roku rozpoznano dodatni efekt wyceny akcji (w kwocie netto, to jest z uwzględnieniem podatku odroczonego) z portfela dostępne do sprzedaży ujmowany w kapitale z aktualizacji wyceny w wysokości 4 607 tys. zł.

Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym zostały przedstawione w Rocznym Raporcie Finansowym, w części dotyczącej zarządzania ryzykiem rynkowym, w rozdziale na temat zarządzania ryzykiem finansowym (Art. 448).

9. DŹWIGNIA FINANSOWA

Bank dokonał wyliczenia wskaźnika dźwigni na poziomie skonsolidowanym, według stanu na 31.12.2017 r. w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, oraz Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10.10.2014 r. w odniesieniu do wskaźnika dźwigni.

Wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2017 r. w Grupie wynosiła 8,94% przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier 1 oraz 8,88% przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier 1.

Grupa przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499. 2 i 3 CRR. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1.

Podział miary ekspozycji całkowitej używanej we wskaźniku dźwigni i wartości wskaźnika dźwigni na 31.12.2017 r przedstawia poniższa tabela:

Tabela 41 Podział miary ekspozycji całkowitej i wartość wskaźnika dźwigni na 31.12.2017 r. (tys. zł i %)

Wartość i podział ekspozycji całkowitej zgodnie używanej we wskaźniku dźwigni	Wartość
Transakcje finansowania papierów wartościowych, ekspozycja zgodnie z art. 429 ust. 5 i art. 429 ust. 8 CRR	0
Instrumenty pochodne: aktualny koszt odtworzenia	1 049 570
Instrumenty pochodne: kwota narzutu obliczona metodą wyceny według wartości rynkowej	192 552
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 10% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	779 282
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 20% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	152 472
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 50% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	40 796
Pozycje pozabilansowe o współczynniku konwersji 100% zgodnie z art. 429 ust. 10 CRR	447 376
Inne aktywa	71 151 260
Odliczona kwota aktywów - kapitał Tier I - w pełni wprowadzona definicja	-589 515
Odliczona kwota aktywów - kapitał Tier I - definicja przejściowa	-542 578
Łączne ekspozycje wskaźnika dźwigni - przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier I	73 223 793
Łączne ekspozycje wskaźnika dźwigni - przy zastosowaniu definicji przejściowej kapitału Tier I	73 270 731
Kapitał Tier I - w pełni wprowadzona definicja	6 501 860
Kapitał Tier I - definicja przejściowa	6 548 797
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	8,88%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	8,94%

Grupa nie stosuje kwot wyłączonych z ekspozycji całkowitej zgodnie z CRR 429.11.

Przy obecnie przyjętych założeniach Strategii Ryzyka i biorąc pod uwagę coroczną ocenę istotności rodzajów ryzyka, Grupa ocenia ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej jako nieistotne, nie opracowano więc desygnowanych procedur w tym obszarze.

W poniższej tabeli zaprezentowano kształtowanie się wskaźnika dźwigni w ciągu 2017 roku. Jego poziom znajduje się na zadawalającym poziomie, przy niewielkich zmianach, nie jest więc uzasadniony opis czynników wpływających na zmiany jego wielkości.

Tabela 42 Wartość wskaźnika dźwigni w kwartalach 2017 r. (w %)

Wskaźnik dźwigni	31.03.2017	30.06.2017	30.09.2017	31.12.2017
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję Kapitału Tier 1	9,38%	9,28%	9,03%	8,88%
Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję przejściową Kapitału Tier 1	9,43%	9,33%	9,06%	8,94%

10. METODA IRB

Bank i Grupa obliczają wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe metodą wewnętrznych ratingów (metoda IRB) dla ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE). Dla pozostałych portfeli kredytowych, wdrożenie metody IRB postępuje zgodnie z planem wdrożenia, uzgodnionym z właściwymi organami. Wyjątkiem są portfele ekspozycji wobec banków i rządów centralnych, instytucji, ekspozycje z tytułu leasingu oraz ekspozycje kapitałowe, które objęte są stałym wyłączeniem ze stosowania metody IRB.

Na 31 grudnia 2017 roku, średnie wagi ryzyka w metodzie IRB przedstawiały się następująco:

- Portfel RRE razem 29,2%
- RRE w walutach obcych (FX) 31,4%
- RRE w PLN 26,3%
- QRRE 28,9%

Tabela EU CRE - Wymogi dotyczące ujawniania informacji jakościowych związane z modelami IRB

Informacje zawarte w tym rozdziale publikowane są zgodnie z wymogami Tabeli EU CRE - Wymogi dotyczące ujawniania informacji jakościowych związane z modelami IRB (EBA/GL/2016/11).

10.1. Zezwolenie na stosowanie metody IRB

Według stanu na 31.12.2017 r. Grupa Banco Comercial Portugues (dominujący właściciel Banku Millennium SA) uzyskała niżej opisane zezwolenia właściwego organu dotyczące stosowania przez Grupę i Bank Millennium SA metody IRB (dalej: „decyzje IRB”). Decyzje te zostały wydane przez Banco de Portugal, we współpracy z Komisją Nadzoru Finansowego (KNF - nadzorca lokalny), natomiast ostatnia decyzja (z lipca 2017 roku) została wydana przez Europejski Bank Centralny (EBC) we współpracy z KNF.

Zezwolenie wydane pod koniec 2012 roku na stosowanie zaawansowanej metody IRB w odniesieniu do dwóch portfeli kredytowych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (RRE) oraz wobec odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE). Ta pierwsza decyzja dotycząca IRB zawierała ograniczenie (tzw. floor nadzorczy), zgodnie z którym minimalne wymogi w zakresie funduszy własnych dla portfeli objętych decyzją musiały być czasowo utrzymane na poziomie nie mniejszym niż 80% odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy obowiązywał do momentu stwierdzenia przez właściwy organ spełnienia warunków zawartych w przedmiotowej decyzji.

Zezwolenie wydane pod koniec 2014 roku dotyczyło m.in.:

1) zmniejszenia korekty nadzorczej (tzw. floor nadzorczy) dla portfeli RRE i QRRE z 80% do 70% wartości odpowiednich wymogów kapitałowych obliczonych metodą standardową. Floor nadzorczy jest obliczany oddzielnie dla obydwu portfeli i następnie dopasowywany w sytuacji występowania różnic między stratami oczekiwanymi a odpisami na szczególne i ogólne ryzyko kredytowe w ten sposób, aby wpływ tego floora na współczynnik kapitałowe był taki, jak uwzględnienie jedynie 70% wymogów kapitałowych obliczanych metodą standardową.

2) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy pozostałych ekspozycji detalicznych, od spełnienia określonych warunków, w terminie do 30.06.2015 r.

3) uzależnienia rozpoczęcia stosowania metody IRB w odniesieniu do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorstw (w tym kredytowanie specjalistyczne), od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o stosowanie metody IRB nie powinien być złożony wcześniej niż w dniu 31.12.2016 r.

4) uzależnienia zezwolenia na wprowadzenie zmian w zakresie modeli dotyczących portfeli RRE i QRRE od spełnienia określonych warunków, przy czym nowy wniosek o zgodę na zmianę w metodzie IRB w tym zakresie powinien być złożony do dnia 30.06.2015 r.

W lipcu 2017 roku Bank otrzymał wspólną decyzję nadzorczą dotyczącą metody IRB, wydaną przez EBC we współpracy z KNF. Decyzja ta dotyczy:

1) zniesienia obowiązku utrzymywania przez Bank floora nadzorczego ze względu na pozytywną ocenę realizacji warunków decyzji z 2014 roku,

2) stosowania mnożnika w wysokości 1,3 na oszacowania modeli LGD dla portfeli RRE i QRRE, do czasu uznania przez władze nadzorcze, że wewnętrzne oszacowania modeli LGD są reprezentatywne dla obecnych warunków,

3) wydania dodatkowych zaleceń w zakresie udoskonalenia stosowanych modeli dla portfeli RRE i QRRE.

10.2. System ratingów wewnętrznych

Grupa definiuje system ratingowy jako wszystkie metody, procesy, mechanizmy kontroli, systemy gromadzenia danych i systemy informatyczne, które wykorzystuje się przy ocenie ryzyka kredytowego oraz zaliczaniu ekspozycji do odpowiedniej puli charakteryzującej się określonym poziomem ryzyka, w tym także zasady dotyczące nadrzędności modeli ratingowych, o ile mają zastosowanie oraz zasady przetwarzania ocen ratingowych. Elementem systemu ratingowego są modele PD, LGD, CCF-EAD (nazywane dalej modelami) oraz metodyki oceny finansowania specjalistycznego.

Ocena ryzyka kredytowego klienta w aspekcie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD) przez klienta opiera się na jednolitej skali ratingowej, zwanej Master Skalą.

Master Skala (MS) składa się z 15 stopni ratingowych, gdzie poszczególne ratingi oznaczają jak niżej:

- 1) Maksymalne bezpieczeństwo - tylko dla ekspozycji rządowych
- 2) Najwyższa jakość
- 3) Bardzo wysoka jakość
- 4) Wysoka jakość
- 5) Bardzo dobra jakość
- 6) Dobra jakość
- 7) Średnio wysoka jakość
- 8) Średnia jakość
- 9) Średnio niska jakość
- 10) Niska jakość
- 11) Bardzo niska jakość
- 12) Ograniczone kredytowanie
- 13) Słabe sygnały utraty wartości (impairmentu)
- 14) Mocne sygnały utraty wartości (impairmentu)
- 15) Niewykonanie zobowiązania.

Ratingi 13 - 15 to ratingi proceduralne, zarezerwowane dla ekspozycji o obniżonej wartości.

Wszyscy klienci z dostępnym kredytowaniem, faktycznie wykorzystujący zatwierdzone limity kredytowe lub nie, i wszyscy inni uczestnicy transakcji kredytowej powinni mieć uprzednio nadany rating i być przypisanymi do odpowiedniej puli.

Odpowiednia polityka kredytowa lub ratingowa powinna określać model właściwy do wygenerowania ratingu lub homogenicznej puli dla danego segmentu klienta.

Każdy stosowany model PD musi zostać skalibrowany do MS na podstawie zaobserwowanego lub szacowanego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania.

Rating dla rządów, banków centralnych, organizacji międzynarodowych, wielostronnych banków rozwoju oraz Instytucji może zostać przypisany na podstawie ratingu przyznanego przez uznane agencje ratingowe, zmapowanego na Master Scale.

Jeżeli powyższe podmioty będą miały więcej niż jedną ocenę ratingową przyznaną przez uznane agencje ratingowe (split rating), to zawsze należy stosować drugi najlepszy rating z ocen przyznanych przez uznane agencje.

Tabela prezentująca powiązania między wewnętrznymi a zewnętrznymi ocenami ratingowymi została przedstawiona w rozdziale 7.3 Ujawnień. Bank uznaje dla celów porównawczych następujące zewnętrzne agencje ratingowe: Fitch, Moody's, Standard & Poors.

W przypadku klientów detalicznych rating nadany w rezultacie działania modelu behawioralnego (rating behawioralny) jest z założenia ważniejszy niż nadany w rezultacie działania ratingu aplikacyjnego (rating aplikacyjny), jeżeli tylko rating behawioralny jest nadany. W przypadku klientów korporacyjnych nadany rating jest oceną łączną 3 komponentów: modułu ilościowego opartego na analizie danych ze sprawozdań finansowych, modułu jakościowej oceny Klienta opartego na informacjach pozafinansowych oraz modułu behawioralnego oceniającego charakter dotychczasowej współpracy Klienta z Grupą Banku Millennium (w tym z Bankiem Millennium).

Ratingi proceduralne (13, 14 i 15 wg Master Skali) przyznawane są klientom z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym.

Rating proceduralny jest z założenia ważniejszy niż rating aplikacyjny i rating behawioralny.

Po ustaniu przesłanek do nadania któregośkolwiek ratingu proceduralnego, ratingi 13 i 14 od razu wygasają, natomiast rating 15 albo wygasa albo jest utrzymywany przez tzw. okres kwarantanny.

Opis procesu ratingów wewnętrznych

1. Rządy i banki centralne

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB.

2. Instytucje

Klasa ekspozycji podlegająca stałemu wyłączeniu z metody IRB.

3. Przedsiębiorcy, w tym mali i średni przedsiębiorcy, kredytowanie specjalistyczne oraz nabyte wierzycelności

Klasy ekspozycji podlegające planowi stopniowego wdrożenia metody IRB.

4. Ekspozycje detaliczne

- Modele PD

Proces ratingowy w Banku Millennium opiera się na następujących zasadach:

- i. Nadanie klasy ryzyka wszystkim klientom i ekspozycjom kredytowym;
- ii. Wszystkie decyzje kredytowe powinny być poprzedzone nadaniem klasy ratingowej dla klienta;
- iii. W segmencie detalicznym proces nadawania ratingu oparty jest na modelach skoringowych/ratingowych PD;
- iv. Proces nadawania ratingu jest procesem niezależnym od procesu podejmowania decyzji kredytowych.

Przedstawione zasady nadawania ratingu mają zastosowanie do wszystkich kategorii ekspozycji detalicznych: ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, odnawialnych ekspozycji detalicznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych.

Klasa ekspozycji detalicznych wobec klientów indywidualnych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych obejmuje ekspozycje będące kredytem lub pożyczką zabezpieczoną hipoteką na nieruchomości wobec klientów detalicznych (mikroprzedsiębiorstwa i klienci indywidualni).

Klasa odnawialnych ekspozycji detalicznych obejmuje ekspozycje wobec osób fizycznych, niezabezpieczone, odnawialne, o łącznym zaangażowaniu nie przekraczającym 100.000 euro oraz spełniające warunek niskiej zmienności stóp strat.

Wszystkie ekspozycje detaliczne nie zaliczone do powyższych kategorii są traktowane jako pozostałe ekspozycje detaliczne.

Kompetencje w procesie nadawania ratingu są podzielone w następujący sposób:

- a) Wprowadzanie danych;
- b) Weryfikacja danych;
- c) Nadanie ostatecznej oceny ryzyka (decyzja automatyczna).

Klasy ryzyka wynikające z modeli oraz ratingi proceduralne są nadawane automatycznie i nie podlegają korekcie eksperckiej.

W procesie nadania ratingu, Bank wykorzystuje dane z różnych dostępnych źródeł:

- źródła wewnętrzne (systemy informatyczne Banku);
- źródła zewnętrzne (Biuro Informacji Kredytowej S.A.);
- dane pozyskane od klientów.

W zakresie modeli niewykonania zobowiązań (modele PD), w klasie ekspozycji detalicznych funkcjonuje system ratingowy dla mikroprzedsiębiorstw i system ratingowy dla klientów indywidualnych. W ramach obu systemów używane są modele scoringowe behawioralne oraz modele scoringowe aplikacyjne, desygnowane do określonych grup klientów i/lub produktów. W przypadku klientów z symptomami pogorszenia zdolności i wiarygodności kredytowej lub z zadłużeniem przeterminowanym nadawane są ratingi proceduralne.

Rating proceduralny ma pierwszeństwo stosowania. Jeśli klient nie posiada ratingu proceduralnego, zastosowanie ma rating behawioralny, o ile został nadany.

Rating behawioralny nadawany jest po raz pierwszy po trzech miesiącach współpracy klienta z Bankiem, a następnie z miesięczną częstotliwością, pod warunkiem, że rachunki klienta spełniają wymogi przewidziane w modelu behawioralnym.

Jeśli klient nie posiada ratingu behawioralnego lub proceduralnego, zastosowanie ma rating aplikacyjny.

- Modele LGD

W zakresie modeli strat z tytułu niewykonania zobowiązań (LGD), zostały one zbudowane dla dwóch portfeli:

- a) portfela niezabezpieczonego dla klientów detalicznych,
- b) portfela zabezpieczonego przez nieruchomości mieszkalne dla klientów detalicznych.

Zgodnie z CRR, banki mają za zadanie estymować parametry LGD wykorzystując dane dotyczące niewykonanych zobowiązań w ramach wszystkich dostępnych źródeł oraz uwzględniając wszystkie informacje istotne z punktu widzenia szacowania poziomu straty ekonomicznej.

Z tego powodu Bank przeprowadził oszacowanie parametrów LGD na bazie danych, która obejmuje wszystkie przypadki niewykonania zobowiązania wynikające z ilościowych i jakościowych przestanków definicji niewykonania zobowiązania.

Zgodnie z metodologią wyliczenia LGD, głównymi elementami obliczeń są: prawdopodobieństwo uzdrowienia, lub zakończenie procesu windykacji klienta, wartość odzysków, koszty oraz stopa dyskontowa.

Bank przyjął następujące podejście do budowy modeli LGD:

- a) Oszacowanie prawdopodobieństwa ścieżki wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania - drzewo prawdopodobieństwa;
- b) Oszacowanie parametrów straty dla każdej ze ścieżek wyjścia ze stanu niewykonania zobowiązania.

Strata z tytułu niewykonania zobowiązania jest szacowana na poziomie transakcji.

- Modele ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD)

Model EAD został zbudowany dla ekspozycji portfela detalicznego. Przy estymacji EAD, ekspozycja na moment niewykonania zobowiązania była porównywana z wartością limitu i zaangażowaniem bilansowym zaobserwowanym na rok przed zdarzeniem niewykonania zobowiązania. Kalkulacja parametrów ekwiwalentu bilansowego (CCF) była przeprowadzona dla grup produktów, dla których istniała możliwość wystąpienia zaangażowania pozabilansowego oraz Bank dysponował istotną liczbą obserwacji pozwalającą na wnioskowanie statystyczne, tj. dla limitów w rachunkach (overdrafty) oraz kart kredytowych (portfel QRRE). W przypadku gwarancji, dla których liczba obserwacji była zbyt mała dla przeprowadzenia analiz statystycznych, przyjęto konserwatywną wartość CCF. Jednocześnie nie opracowano modelu EAD dla portfela RRE, z racji nieistotnej liczby obserwacji.

5. Ekspozycje kapitałowe

Grupa Millennium klasyfikuje jako ekspozycje kapitałowe udziały oraz instrumenty kapitałowe posiadane przez jakiejkolwiek jednostki Banku, z wyłączeniem, w ujęciu skonsolidowanym, udziałów reprezentujących inwestycje w spółki zależne, które są klasyfikowane jako transakcje wewnątrzgrupowe. Jednak ze względu na fakt, że łączna wartość portfela kapitałowego Grupy jest nieistotna, postanowiono stale wyłączyć przedmiotowe ekspozycje z podejścia IRB i wyliczać dla nich wymóg kapitałowy zgodnie z podejściem standardowym.

6. Wartość ekspozycji i korekt

Poniższa tabela prezentuje podstawowe agregaty i parametry używane przy wyliczaniu wymogów w zakresie funduszy własnych metodą IRB. Dla klas ekspozycji objętych metodą IRB wskazane są wielkości ekspozycji, CCF, średnie PD, ilość dłużników, średnie LGD, aktywa ważone ryzykiem, średnia waga ryzyka, strata oczekiwana oraz korekty wartości i rezerwy, w zakresach prawdopodobieństwa wystąpienia niewykonania zobowiązania (PD).

Tabela 43 [EU CR6] - Metoda IRB - ekspozycje na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji i zakresy PD

	Zakres PD	Oryginalna ekspozycja bilansowa brutto	Ekspozycja pozabilansowa przed CCF	Średnie CCF	EAD po CRM i po CCF	Średnie PD	Ilość dłużników	Średnie LGD	RWA	Średnia waga ryzyka	Strata oczekiwana (EL)	Korekty wartości i rezerwy
QRRE	0,00 do <0,15	202 489	1 146 200	77,3%	1 088 567	0,1%	152 701	63,9%	36 811	3,4%	556	4 629
QRRE	0,15 do <0,25	120 579	300 126	81,5%	365 243	0,2%	65 720	62,2%	24 792	6,8%	437	1 530
QRRE	0,25 to <0,50	144 571	213 434	83,3%	322 355	0,4%	54 606	62,4%	39 073	12,1%	785	1 401
QRRE	0,50 to <0,75	208 024	165 577	85,0%	348 830	0,7%	54 341	63,0%	68 468	19,6%	1 561	1 604
QRRE	0,75 to <2,50	388 838	189 963	85,9%	552 028	1,6%	74 721	64,3%	206 541	37,4%	5 804	2 750
QRRE	2,50 to <10,00	229 400	62 024	87,0%	283 367	5,6%	38 189	65,1%	250 857	88,5%	10 386	2 081
QRRE	10,00 to <100,00	118 103	16 030	88,7%	132 317	28,2%	17 031	66,3%	243 016	183,7%	24 767	1 876
QRRE	100,00 (default)	119 845	3 919	0,0%	119 845	100,0%	18 526	99,4%	59 956	50,0%	119 167	50 628
QRRE	Razem	1 531 849	2 097 272	80,1%	3 212 552	5,8%	475 835	65,1%	929 514	28,9%	163 463	66 500
Residential Retail	0,00 do <0,15	14 863 119	263 377	0,0%	14 863 119	0,1%	77 389	32,3%	1 017 154	6,8%	3 839	13 705
Residential Retail	0,15 do <0,25	3 625 209	42 855	0,0%	3 625 209	0,2%	16 416	34,3%	483 377	13,3%	2 220	4 263
Residential	0,25 to <0,50	1 750 193	29 023	0,0%	1 750 193	0,4%	8 202	34,1%	413 232	23,6%	2 327	2 084

Retail												
Residential Retail	0,50 to <0,75	1 639 619	14 736	0,0%	1 639 619	0,7%	7 278	34,6%	597 201	36,4%	4 023	3 851
Residential Retail	0,75 to <2,50	1 770 240	19 440	0,0%	1 770 240	1,7%	7 691	34,8%	1 117 850	63,1%	10 200	5 650
Residential Retail	2,50 to <10,00	995 305	11 966	0,0%	995 305	5,6%	4 109	34,8%	1 245 111	125,1%	19 472	9 255
Residential Retail	10,00 to <100,00	627 645	1 160	0,0%	627 645	19,3%	2 564	35,0%	1 235 236	196,8%	42 773	12 504
Residential Retail	100,00 (default)	882 953	262	0,0%	882 953	100,0%	2 896	76,6%	1 515 334	171,6%	676 230	224 525
Residential Retail	Razem	26 154 283	382 820	0,0%	26 154 283	4,3%	126 545	34,6%	7 624 494	29,2%	761 084	275 837
Total	Razem	27 686 132	2 480 091	67,8%	29 366 835	4,5%	550 988	38,0%	8 554 008	29,1%	924 547	342 337

7. Czynniki które miały wpływ na poniesione straty, oszacowania w zestawieniu z rzeczywistymi wynikami

Poniższa tabela prezentuje weryfikację historyczną PD dla poszczególnych kategorii ekspozycji.

Tabela 44 [EU CR9] - Model IRB - weryfikacja historyczna PD dla poszczególnych kategorii ekspozycji

Klasa ekspozycji	Zakres PD	Ekwiwalent ratingu zewnętrznego	Średnie ważone PD	Arytmetyczna średnia PD po dłużnikach	Ilość dłużników		Ilość dłużników w ciągu roku którzy weszli w stan niewykonania zobowiązania	W tym nowi dłużnicy	Średnia historyczna roczna stopa default
					Koniec poprzedniego roku	Koniec roku			
QRRE	<0,06% - 0,12%)		0,08%	0,08%	148 087	152 383	81	0	0,04%
QRRE	<0,12% - 0,18%)		0,15%	0,15%	22 869	29 809	32	2	0,08%

QRRE	<0,18% - 0,28%)		0,23%	0,23%	35 687	35 727	66	4	0,12%
QRRE	<0,28% - 0,53%)		0,39%	0,39%	45 817	54 442	163	6	0,26%
QRRE	<0,53% - 0,95%)		0,71%	0,71%	46 720	54 102	272	5	0,55%
QRRE	<0,95% - 1,73%)		1,28%	1,28%	43 330	48 623	441	18	0,93%
QRRE	<1,73% - 2,94%)		2,25%	2,25%	26 508	25 897	407	22	1,52%
QRRE	<2,94% - 4,90%)		3,80%	3,80%	17 547	17 491	446	39	2,22%
QRRE	<4,90% - 7,60%)		6,10%	6,10%	11 243	11 993	422	55	3,39%
QRRE	<7,60% - 12%)		9,55%	9,55%	8 556	7 288	490	70	4,58%
QRRE	<12% - 20%)		15,63%	15,64%	9 576	7 492	738	8	8,14%
QRRE	<20% - 100%)		76,74%	44,14%	8 751	9 437	2 900	49	34,75%
Residential Retail	<0,06% - 0,12%)		0,08%	0,08%	80 660	77 389	52	0	0,05%
Residential Retail	<0,12% - 0,18%)		0,15%	0,15%	5 680	10 437	6	1	0,12%
Residential Retail	<0,18% - 0,28%)		0,23%	0,23%	6 089	5 979	15	0	0,20%
Residential Retail	<0,28% - 0,53%)		0,39%	0,39%	7 602	8 202	26	0	0,29%
Residential Retail	<0,53% - 0,95%)		0,71%	0,71%	5 384	7 278	38	0	0,52%
Residential Retail	<0,95% - 1,73%)		1,28%	1,28%	4 211	4 747	32	0	0,79%
Residential Retail	<1,73% - 2,94%)		2,25%	2,25%	2 735	2 944	45	0	1,30%
Residential Retail	<2,94% - 4,90%)		3,80%	3,80%	1 911	2 097	25	0	1,79%
Residential Retail	<4,90% - 7,60%)		6,10%	6,10%	1 324	1 348	25	0	2,64%
Residential Retail	<7,60% - 12%)		9,55%	9,55%	844	664	29	0	4,07%
Residential Retail	<12% - 20%)		16,49%	16,40%	2 683	2 401	229	0	10,23%
Residential Retail	<20% - 100%)		59,01%	57,89%	212	163	115	1	50,66%

Porównanie wartości PD zrealizowanych z modelowymi

Poniższe tabele przedstawiają wyliczenia zrealizowanych stóp niewykonania zobowiązań oraz szacowanych wartości stopy niewykonania zobowiązań, dla portfeli objętych zezwoleniem na stosowanie metody IRB.

Tabela 45 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default”) dla portfela QRRE (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2013	2,74%	2,16%
2014	2,68%	1,99%
2015	2,69%	1,82%
2016	2,47%	1,59%
2017	2,27%	1,45%

Tabela 46 Zrealizowane i szacowane stopy niewykonania zobowiązań („default”) dla portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych (w %)

Okres	Szacowana stopa default	Zrealizowana stopa default
2013	0,80%	0,49%
2014	0,78%	0,48%
2015	0,82%	0,55%
2016	0,88%	0,60%
2017	0,91%	0,53%

W przypadku portfela QRRE można zaobserwować dalsze obniżanie się zrealizowanych stóp niewykonania zobowiązań („default”) w ostatnich latach i są mniejsze niż szacowane. Obserwowane obniżenie zrealizowanych stóp default w ostatnich latach jest zgodne z trendami obserwowanymi na rynku i może być wyjaśnione korzystną i stabilną sytuacją makroekonomiczną.

W przypadku portfela RRE zrealizowane stopy niewykonania zobowiązania są nieznacznie niższe w ostatnim roku (i pozostają na znacząco niższym poziomie niż wartości szacowane). Spadek ten wynika z dobrej sytuacji makroekonomicznej, jak również z malejącego udziału kredytów denominowanych do walut obcych (przede wszystkim CHF), w przypadku których obserwowane ryzyko jest obecnie wyższe, niż dla kredytów w PLN.

W przypadku obydwu portfeli zrealizowane stopy default były mniejsze niż przeciętne prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (PD), przede wszystkim, z powodu uwzględniania w szacowaniu długookresowego PD dodatkowego konserwatywnego buforu, związanego z błędami oszacowań, który podwyższa szacowane wartości parametru PD.

Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników CCF przeprowadzono dla przypadków z portfela QRRE wchodzących w default w ciągu roku kalendarzowego 2017 (okres sprawozdawczy) oraz 2016 (okres

porównawczy), które na koniec roku poprzedzającego dany okres (odpowiednio na dzień 31.12.2016 oraz 31.12.2015) znajdowały się poza defaultem i posiadały dodatnią ekspozycję pozabilansową. Analiza polegała na porównaniu średnich zrealizowanych wartości współczynników konwersji ze średnimi wartościami modelowymi (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji pozabilansowej). Współczynniki modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane wartości. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela 47 Porównanie wartości CCF zrealizowanych z modelowymi

CCF	2017	2016
CCF modelowy	91,3%	86,1%
CCF zrealizowany	57,2%	61,0%

Zarówno w okresie sprawozdawczym jak i porównawczym zrealizowane wartości współczynników CCF nie przekroczyły wartości modelowych. W związku z tym, że Bank nie zanotował wyższych od spodziewanych poziomów współczynników konwersji kredytowej ten element ryzyka kredytowego nie prowadzi do wystąpienia wyższych od spodziewanych strat.

Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi

Analizę zrealizowanych współczynników LGD przeprowadzono dla przypadków z portfeli RRE i QRRE. Wyznaczenie zrealizowanych wartości LGD wymaga dłuższej perspektywy czasowej, gdyż odzyski mogą wystąpić dopiero długo po wejściu ekspozycji w stan defaultu. W związku z tym wyliczenie zrealizowanych wartości LGD zostało oparte na przypadkach wchodzących w default do grudnia 2015 roku. Wyznaczony na tych przypadkach średni poziom LGD porównano ze średnim poziomem LGD stosowanym w ramach metody IRB na potrzeby wyznaczania wymogów kapitałowych (w obu przypadkach zastosowano średnią ważoną wielkością ekspozycji). Wartości modelowe uwzględniają szereg narzutów konserwatywnych (w tym dodatkowo mnożnik nałożony decyzją IRB z lipca 2017 roku, wraz z udzieleniem zgodny na stosowanie zmienionych modeli LGD dla portfeli RRE i QRRE) i powinny przewyższać faktycznie zrealizowane straty. Otrzymane wyniki podano w poniższej tabeli.

Tabela 48 Porównanie wartości LGD zrealizowanych z modelowymi

LGD	Portfel	
	RRE	QRRE
Zrealizowana	24,9%	50,7%
Modelowana	38,3%	69,4%

Dla obu analizowanych portfeli modelowe wartości strat znacząco przewyższyły poziomy zrealizowane. Można zatem stwierdzić że nie wystąpiły nadspodziewane straty związane z poziomami LGD, a stosowane wartości parametrów okazały się wystarczająco konserwatywne.

Grupa nie posiada spółek prowadzących działalność kredytową za granicą. (CRR art. 452.j)

Tabela EU CR10 - IRB (kredytowanie specjalistyczne i ekspozycje kapitałowe)

Z uwagi na fakt, że nie stosowana jest metoda IRB dla kredytowania specjalistycznego i ekspozycji kapitałowych, Tabela EU CR10 (EBA/GL/2016/11) nie jest prezentowana.

Tabela EU CR7 - Metoda IRB - wpływ kredytowych instrumentów pochodnych stosowanych jako techniki ograniczania ryzyka kredytowego na aktywa ważne ryzykiem

Z uwagi na fakt, że kredytowe instrumenty pochodne nie są stosowane jako techniki ograniczania ryzyka kredytowego, Tabela EU CR7 nie jest prezentowana (EBA/GL/2016/11).

10.3. Stosowanie oszacowań wewnętrznych

Grupa postępuje zgodnie z zasadami IRB odnośnie stosowania kryteriów testu użytkowania (tzw. „use test”), co oznacza, że parametry ryzyka wykorzystywane do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego są także parametrami, jakie wykorzystuje się dla innych celów wewnętrznych, w szczególności w procesie zarządzania ryzykiem. Modele ratingów wewnętrznych lub wewnętrznego szacowania strat odgrywają istotną rolę w procesie zarządzania ryzykiem oraz w procesie decyzyjnym na różnych poziomach zarządzania ryzykiem tzn. w zakresie definiowania strategii banku w obszarze ryzyka kredytowego, zatwierdzania i monitoringu ryzyka kredytowego oraz alokacji kapitału ekonomicznego.

Grupa posiada wieloletnie doświadczenie w wykorzystywaniu modeli ratingów wewnętrznych, biorąc pod uwagę fakt, że od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku stosowane są poszczególne systemy ratingowe w ocenie ryzyka klientów. Od tego czasu metodyki te były rozwijane i doskonalone oraz w coraz większym zakresie wdrażane w procesy biznesowe, dzięki czemu rosta świadomość i „kultura” zarządzania ryzykiem w procesie zarządzania.

- System informacji zarządczej

Oszacowania wewnętrzne są wykorzystywane w szerokim stopniu w systemie informacji zarządczej w obszarze ryzyka i działalności operacyjnej. Poszczególne szczeble zarządcze (Rada Nadzorcza, Zarząd, wyspecjalizowane komitety) otrzymują z określoną częstotliwością szczegółowe informacje w zakresie ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i profilu ryzyka, z wykorzystaniem oszacowanych parametrów ryzyka, co umożliwia efektywne zarządzanie ryzykiem.

- Apetyt na ryzyko

Wewnętrzne oszacowania zostały wykorzystane w szerokim zakresie w określeniu „apetytu na ryzyko” Banku i Grupy Banku Millennium. W jego skład wchodzi mierniki, bufor i limity ilościowe, które wraz z wytycznymi jakościowymi dotyczącymi zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określają skłonność Banku do podejmowania ryzyka. Parametry ryzyka stanowią także istotny element realizowanej strategii ryzyka, zawierającej cele i wytyczne w obszarze zarządzania różnymi rodzajami ryzyka.

- Limity koncentracji

W obszarze ryzyka koncentracji kredytowej i dużych zaangażowań, oszacowania wewnętrzne zostały wykorzystane przy opracowaniu limitów zaangażowania na poszczególne segmenty portfela kredytowego. W tym celu porównano poziom ryzyka - wyliczony przy użyciu parametrów ryzyka - z dostępnymi zasobami finansowymi, które mogą być użyte do zabezpieczenia ryzyka, z uwzględnieniem buforu na potencjalny wzrost ryzyka.

- Kompetencje decyzyjne

Ważnym obszarem zastosowania oszacowań wewnętrznych są kompetencje decyzyjne dla udzielania kredytów. Limity kompetencji dla poziomów decyzyjnych zależą od klasy ratingowej w MS oraz łącznej ekspozycji wobec grupy ekonomicznej klienta.

- Ocena zdolności i wiarygodności kredytowej

Oszacowania wewnętrzne wpływają w dużym stopniu na ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej klienta. Nadany rating wpływa na poziom zdolności kredytowej w ramach: (a) sprawdzenia tzw. kryteriów odcinających, w ramach których określa się minimalny, możliwy do akceptacji rating dla każdego segmentu/produktu; (b) wyliczenia limitu kredytowego dla klienta.

- Cena kredytu i polityka cenowa

Parametry ryzyka są wykorzystywane również w wyznaczeniu ceny transakcji kredytowej, poprzez uwzględnienie w niej kosztu ryzyka oraz kosztu kapitału.

- Kapitał ekonomiczny

Parametry ryzyka kredytowego i rynkowego służą jako jeden z elementów umożliwiających wyliczenie kapitału ekonomicznego na ryzyko. Kapitał ekonomiczny wykorzystywany jest zaś w ocenie bezpieczeństwa funkcjonowania, alokacji i realokacji kapitału na linie biznesowe, ocenie efektywności z uwzględnieniem ryzyka, ustaleniu limitów koncentracji.

10.4. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Tabela EU CRC - Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z technikami ograniczania ryzyka kredytowego (art. 453.a,e)

Informacje zawarte w tym rozdziale publikowane są zgodnie z wymogami Tabeli EU CRC - Jakościowe wymogi dotyczące ujawniania informacji związanych z technikami ograniczania ryzyka kredytowego (EBA/GL/2016/11).

Podstawowym kryterium brany pod uwagę w Banku przy podejmowaniu decyzji o finansowaniu na określonych warunkach jest ocena posiadania przez klienta zdolności do terminowej obsługi i spłaty tego finansowania, bez konieczności realizacji zabezpieczeń. Przyjmowane zabezpieczenia mają na celu ograniczenie ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. W związku z tym wymogi w zakresie przyjmowanego zabezpieczenia powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Grupę w przypadku danego klienta, przy uwzględnieniu specyfiki udzielanego finansowania. Dodatkowo w przypadku kredytów finansujących nieruchomości (w szczególności detaliczne kredyty hipoteczne) ustanowienie zabezpieczenia na nieruchomości stanowi obowiązkowy element produktu kredytowego.

Polityka zabezpieczeń Grupy określa zasady w zakresie akceptowanych typów, rodzajów i form prawnych zabezpieczeń, zasady wyceniania zabezpieczeń oraz wymogi przy ich przyjmowaniu, zasady wyceny zabezpieczeń oraz zasady ich monitorowania.

Lista akceptowanych przez Grupę typów zabezpieczeń obejmuje zabezpieczenia finansowe, hipoteczne, pozostałe rzeczowe, gwarancje i poręczenia oraz należności. Rodzaje akceptowanych zabezpieczeń zostały szczegółowo określone, przy czym Grupa zdefiniowała również warunki w zakresie cech poszczególnych rodzajów zabezpieczeń, pozwalających na ich przyjęcie przez Grupę. Grupa zdefiniowała również listę akceptowanych form prawnych zabezpieczeń przy wzięciu pod uwagę ryzyka związanego z możliwością utraty zabezpieczenia, szczególnie w przypadku upadłości klienta lub prowadzonej wobec niego egzekucji komorniczej.

Grupa zdefiniowała zasady przeprowadzania wyceny wartości zabezpieczenia przyjmowanego na zabezpieczenie.

W przypadku zabezpieczeń finansowych wartość zabezpieczenia określana jest na podstawie bieżącej rynkowej wyceny danego aktywa po pomniejszeniu o zdefiniowane narzuty, w tym z tytułu zmienności cenowej.

Zabezpieczenia hipoteczne wyceniane są na podstawie operatów szacunkowych wykonywanych przez rzeczoznawców majątkowych, weryfikowanych przez wyspecjalizowane jednostki Grupy. Przy monitoringu wartości zabezpieczeń kredytów detalicznych w trakcie ich obsługi, aktualizacja wartości zabezpieczenia przeprowadzana jest metodą statystyczną przy wykorzystaniu indeksów zmian cen nieruchomości.

W przypadku zabezpieczeń rzeczowych sposób wyceny zależy od rodzaju, wartości jednostkowej aktywa oraz wieku aktywa - wycena najczęściej wykonywana jest w oparciu o szacowaną cenę rynkową wyznaczaną przez wyspecjalizowane jednostki Grupy.

W każdym przypadku jednostki dokonujące wyceny/weryfikujące wyceny są oddzielone od jednostek sprzedażowych.

Odpowiednio do typu i rodzaju zabezpieczenia Bank monitoruje je pod kątem:

- spełnienia warunków umownych zabezpieczenia, w tym potwierdzenia pewności prawnej,
- aktualizacji wartości zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Grupa stosuje również cały szereg zabezpieczeń uzupełniających mających na celu ułatwienie prowadzenie egzekucji lub uprawdopodobnienie skuteczności zaspokojenia się z danego rodzaju zabezpieczenia.

Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego

Grupa nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych. (CRR art. 453.a).

Zasady i procedury dotyczące zabezpieczeń i zarządzania nimi (CRR art. 453.b)

W obszarze zarządzania zabezpieczeniami, Grupa stosuje podejście, zgodnie z którym zabezpieczenie służy zapewnieniu Grupie spłaty kapitału, odsetek, prowizji i opłat na wypadek, gdyby klient nie dokonał spłaty w kwotach i terminach określonych w umowie. Zawsze jednak podstawowym źródłem spłaty należności są dochody kredytobiorcy w tym uzyskane w ramach kredytowanego przedsięwzięcia. Zabezpieczenie powinno być adekwatne do ryzyka kredytowego ponoszonego przez Bank, przy uwzględnieniu specyfiki danej transakcji kredytowej.

Prawne zabezpieczenie obowiązuje do czasu spłaty wszystkich wierzytelności Grupy, wynikających z zabezpieczanej transakcji kredytowej. Termin ważności lub zapadalności zabezpieczenia nie powinien być wcześniejszy niż termin całkowitej spłaty zabezpieczanej transakcji kredytowej.

Zabezpieczenie w postaci nieruchomości (aktualizacja wartości)

W zakresie wyceny zabezpieczeń kredytowych, w odniesieniu do największego portfela kredytowego - kredytów detalicznych mieszkaniowych, w każdym przypadku w procesie rozpatrywania wniosków kredytowych wymagana jest wycena nieruchomości na zabezpieczenie kredytu, dokonana przez biegłego rzeczoznawcę.

Grupa monitoruje zabezpieczenia pod kątem:

- aktualizacji wartości bazowej zabezpieczenia,
- spełnienia wybranych warunków umownych zabezpieczenia,
- istnienia zabezpieczenia (wizja lokalna).

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia hipotecznego może być dokonana w jednej z poniższych form:

- ocena wartości nieruchomości, rozumiana jako oszacowanie przez Grupę aktualnej wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie transakcji kredytowej, dokonane w oparciu o stosowane przez Bank metody lub na podstawie analizy rynku nieruchomości na dzień dokonania oceny,
- wycena przez rzeczoznawcę.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń finansowych

W przypadku zabezpieczeń finansowych następujących rodzajów 'Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI' oraz 'Akcje notowane na WGPW', ich wartość bazowa jest aktualizowana z częstotliwością dzienną.

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczeń rzeczowych

Aktualizacja wartości bazowej zabezpieczenia rzeczowego powinna zostać przeprowadzona, o ile w oparciu o wizję lokalną zostanie stwierdzone znaczne zużycie przedmiotu zabezpieczenia, niedobór lub brak zabezpieczenia. Wizja lokalna zabezpieczenia rzeczowego przeprowadzana jest raz na 12 miesięcy.

Poniższa tabela zawiera typy, rodzaje i formy prawne zabezpieczeń akceptowanych przez Bank. Proces przyjmowania zabezpieczeń jest regulowany przez specjalnie desygnowane procedury. Dopuszczalne jest przyjmowanie innych rodzajów zabezpieczeń po spełnieniu określonych wymagań. (CRR art. 453.c)

Tabela 49 Typy i rodzaje zabezpieczeń stosowanych przez Grupę

Typ	Rodzaj	Forma prawna
Finansowe	Lokata terminowa w Banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przewłaszczenie
	Lokata Superduet w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału w części dotyczącej lokaty	<u>Dla lokaty:</u> - Przewłaszczenie <u>Dla jednostek uczestnictwa funduszu inwestycyjnego:</u> Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Program inwestycyjny Prestige w zł/walucie obcej	Przelew wierzytelności.
	Polisa gwarancyjna	Przelew wierzytelności
	Umowa ubezpieczenia Megazysk	Przelew wierzytelności
	Lokata terminowa w innym banku w zł/walucie obcej z gwarancją 100% kapitału	Przelew wierzytelności
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych będące w sprzedaży przez podmioty grupy Banku, zarządzane przez Millennium TFI, ING TFI, Investors, Esaliens TFI	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Akcje notowane na WGPW wchodzące w skład WIG 20, zdeponowane w Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
		Zastaw zwykły
	Bony skarbowe zdeponowane w Banku	Przewłaszczenie
		Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)
Zastaw zwykły		
Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa dopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Przewłaszczenie	
	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo)	
	Zastaw zwykły	

Typ	Rodzaj	Forma prawna
	Zdematerializowane obligacje Skarbu Państwa niedopuszczone do obrotu zorganizowanego zdeponowane w Banku lub Millennium Dom Maklerski	Zastaw rejestrowy (docelowo) i Zastaw zwykły (przejściowo) Zastaw zwykły
Hipoteczne	Nieruchomości mieszkalne (przeznaczone przez właściciela do zamieszkania lub na wynajem poza działalnością gospodarczą: lokale mieszkalne, budynki mieszkalne jednorodzinne, grunty przeznaczone na wybudowanie wyżej wskazanych nieruchomości)	Hipoteka oraz Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) - w przypadku zabezpieczenia na częściach składowych nieruchomości [np. urządzenia, sprzęt specjalistyczny, maszyny, linie technologiczne trwale związane z gruntem lub budynkiem, których demontaż naruszy konstrukcję budynku lub w istotny sposób obniży wartość demontowanego zabezpieczenia (np. instalacje mediów, windy)]
	Nieruchomości komercyjne (- nieruchomości: biurowe, magazynowe, handlowe, usługowe, przemysłowe, warsztatowe, hotele, przeznaczone na sprzedaż lub wynajem w ramach działalności gospodarczej: lokale mieszkalne, budynki mieszkalne jedno- i wielorodzinne grunty przeznaczone na wybudowanie wyżej wskazanych nieruchomości pozostałe grunty (np. rolne, leśny)	
Rzeczowe	Pojazdy, w tym samochody, sprzęt budowlany na podwoziu samochodowym, inne pojazdy (np. naczepy i przyczepy oraz ciągniki siodłowe)	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo) Zastaw rejestrowy na zabezpieczenie przyszłe i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Flota, złożona z samochodów	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samodzielny sprzęt specjalistyczny i maszyny	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Linie technologiczne	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
		Przewłaszczenie
	Zbiór środków trwałych, złożony z samodzielnego sprzętu specjalistycznego, maszyn	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
	Samolot, śmigłowiec, łódź/ statek	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)
Zapasy	Zastaw rejestrowy i Przewłaszczenie (warunkowo)	
Wierzytelno	Wierzytelności z kontraktów dotyczących działalności gospodarczej prowadzonej przez klienta	Cesja wierzytelności z kontraktów

Typ	Rodzaj	Forma prawna
ści	oraz wynajmu	
	Wierzytelności ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami	Cesja wierzytelności wynikających ze stałej współpracy z określonymi kontrahentami
Gwarancje i poręczenia	Gwarancja bankowa	Gwarancja bankowa
	Poręczenie	Poręczenie według prawa cywilnego
		Poręczenie wekslowe

Grupa nie wykorzystuje gwarancji i kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumenty zabezpieczania ryzyka w procesie wyliczania wymogów kapitałowych. (CRR art. 453.d)

Grupa obserwuje koncentrację związaną z ograniczaniem ryzyka kredytowego w odniesieniu do zabezpieczenia kredytów w postaci hipoteki na nieruchomości ustanowionej na rzecz Banku.

- 1) wzrost kursu wymiany CHF/PLN,
- 2) spadek wartości nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty.

Obydwa powyższe czynniki ryzyka przyczyniają się do wzrostu przeciętnego wskaźnika LtV (stosunek wartości kredytu do wartości zabezpieczenia), wynikającego stąd wzrostu wartości kredytów, gdzie wartość LtV jest większa niż 100% oraz pogorszenia adekwatności kapitałowej.

Pierwszy czynnik ryzyka podwyższa wskaźnik Dtl (stosunek wartości zadłużenia z tytułu kredytów do dochodów klienta). Prowadzi to także do pogorszenia wskaźników płynności.

Grupa identyfikuje, mierzy, monitoruje i kontroluje w sposób ciągły powyższe czynniki ryzyka. Stosowana jest konserwatywna strategia płynności, która przewiduje utrzymanie buforów aktywów płynnych na nieoczekiwane zmiany kursowe. Plan kapitałowy, przewiduje utrzymanie adekwatności kapitałowej na satysfakcjonującym poziomie w ciągu najbliższych lat. Obydwa plany - płynności i kapitałowy - uwzględniają testy warunków skrajnych przewidujące istotną aprecjację kursy wymiany CHF/PLN. Poziom kredytów zagrożonych jest regularnie monitorowany, a w sytuacji potencjalnych problemów ze spłatą zadłużenia nawiązywany jest kontakt, w celu zastosowania rozwiązania odpowiedniego do możliwości danego klienta. Jakość portfela kredytów zabezpieczonych na nieruchomości utrzymuje się na wysokim poziomie. (CRR art. 453.e)

Grupa używa własnych oszacowań wartości LGD lub współczynników konwersji dla ekspozycji objętych zezwoleniem IRB, natomiast nie dla wszystkich portfeli objętych planem stopniowego wdrożenia będą stosowane przedmiotowe własne oszacowania. Nie są zatem prezentowane informacje określone w art. 453.f CRR.

Grupa nie korzysta z gwarancji lub kredytowych instrumentów pochodnych jako instrumentów ograniczania ryzyka kredytowego przy obliczaniu kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem (CRR art. 453.g).

Tabela 50 [EU CR3] - Techniki ograniczania ryzyka kredytowego (tys. PLN) - przegląd (art. 453.f,g)

		Ekspozycje niezabezpieczone - wartość bilansowa	Ekspozycje z technikami ograniczenia ryzyka	Ekspozycje z zabezpieczeniem rzeczowym	Ekspozycje zabezpieczone gwarancjami finansowymi	Ekspozycje zabezpieczone derywatami kredytowymi
1	Kredyty razem	27 346 781	23 407 878	23 208 510	199 368	
2	Papiery wartościowe dłużne razem	19 361 875				
3	Ekspozycje razem	46 708 656	23 407 878	23 208 510	199 368	
4	w tym w stanie niewykonania zobowiązania	2 064 935	84 727	75 774	8 952	

Grupa nie oblicza wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego metodą zaawansowanego pomiaru. (CRR art. 454)

Grupa nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego (CRR art. 455).

10.5. Kontrola i przegląd systemów ratingowych

W Grupie obowiązuje zasada bezwzględnego rozdzielenia funkcji komercyjnych, które generują ryzyko kredytowe (funkcje te realizowane są w Obszarze Biznesowym), od funkcji oceny ryzyka kredytowego klienta i ekspozycji (funkcje te realizowane są przez jednostki w Obszarze Ryzyka). W obszarze ekspozycji detalicznych przyznanie końcowej oceny ryzyka (ratingu) następuje w trybie automatycznym. W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, nadawanie ratingu ryzyka dla klientów i ewentualna zmiana ratingów w okresie ich obowiązywania należy do wyspecjalizowanego Departamentu Ratingów.

Zarządzanie modelami ratingowymi, w tym wykonywanie funkcji kontrolnych, jest uregulowane w procedurach wewnętrznych dotyczących budowy modeli, kalibracji modeli i monitorowania modeli. Odpowiedzialność za wykonywanie powyższych działań została powierzona desygnowanym właścicielom modeli.

W celu zapewnienia właściwej kontroli i przeglądu systemów ratingowych (właściwe oszacowanie parametrów ryzyka oraz przebieg procesu nadawania ratingu i decyzji kredytowej), wprowadzono proces monitorowania i walidacji.

Proces monitorowania wykonywany jest przez jednostkę odpowiedzialną za rozwój modeli.

Proces walidacji wykonywany przez jednostkę niezależną od jednostek organizacyjnych odpowiedzialnych za rozwój modeli.

W ramach procesu monitorowania i walidacji funkcjonują następujące jednostki:

- Komitet Ryzyka, który ponosi generalną odpowiedzialność za kontrolę ryzyka;
- Komitet Walidacyjny Banku, który odpowiada za potwierdzenie wyników walidacji modeli ryzyka oraz kontynuację wdrażania środków określonych przez Biuro Walidacji Modeli. Rezultaty walidacji podlegają następnie ratyfikacji przez Komitet Ryzyka;
- Biuro Walidacji Modeli, które jest odpowiedzialne za jakościowe i ilościowe analizy, niezależną od budowy modeli walidację modeli, rozwijanie metodyk walidacji i monitoringu modeli, przygotowywanie raportów dla Komitetu Walidacyjnego;
- Właściciele Modeli i Właściciele Systemów Ratingowych odpowiedzialni za funkcję budowy, która obejmuje następujące elementy: opracowywanie nowych modeli, rekalkulacje istniejących modeli, zarządzanie czynnikami mającymi wpływ na wykorzystanie modelu, wdrażanie zaleceń Komitetu Walidacyjnego, zarówno we własnym zakresie, jak i we współpracy z IT.

Raporty i rekomendacje wynikające z monitorowania modeli zatwierdza Kierujący Departamentem Ryzyka.

Raporty i rekomendacje Biura Walidacji Modeli zatwierdzane są przez Komitet Walidacyjny.

Przewodniczący Komitetu Walidacyjnego jest zobowiązany do przedstawiania Komitetowi Ryzyka oraz, jeśli to konieczne, innym komitetom odpowiedzialnym za kontrolę ryzyka kredytowego, wniosków Komitetu Walidacyjnego w odniesieniu do wszystkich modeli ryzyka kredytowego i systemów ratingowych oraz statusu realizacji ewentualnych działań korygujących.

Bank przechowuje dokumentację wdrożonych modeli, systemów ratingowych, raporty z walidacji, monitorowania, jak również metodyki, według których raporty z walidacji i monitorowania zostały sporządzone oraz protokoły dotyczące decyzji Komitetu Walidacyjnego i Komitetu Ryzyka.

Dodatkowo, Departament Audytu Wewnętrznego dokonuje przeglądów systemów ratingowych zgodnie z rocznymi Planami Audytu zatwierdzanymi przez Radę Nadzorczą. Obejmują one obszar kredytowy, w tym w szczególności zagadnienia oszacowań wartości parametrów ryzyka: PD, LGD, CCF oraz współczynnika oczekiwanych strat EL. Przeglądy audytu uwzględniają także ocenę organizacji procesów zarządzania modelami, ich monitorowania oraz walidacji. Przeglądy realizowane są w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej: Kartę Audytu oraz Podręcznik Audytu. Badania przeprowadzone są na podstawie specjalistycznych programów audytu.

11. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ

Procesy decyzyjne w zakresie polityki wynagrodzeń

„Polityka wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze” została opracowana na podstawie założeń dotyczących wynagradzania pracowników w Grupie Banku Millennium - z uwzględnieniem stosowanego systemu zarządzania i kontroli wewnętrznej przez powołany w tym celu zespół projektowy złożony z ekspertów z zakresu HR, prawa bankowego i prawa pracy, zarządzania ryzykiem oraz zapewnienia zgodności. Przy ustalaniu „Polityki” nie korzystano z usług konsultantów zewnętrznych.

Specjalnie powołany wewnętrzny Komitet Sterujący nadzorował metodę analizy zakresów odpowiedzialności za decyzje obarczone ryzykiem, przyjęte założenia wynagradzania oraz zasady i kryteria oceny. Weryfikacji Komitetu podlegała wyłoniona lista stanowisk i osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji istotnie wpływających na profil ryzyka banku.

Uaktualnienia polityki były przygotowywane wewnętrznie przez zespół projektowy złożony z ekspertów w zakresie zarządzania ryzykiem, zapewnienia zgodności oraz prawa - pod kierunkiem dyrektora Departamentu HR.

W 2016 w treści Polityki uszczegółowiony został tryb przeprowadzania corocznego procesu identyfikacji osób zajmujących stanowiska kierownicze i wpływających na profil ryzyka w Grupie Banku Millennium.

W 2017 polityka została zweryfikowana z perspektywy wymogów zgodności z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Skład, zakres zadań i tryb pracy Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej w 2017 roku

W 2017 nadzór nad polityką wynagrodzeń w Grupie Banku Millennium pełnił Komitet Personalny Rady Nadzorczej, w składzie:

1. Andrzej Koźmiński - Przewodniczący
2. Nuno Manuel da Silva Amado
3. Miguel de Campos Pereira de Bragança
4. Bogusław Kott

Komitet jest odpowiedzialny min. za określanie warunków zatrudnienia, określanie kryteriów ocen oraz dokonywanie oceny pracy Członków Zarządu Banku. Ponadto Komitet Personalny Rady Nadzorczej zgodnie z zakresem swoich kompetencji opiniuje politykę wynagrodzeń, w tym wysokość i rodzaj przyznawanych składników osobom zajmującym stanowiska kierownicze, w tym osób związanych z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

W roku 2017 członkowie Komitetu, mając na względzie zagwarantowanie prawidłowej realizacji ustalonych dla Komitetu zadań, podejmowali działania zarówno w trakcie posiedzeń, jak i poza nimi - poprzez przeprowadzanie wzajemnych konsultacji oraz spotkań i rozmów z innymi osobami, w tym z członkami Zarządu Banku. Przedmiotem prac Komitetu była ponowna ocena członków Zarządu Banku i ustalenie zasad wypłaty części zatrzymanej premii za lata 2013, 2014 i 2015 członkom Zarządu Banku, którzy pełnili funkcje w tych latach; ocena wyników pracy poszczególnych członków Zarządu Banku w 2016 r. i przyznanie poszczególnym członkom Zarządu za ten okres premii na zasadach określonych w Polityce wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium S.A.; rozpatrzenie informacji o decyzjach dotyczących premii za rok 2016 dla tzw. Risk Takers, nie będących członkami Zarządu Banku; analiza procesu ustalania kwot wypłaty stałych i zmiennych składników wynagrodzenia osobom zajmującym stanowiska kierownicze stosownie do polityki wynagrodzeń.

Rada Nadzorcza przedstawiła Walnemu Zgromadzeniu (WZA) raport z oceny funkcjonowania polityki wynagrodzeń w Grupie Banku Millennium. WZA uznał prowadzoną politykę za sprzyjającą rozwojowi i bezpieczeństwu Banku.

Informacje na temat systemu wynagrodzeń, w tym na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień:

Wynagrodzenia osób podejmujących decyzje wpływających na profil ryzyka kształtowane są w szczególności w odniesieniu do:

- zakresu zadań realizowanych w danej jednostce organizacyjnej,
- zakresu odpowiedzialności stawianego przed pracownikami

- na postawie analizy informacji płacowych przedstawianych w badaniach wynagrodzeń na rynku pracy w instytucjach finansowych.

Pula premiowa a wyniki

Zmienne składniki wynagrodzeń - roczna pula premiowa dla osób zajmujących stanowiska kierownicze jest przyznawana po uprzedniej analizie sytuacji Banku w zakresie:

- osiągniętych wyników biznesowych: zysku netto, wyniku na działalności bankowej, wskaźnika kosztów do dochodów, wskaźnika ROE;
- płynności: wskaźnika kredyty/depozyty, poziomu wartości aktywów płynnych;
- wskaźników adekwatności kapitałowej w odniesieniu do poziomu referencyjnego KNF.

Wyniki Banku przed przyznaniem puli premiowej na wynagrodzenia zmienne dla osób zajmujących stanowiska kierownicze są analizowane w perspektywie trzyletniej.

Poziom puli premiowej jest skorelowany z osiągnięciem wyniku na działalności bankowej, zysku netto, wskaźnika koszty/dochody, ROE. Wskaźniki adekwatności kapitałowej w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF. Wskaźniki ryzyka odnoszące się do płynności Banku w ocenianym okresie nie mogą obniżyć się poniżej poziomów akceptowanych przez KNF.

Pula premiowa może być zwiększana wraz z poprawą wskaźników. Pula premiowa przeznaczona na wypłaty premii Członków Zarządu nie może przekraczać wartości 100% łącznych rocznych wynagrodzeń zasadniczych oraz 2% Skonsolidowanego Zysku Netto Grupy Millennium. Wynagrodzenie zmienne osoby objętej Polityką nie może przekraczać 100% jej łącznego rocznego wynagrodzenia stałego.

Polityka odraczania płatności

Członkowie Zarządu Banku Millennium

Przyznanie i wypłata 50% wartości zmiennych składników wynagrodzeń następuje po zakończeniu okresu rozliczeniowego i po ogłoszeniu wyników finansowych a wypłata 50% wynagrodzenia zmiennego podlega odroczeniu na 3 lata, płatnego w równych rocznych ratach. Członkowie Zarządu otrzymują każdą przyznaną część premii - wypłaconą w roku następującym po okresie rozliczeniowym i odroczoną - w połowie w gotówce a w połowie i w instrumencie finansowym, którego wartość odnosi się do wartości akcji Banku Millennium.

Pozostałe osoby

Pozostałym osobom objętym Polityką premia wypłacana jest w 50% w formie gotówkowej w roku następującym po danym roku obrotowym. Pozostałe 50%, jest wypłacane w instrumencie finansowym odnoszącym się do wartości akcji Banku Millennium - w równych rocznych ratach przez 3 lata.

Kryteria nabywania uprawnień

Premia, w części odroczonej, podlega ponownej ocenie w kolejnych latach i może być na podstawie decyzji Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej zmniejszona lub zatrzymana w zależności od sytuacji finansowej Banku wynikającej z działań podjętych w ocenianym okresie.

Warunkiem wypłaty jest niewystąpienie poniższych zdarzeń:

- istotna korekta wyników w odniesieniu do ocenianego okresu,
- niski poziom wyników Banku zagrażający bazie kapitałowej,
- materializacja ryzyka decyzji podjętych w ocenianym okresie wpływająca negatywnie na profil ryzyka banku.

Kryteria oceny wyników na poziomie Banku, jednostek organizacyjnych i indywidualnym będące podstawą do ustalenia i wypłaty indywidualnego zmiennego wynagrodzenia

Członkowie Zarządu Banku:

Decyzje dotyczące przyznania premii Członkom Zarządu podejmuje Komitet Personalny Rady Nadzorczej po analizie wyników z uwzględnieniem kryteriów finansowych:

- wykonanie zaplanowanych budżetów i wskaźników ustalonych dla zarządzanego obszaru działalności,

- porównanie z konkurencyjnymi bankami podobnej wielkości,
- biznesowe kryteria rynkowe ustalone dla danego okresu;

oraz kryteriów niefinansowych, w szczególności:

- ogólnej jakości zarządzania w obszarze odpowiedzialności,
- skutecznego przywództwa i wkładu w rozwój Banku,
- zarządzania i nadzoru nad jednostkami w obszarze odpowiedzialności.

Pozostałe osoby

Komitet Personalny Zarządu Banku Millennium dokonuje oceny pracy w danym okresie rozliczeniowym kierując się kryteriami ilościowymi dla danego obszaru odpowiedzialności (wyniki działalności bankowej linii biznesowych) oraz uznaniowej oceny indywidualnej jakości pracy z szczególnym uwzględnieniem jakości decyzji wpływających na profil ryzyka banku w perspektywie minimum trzyletniej. Każdej osobie zidentyfikowanej jako podejmująca ryzyko przypisano w systemie ocen okresowych wskaźnik związany z jej zakresem odpowiedzialności dotyczący wpływu na profil ryzyka Grupy Banku Millennium.

Na podstawie całościowej ewaluacji wyników za oceniany okres ustalana jest wartość rocznej premii uznaniowej.

Informacje ilościowe dotyczące wynagrodzeń

Zbiorcza informacja ilościowa dotycząca wysokości wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, mających istotny wpływ na profil ryzyka, w rozumieniu artykułu 450 CRR

Tabela 51 Zagregowane informacje ilościowe dotyczące łącznego wynagrodzenia za 2017 r., z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa oraz z podziałem na kadrę kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

Linie biznesowe	Łączne wynagrodzenie		
	Zarząd Banku	Risk Takers (bez Członków Zarządu)	Łącznie
Bankowość Detaliczna		2 257	2 257
Bankowość Przedsiębiorstw		4 670	4 670
Ogólne Zarządzanie Bankiem	19 454	9 264	28 718
Łącznie	19 454	16 192	35 645

Tabela 52 Wysokość wynagrodzeń za 2017 rok, z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczba osób je otrzymujących; wysokość i forma wynagrodzenia zmiennego z podziałem na świadczenia pieniężne, akcje i instrumenty związane z akcjami oraz inne typy; wysokość wynagrodzenia z odroczonej wypłatą z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

	Zarząd Banku	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze

Liczba osób	6	29	6
Wynagrodzenie stałe i dodatkowe świadczenia	10 514	12 000	1 786
Wynagrodzenie zmienne (*)	8 940	2 076	330
Gotówka łącznie	4 470	1 046	165
Gotówka wypłacona	2 235	1 046	165
Gotówka odroczone	2 235	0	0
Instrument finansowy łącznie (*)	4 470	1 031	165
Instrument finansowy przyznany	2 235	0	0
Instrument finansowy odroczone	2 235	1 031	165
Instrument finansowy wypłacony	0	0	0

(*) Wynagrodzenie zmienne Członkom Zarządu Banku za 2017 rok zostało przyznane decyzją Komitetu Personalnego Rady Nadzorczej w dniu 09.04.2018 r.

Tabela 53 Wysokość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą za 2017 rok z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące; z podziałem na Członków Zarządu pełniących swoje funkcje w 2017 roku, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (w tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część już przyznana		0	0
Wynagrodzenie zmienne z odroczoną wypłatą - część jeszcze nie przyznana	4 470	1 031	165
Wynagrodzenie zmienne odroczone razem	4 470	1 031	165

Tabela 54 Wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą przyznana w 2017 roku, wypłacona i zmniejszona w ramach korekty o wyniki dla osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu Banku	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu Banku	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze

Liczba osób	10	28	5
Zatrudnieni na koniec roku	6	21	5
Byli pracownicy	4	7	0
Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą wypłacone w danym roku obrotowym podlegające zmniejszeniu w ramach korekty związanej z wynikami dotyczącymi poprzednich lat obrotowych (**)	3 427	763	108
Zatrudnieni na koniec roku	2 653	553	108
Byli pracownicy	774	210	0

(**) Wynagrodzenie z odroczoną wypłatą za lata 2013, 2014, 2015, 2016

Tabela 55 Płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w 2017 r. oraz liczba beneficjentów takich płatności wśród osób zajmujących stanowiska kierownicze z podziałem na Członków Zarządu, osoby podległe bezpośrednio Członkom Zarządu i pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Grupie Banku Millennium, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji (tys. zł)

	Członkowie Zarządu	Osoby zajmujące stanowiska kierownicze - bezpośrednio podlegli Członkom Zarządu	Pozostałe osoby zajmujące stanowiska kierownicze
Wypłaty związane z podjęciem i z zakończeniem zatrudnienia	0	392	0
Najwyższa taka płatność	0	392	0
Liczba osób otrzymujących takie płatności	0	1	0

Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym.

1 osoba - wynagrodzenie w przedziale 1-1,5 mln EUR.

Szczegółowe informacje dotyczące wynagrodzeń Członków Zarządu zamieszczone zostały w rozdziale VIII.3 Sprawozdania Zarządu z działalności Banku Millennium SA za 2017 rok.

12. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU

Niniejszym Zarząd Banku Millennium SA oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniach są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Grupy i Banku Millennium SA.

PODPISY

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
23.05.2018	Joao Bras Jorge	Prezes Zarządu
23.05.2018	Fernando Bicho	Wiceprezes Zarządu
23.05.2018	Wojciech Haase	Członek Zarządu
23.05.2018	Andrzej Gliński	Członek Zarządu
23.05.2018	Wojciech Rybak	Członek Zarządu
23.05.2018	Antonio Pinto Junior	Członek Zarządu

ZAŁĄCZNIK NR 1 FUNDUSZE WŁASNE ZGODNIE Z ROZPORZĄDZENIEM WYKONAWCZYM KOMISJI UE NR 1423/2013 Z DNIA 20.12.2013 R.

ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013

Główne cechy instrumentów kapitałowych

Nr wiersza	Opis
1	Emitent
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument
	<i>Ujmowanie w kapitale regulacyjnym</i>
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-)skonsolidowanym/na poziomie jednostkowym oraz (sub-)skonsolidowanym
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone przez każdy system prawny)
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)
9	Wartość nominalna instrumentu
9a	Cena emisyjna
9b	Cena wykupu
10	Klasyfikacja księgową
11	Pierwotna data emisji
12	Wieczyste czy terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru
15	Termin wykupu opcjonalnego, terminy wykupu warunkowego oraz kwota wykupu
16	Kolejne terminy wykupu, jeżeli dotyczy
	<i>Kupony / dywidendy</i>
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik

5	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I	Kapitał podstawowy Tier I
6	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany	Poziom jednostkowy/Poziom skonsolidowany
7	akcje imienne założycielskie	akcje imienne zwykłe	akcje imienne zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe	akcje na okaziciela zwykłe
8	427 400	600 000	600 000	18 772 600	6 800 008	10 445 464	4 006 000
9	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9a	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
9b	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
10	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	30.06.1989	13.06.1990	13.12.1990	17.05.1991	31.12.1991	31.01.1992	10.03.1992
12	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty	Wieczysty
13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

13	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
14	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
15	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
16	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
17	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna	Stopa zmienna
18	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
19	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak	Tak
20a	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
20b	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa	W pełni uznaniowa
21	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
22	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
23	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
24	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
25	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
26	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
27	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
28	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
29	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
30	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
31	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe	WZA, podejście ustawowe
32	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy	Pełny lub częściowy
33	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
34	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA	Uchwała WZA
35	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
36	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
37	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy	Nie dotyczy

Fundusze własne w okresie przejściowym (tys. zł)

	(A) KWOTA W DNIU UJAWNIENIA	(B) REGULATION (EU) NO 575/2013 ARTICLE REFERENCE	(C) KWOTY UJĘTE PRZED PRZYJĘCIEM ROZPORZĄDZENIA (UE) NR 575/2013 LUB KWOTA REZYDUALNA OKREŚLONA W ROZPORZĄDZENIU (UE) NR 575/2013
Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty 1 kapitały rezerwowe			
Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	2 360 619	26 (1), 27, 28, 29, EBA list 26 (3)	-
Zyski zatrzymane	4 536 648	26 (1) (c)	-
Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)	-34 794	26 (1)	-
Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902	26 (1) (f)	-
Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	0	26 (2)	-
Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	7 091 375		-
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-17 012	34, 105	-
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej) (kwota ujemna)	-79 755	36 (1) (b), 37, 472 (4)	-
Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	89 462	33 (a)	-
Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty	-523 989	36 (1) (d), 40, 159, 472 (6)	-
Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;	-11 284		-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty z tytułu papierów dłużnych	-	467	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej straty 2	-	467	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów dłużnych	-10 184	468	-
w tym: ...filtr dla niezrealizowanej zysku z tytułu papierów udziałowych	-1 100	468	-

Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-542 578		-
Kapitał podstawowy Tier 1	6 548 797		-
Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty			
Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi	-		-
Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne			
Kapitał dodatkowy Tier 1	-		-
Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)	6 548 797		-
Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy			
Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II	700 000	486 (4)	-
Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	700 000		-
Kapitał Tier II: korekty regulacyjne			
Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2-1 3	-58 221	472, 472(3)(a), 472 (4), 472 (6), 472 (8) (a), 472 (9), 472 (10) (a), 472 (11) (a)	-
Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	-58 221		-
Kapitał Tier II	641 779		-
Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier 1 + kapitał Tier II)	7 190 576		-
Aktywa wazone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2-13 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)	-		-
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału podstawowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego, pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I itd.)	-	472, 472 (5), 472 (8) (b), 472 (10) (b), 472 (11) (b)	-
w tym: pozycje nieodliczone od kapitału dodatkowego Tier I (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. krzyżowe powiązania kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II, bezpośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	-	475, 475 (2) (b), 475 (2) (c), 475 (4) (b)	-

w tym: pozycje nieodliczone od kapitału Tier II (kwoty rezydualne określone w rozporządzeniu (UE) nr 575/2-13) (pozycje, które należy wyszczególnić, np. pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II, pośrednie udziały kapitałowe w nieistotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego, pośrednie udziały kapitałowe w istotnych inwestycjach w kapitał innych podmiotów sektora finansowego itd.)	-	477, 477 (2) (b), 477 (2) (c), 477 (4) (b)	-
Aktywa ważone ryzykiem razem	32 693 640		-
Współczynniki i bufory kapitałowe	-		-
Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,03%	92 (2) (a), 465	-
Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	20,03%	92 (2) (b), 465	-
Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	21,99%	92 (2) (c)	-
Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i anty cyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	-	CRD 128, 129, 13-	-
w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	-		-
w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	-		-
w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	-		-
w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	-	CRD 131	-
Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	-	CRD 128	-

Opis podstawowych składników funduszy własnych

Uszczegółowienie pozycji z Tabeli nr 5 (w tys. złotych)

1.1.1.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe						1 213 117
Pozycja ta jest równa kapitałowi zakładowemu spółki, który składa się z następujących składników (Wartość nominalna jednej akcji = 1 zł):							
Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Liczba akcji	Wartość serii / emisji	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy
A	imiennie założycielskie	x2 co do głosu	106 850	106 850	gotówka	30.06.1989	30.06.1989

B1	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.06.1990	01.01.1990	
B2	imiennie zwykłe		150 000	150 000	gotówka	13.12.1990	01.01.1990	
C	na okaziciela zwykłe		4 693 150	4 693 150	gotówka	17.05.1991	01.01.1991	
D1	na okaziciela zwykłe		1 700 002	1 700 002	gotówka	31.12.1991	01.01.1992	
D2	na okaziciela zwykłe		2 611 366	2 611 366	gotówka	31.01.1992	01.01.1992	
D3	na okaziciela zwykłe		1 001 500	1 001 500	gotówka	10.03.1992	01.01.1992	
E	na okaziciela zwykłe		6 000 000	6 000 000	gotówka	28.05.1993	01.01.1992	
F	na okaziciela zwykłe		9 372 721	9 372 721	gotówka	10.12.1993	01.01.1993	
G	na okaziciela zwykłe		8 000 000	8 000 000	gotówka	30.05.1994	01.10.1993	
H	na okaziciela zwykłe		7 082 129	7 082 129	gotówka	24.10.1994	01.10.1994	
Podwyższenie wart. nominalnej akcji z 1 do 4 zł				122 603 154	kapitał zapasowy	24.11.1994		
Split akcji w stosunku 1:4			122 603 154			05.12.1994		
I	na okaziciela zwykłe		65 000 000	65 000 000	gotówka	12.08.1997	01.10.1996	
J	na okaziciela zwykłe		196 120 000	196 120 000	kapitały Banku Gdańskiego S.A.	12.09.1997	01.10.1996	
K	na okaziciela zwykłe		424 590 872	424 590 872	gotówka	31.12.2001	01.01.2001	
L	na okaziciela zwykłe		363 935 033	363 935 033	gotówka	26.02.2010	01.01.2009	
Liczba akcji razem			1 213 116 777					
Kapitał akcyjny razem				1 213 116 777				
1.1.1.1.3							Ażio	1 147 502

<p>Ażio jest to kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej. Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji pomniejszonej o bezpośrednio, poniesione koszty z nią związane.</p>		
1.1.1.2.2.1	Zysk lub strata możliwe do przypisania właścicielom jednostki dominującej	681 227
<p>Pozycja ta równa jest skonsolidowanemu wynikowi netto za rok 2017.</p>		
1.1.1.2.2.2	(-) Część nieuznanego zysku z bieżącego okresu lub nieuznanego zysku rocznego	-681 227
<p>Jest to kwota wyniku netto, która nie może być zaliczona do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych</p>		
1.1.1.3	Skumulowane inne całkowite dochody	-34 795
<p>Pozycja ta składa się z kapitału z aktualizacji wyceny powstałego w rezultacie rozpoznania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. Wyksięgowanie niniejszych wartości z kapitału z aktualizacji wyceny następuje w momencie wyłączenia z ksiąg rachunkowych całości lub części wycenianych aktywów lub w momencie rozpoznania utraty wartości (efekt wyceny jest wtedy odnoszony do rachunku zysków i strat). Kwota 56 418 tys zł, - efektu wyceny (według wartości godziwej) instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowana jest część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne, która stanowi efektywne zabezpieczenie natomiast nieefektywna część zysków lub strat związanych z tym instrumentem zabezpieczającym ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Kwota -89 461 tys zł, - zysków / (strat) aktuarialnych w kwocie netto, to jest po uwzględnieniu podatku odroczonego. W kapitale z aktualizacji wyceny, ujmowane są zyski lub straty wynikające z dyskontowania przyszłych zobowiązań powstałych z tytułu utworzonej rezerwy na odprawy emerytalne. Niniejsze wartości nie podlegają przeksięgowaniu do rachunku zysków i strat. Kwota -1 752 tys zł. 		
1.1.1.4	Kapitał rezerwowy	4 536 648
<p>Kapitał ten powstał w wyniku corocznych uchwał Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy o podziale zysków. Uchwały te zdecydowały</p>		

na pozostawieniu części zysków wypracowanych w Banku i spółkach Grupy. Zgodnie ze statutem, o użyciu kapitału rezerwowego decyduje WZA i może on być przeznaczony w szczególności na pokrycie ewentualnych przyszłych strat lub wypłatę dywidendy.		
1.1.1.5	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	228 902
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w Banku stworzony był z zysku po opodatkowaniu zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 z późniejszymi zmianami.		
1.1.1.9.2	Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	89 462
Jest to kwota, która ze znakiem ujemnym jest składową pozycją 1.1.1.3 i zgodnie z artykułem 33 Rozporządzenia nr 575/2013 Bank nie włącza jej do funduszy własnych.		
1.1.1.9.5	Korekty wartości z tytułu wymogów w zakresie ostrożnej wyceny	-17 012
Korekta ta dotyczy: - dłużnych papierów wartościowych (portfel do obrotu): -338 tys zł - dłużnych papierów wartościowych (portfel dostępne do sprzedaży): -15 203 tys zł - akcji (portfel dostępne do sprzedaży): -24 tys zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (portfel do obrotu): -383 tys zł - wartości bilansowej instrumentów pochodnych (zabezpieczające): -1 064 tys zł		
1.1.1.11.1	(-) Kwota brutto innych wartości niematerialnych i prawnych	-79 755
Kwota ta składa się głównie z wartości oprogramowania zakupionego przez Bank i spółki Grupy.		
1.1.1.13	(-) Niedobór korekt ryzyka kredytowego wobec oczekiwanych strat według metody IRB	-582 210
Odliczenia na podstawie art. 36 CRR, dotyczą portfeli kredytów detalicznych mieszkaniowych zabezpieczonych na nieruchomościach (RRE) i odnawialnych ekspozycji detalicznych (QRRE), dla których Grupa posiada zezwolenie na stosowanie metody IRB. Sposób ujmowania kwot oczekiwanych strat jest zgodny z art. 128 i 159 CRR.		
1.1.1.26	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	46 938

Korekty te składają się z następujących kwot:

- przeniesienia 10% pozycji 1.1.1.13 do pozycji 1.2.10 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty +58 221 tys zł,
- skorygowaniu efektu wyceny (według wartości godziwej) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wykazanego w pozycji 1.1.1.3 o 20% niezrealizowanych zysków zgodnie z artykułem 468 Rozporządzenia nr 575/2013. Kwota korekty -11 284 tys zł,

1.2.1.1	Opłacone instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane	700 000
Bank (i Grupa) zalicza do funduszy uzupełniających zobowiązania z tytułu emisji obligacji o terminach wymagalności 7 grudnia 2027r. Kwota nominalna zobowiązania to 700 000 000 PLN.		
1.2.10	Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale Tier II	-58 221
Korekta z tytułu przeniesienia 20% pozycji 1.1.1.13 zgodnie z artykułem 472 i 478 Rozporządzenia nr 575/2013.		

13. INDEKS UJAWNIENI

Poniższa tabela prezentuje indeks ujawnień, zawierający referencje do miejsca w Ujawnieniach lub innych dokumentach Grupy, w których przedstawiane są informacje określone artykułach Części Ósmej CRR. Tabela prezentuje także referencje do tabel lub wzorów określonych w Wytycznych w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy Części Ósmej Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (EBA/GL/2016/11).

Tabela 1 Indeks ujawnień

ARTYKUŁ CRR (Część 8)	Tekst CRR	Tabela / wzór w EBA/GL/2016/11	Punkt w Raporcie / Innym dokumencie
435.1.a	1. Instytucje ujawniają swoje cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem oddzielnie dla każdej kategorii ryzyka, w tym rodzaje ryzyka, o których mowa w niniejszym tytule. Ujawnione informacje dotyczą: a) strategii i procesów zarządzania tymi rodzajami ryzyka;	EU OVA EU CCRA EU MRA EU LIA	3,6,7,8 8 Roczny Raport VIII Sprawozdanie Zarządu
435.1.b	b) struktury i organizacji odpowiedniej funkcji zarządzania ryzykiem, w tym informacji na temat jej uprawnień i statutu, lub innych odpowiednich rozwiązań w tym względzie;	EU OVA EU CRA EU MRA	3 8 Roczny Raport VIII Sprawozdanie Zarządu
435.1.c	c) zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka;	EU OVA	3 8 Roczny Raport VII Sprawozdanie Zarządu
435.1.d	d) strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania stałej skuteczności instrumentów zabezpieczających i czynników łagodzących ryzyko;	EU OVA EU CRA EU MRA	10.4 8 Roczny Raport VIII Sprawozdanie Zarządu
435.1.e	e) zatwierdzonego przez organ zarządzający oświadczenia na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w instytucji, dającego pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii instytucji;	EU OVA	12
435.1.f	f) zatwierdzonego przez organ zarządzający zwięzłego oświadczenia na temat ryzyka, w którym pokrótce omówiono ogólny profil ryzyka instytucji związany ze strategią działalności. Przedmiotowe oświadczenie zawiera kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez instytucję, w tym interakcji między profilem ryzyka instytucji a tolerancją na ryzyko określoną przez organ zarządzający.	EU OVA EU CRA	3 8 Roczny Raport VIII Sprawozdanie Zarządu
435.2.a	2. W odniesieniu do zasad zarządzania instytucje ujawniają następujące informacje wraz z regularnymi, przynajmniej corocznymi aktualizacjami: a) liczbę stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego;		3

435.2.b	b) politykę rekrutacji dotyczącą wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej;		11
435.2.c	c) strategię w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane;		11
435.2.d	d) utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły;		3
435.2.e	e) opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do organu zarządzającego.		3
436.a-b	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące zakresu stosowania wymogów niniejszego rozporządzenia zgodnie z dyrektywą 2013/36/UE: a) nazwę instytucji, do której mają zastosowanie wymogi niniejszego rozporządzenia; b) zarys różnic w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych wraz z krótkim opisem odnośnych podmiotów i wyjaśnieniem, czy: (i) są one w pełni skonsolidowane; (ii) są skonsolidowane metodą proporcjonalną; (iii) pomniejszają fundusze własne; (iv) nie są skonsolidowane	EU LI1 EU LI2 EU LI3 EU LIA	4
436.c	c) wszelkie istniejące obecnie lub przewidywane istotne przeszkody praktyczne lub prawne dla szybkiego transferu funduszy własnych lub spłaty zobowiązań przez jednostkę dominującą i jej jednostki zależne;		4
436.d	d) kwotę łączną, o którą rzeczywiste fundusze własne są mniejsze od wymaganego minimum we wszystkich jednostkach zależnych nieobjętych konsolidacją, oraz nazwę lub nazwy takich jednostek zależnych;		4
436.e	e) w stosownych przypadkach okoliczności stosowania przepisów określonych w art. 7 i 9.		4
437.1.a	1. W odniesieniu do funduszy własnych instytucja ujawnia następujące informacje: a) pełne uzgodnienie pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych Tier I, pozycji Tier II, jak również filtrów i odliczeń stosowanych na mocy przepisów art. 32- 35, 36, 56, 66 oraz 79 w odniesieniu do funduszy własnych instytucji oraz bilansu w zbadanym sprawozdaniu finansowym instytucji;		4 Załącznik 1
437.1.b	b) opis głównych cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I i instrumentów dodatkowych w Tier I oraz instrumentów w kapitale Tier II emitowanych przez instytucję;		4 Załącznik 1
437.1.c	c) pełne warunki dotyczące wszystkich		4

	instrumentów w kapitale podstawowym Tier I, instrumentów dodatkowych w Tier I oraz instrumentów w kapitale Tier II;		Załącznik 1
437.1.d	d) oddzielne informacje na temat charakteru i kwot następujących pozycji: (i) każdego filtru ostrożnościowego stosowanego zgodnie z art. 32-35; (ii) każdego odliczenia dokonanego zgodnie z art. 36, 56 oraz 66; (iii) pozycji nieodliczonych zgodnie z art. 47, 48, 56, 66 oraz 79;		4 Załącznik 1
437.1.e	e) opis wszystkich ograniczeń zastosowanych do obliczania funduszy własnych zgodnie z niniejszym rozporządzeniem oraz instrumentów, filtrów ostrożnościowych i odliczeń, do których te ograniczenia mają zastosowanie;		4
437.1.f	f) w przypadku, gdy instytucje ujawniają współczynniki kapitałowe obliczone z wykorzystaniem elementów funduszy własnych ustalonych na podstawie innej niż podstawa określona w niniejszym rozporządzeniu - kompleksowe wyjaśnienie podstawy służącej do obliczania tych współczynników kapitałowych.		n.d.
438.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące przestrzegania przez instytucję wymogów określonych w art. 92 niniejszego rozporządzenia oraz w art. 73 dyrektywy 2013/36/UE: a) skrótowy opis metody stosowanej przez instytucję do oceny adekwatności jej kapitału wewnętrznego w celu wsparcia bieżących i przyszłych działań;		5.2
438.b	b) na wniosek odpowiedniego właściwego organu - rezultaty stosowanego przez instytucję wewnętrznego procesu oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych określonych na podstawie procesu przeglądu nadzorczego, o których mowa w art. 104 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2013/36/UE;		2
438.c	c) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 - 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112;	EU OV1 EU INS1	5.1
438.d	d) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 3 - 8 % kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 147. W przypadku kategorii ekspozycji detalicznych wymóg ten stosuje się do każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1-4. W przypadku kategorii ekspozycji kapitałowych wymóg ten ma zastosowanie się do: (i) każdej metody ustanowionej w art. 155;	EU OV1 EU INS1 EU CR8 EU CCR7	5.1

	<p>(ii) ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego, ekspozycji w niepublicznych instrumentach kapitałowych w wystarczająco zróżnicowanych portfelach oraz innych ekspozycji;</p> <p>(iii) ekspozycji podlegających nadzorczemu okresowi przejściowemu pod względem wymogów w zakresie funduszy własnych;</p> <p>(iv) ekspozycji podlegających przepisom przewidującym zasadę praw nabytych pod względem wymogów w zakresie funduszy własnych;</p>		
438.e	e) wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) i c);	EU OV1	5.1
438.f	f) wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł III rozdziały 2, 3 i 4 oraz ujawnione oddzielnie.	EU OV1 EU CR10	6.1 10.2
439.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące ich ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta, o którym mowa w części trzeciej, tytuł II, rozdział 6: a) omówienie metod stosowanych do przypisywania kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych do ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta;	EU CCRA	6.2
439.b	b) omówienie strategii ustanawiania zabezpieczenia i ustalania rezerw kredytowych;	EU CCRA	6.2
439.c	c) omówienie zasad dotyczących ekspozycji na ryzyko niekorzystnej korelacji;	EU CCRA	6.2
439.d	d) omówienie wpływu wartości zabezpieczenia, jakie musiałyby zapewnić instytucja przy obniżeniu oceny jej wiarygodności kredytowej;	EU CCRA	6.2
439.e	e) dodatnią godziwą wartość brutto umów, korzyści wynikające z kompensowania, skompensowaną bieżącą ekspozycję kredytową, ustanowione zabezpieczenie oraz wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych. Wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych stanowi ekspozycję kredytową z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych po uwzględnieniu korzyści z obowiązujących prawnie umów o kompensowaniu zobowiązań i umów o zabezpieczenie;	EU CCR1 EU CCR2 EU CCR8 EU CCR5-A EU CCR5-B	6.2 13 Roczny Raport, nota 16 F
439.f	f) środki służące obliczaniu wartości ekspozycji według metod określonych części trzeciej, tytuł II, rozdział 6, sekcje 3-6, w zależności od tego, która z metod ma w danym przypadku zastosowanie;	EU CCR1 EU CCR2 EU CCR8	6.2
439.g	g) wartość referencyjną kredytowych instrumentów pochodnych pełniących funkcję zabezpieczenia oraz rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów ekspozycji kredytowej;	EU CCR6	6.2

439.h	h) kwoty referencyjne kredytowych transakcji pochodnych, podzielonych na takie, które służą celom związanym z własnym portfelem kredytowym instytucji, oraz takie, które wykorzystuje się przy działalności pośredniczącej, w tym rozkład stosowanych kredytowych produktów pochodnych, w dalszym podziale według ochrony nabytej i sprzedanej w ramach każdej grupy produktów;	EU CCR6	6.2
439.i	i) oszacowanie współczynnika α pod warunkiem uzyskania przez instytucję stosownej zezwolenia właściwych organów.	EU CCR1	6.2
440	1. Instytucja ujawnia następujące informacje dotyczące przestrzegania przez nią wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, o którym mowa w tytule VII rozdział 4 dyrektywy 2013/36/UE:		2
441	1. Instytucje określone jako globalne instytucje o znaczeniu systemowym zgodnie z art. 131 dyrektywy 2013/36/UE rokrocznie ujawniają wartości wskaźników stosowanych do określenia wyniku instytucji zgodnie z metodą określania, o której mowa w tym artykule.		n.d.
442.a	Instytucje ujawniają następujące informacje dotyczące ekspozycji instytucji na ryzyko kredytowe i ryzyko rozmycia: a) stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości;	EU CRB-A	6.3 8 Roczny Raport
442.b	b) opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego;		6.3 8 Roczny Raport
442.c	c) całkowitą kwotę ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji;	EU CRB-B	6
442.d	d) rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	EU CRB-C	6
442.e	e) rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	EU CRB-D EU CR1-B EU CR1-C	6 6.3
442.f	f) zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;	EU CRB-E	6 15.b Roczny Raport 18.e Roczny Raport
442.g	g) w podziale na istotne branże lub typy kontrahenta - kwotę: (i) ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, przedstawione oddzielnie; (ii) korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego; (ii) korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego;	EU CR1-A EU CR1-D EU CR1-E	6.3 VII.3 Raport Zarządu

	(iii) narzutów związanych z korektami z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w danym okresie sprawozdawczym;		
442.h	h) kwotę ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, podane oddzielnie, z podziałem na ważne obszary geograficzne, w tym w miarę możliwości kwoty korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe związane z każdym obszarem geograficznym;	EU CR1-A EU CR1-D	6.3
442.i	i) uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości, przedstawione oddzielnie. Informacje te obejmują: (i) opis rodzaju korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe; (ii) salda początkowe; (iii) kwoty wpisane w ciężar korekt o ryzyko kredytowe w danym okresie sprawozdawczym; (iv) kwoty odpisane lub rozwiązane z tytułu szacowanych możliwych strat na ekspozycjach w danym okresie sprawozdawczym, wszystkie inne korekty, w tym korekty wynikające z różnic kursowych, połączeń przedsiębiorstw, przejęć i zbyć jednostek zależnych oraz transfery między korektami o ryzyko kredytowe; (v) salda końcowe.	EU CR1-E EU CR2-A EU CR2-B	6.3
443	Aktywa obciążone		6.5
444.a	W odniesieniu do instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 dla każdej kategorii ekspozycji określonej w art. 112 ujawnia się następujące informacje: a) nazwy wyznaczonych ECAI i agencji kredytów eksportowych oraz przyczyny ewentualnych zmian;	EU CRD	6.4
444.b	b) kategorie ekspozycji, do których stosuje się poszczególne ECAI lub agencje kredytów eksportowych;	EU CRD	6.4
444.c	c) opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny kredytowej emitenta i oceny kredytowej emisji do pozycji nieuwzględnionych w portfelu handlowym;	EU CRD	6.4
444.d	d) przyporządkowanie ratingu zewnętrznego każdej z wyznaczonych ECAI lub agencji kredytów eksportowych do stopni jakości kredytowej określonych w części trzeciej tytuł II rozdział 2, uwzględniając fakt, iż ujawnienie tych informacji nie jest konieczne, jeśli instytucja stosuje standardowy system przyporządkowywania ocen, opublikowany przez EUNB;	EU CRD	6.4
444.e	e) wartości ekspozycji oraz wartości ekspozycji po ograniczeniu ryzyka kredytowego związane z każdym stopniem jakości kredytowej określonym w części trzeciej tytuł II rozdział 2, a także kwoty pomniejszające fundusze własne.	EU CR5 EU CCR3	6.1 6.4
445	Instytucje obliczające swoje wymogi w zakresie	EU MR1	8

	funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 92 ust. 3 lit. b) i c) ujawniają te wymogi oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka, o którym mowa w tych przepisach. Ponadto ujawniają one oddzielnie wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu szczególnego ryzyka stopy procentowej związanego z pozycjami sekurytyzacyjnymi.		8.4 Roczny Raport
446	Instytucje ujawniają metody oceny wymogów w zakresie funduszy własnych dla ryzyka operacyjnego, do których kwalifikuje się dana instytucja; opis metod określonych w art. 312 ust. 2, jeśli są stosowane przez instytucję, w tym omówienie ważnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych uwzględnionych w metodzie pomiaru tej instytucji, zaś w przypadku częściowego stosowania - zakres i zasięg poszczególnych zastosowanych metod.		7
447.a	W odniesieniu do ekspozycji w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym instytucje ujawniają następujące informacje: a) zróżnicowanie między ekspozycjami pod względem ich celów, w tym w zakresie zysków kapitałowych oraz celów strategicznych, a także przegląd stosowanych technik rachunkowości oraz metod wyceny, w tym zasadnicze założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz wszystkie znaczące zmiany tych praktyk;		8
447.b	b) wartość księgową, wartość godziwą oraz - w przypadku ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego - porównanie z ceną rynkową, jeśli zasadniczo różni się ona od wartości godziwej;		8
447.c	c) rodzaje, charakter oraz kwoty ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego, ekspozycji w niepublicznych papierach kapitałowych w wystarczająco zdywersyfikowanych portfelach oraz innych ekspozycji;		8
447.d	d) zrealizowane zyski lub straty z tytułu sprzedaży i likwidacji w danym okresie w ujęciu skumulowanym; oraz		8
447.e	e) całkowitą wartość niezrealizowanych zysków lub strat, łączne niezrealizowane zyski lub straty z aktualizacji wyceny oraz wszelkie takie kwoty ujęte w funduszach własnych podstawowych lub dodatkowych.		8
448.a	W przypadku ekspozycji na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym instytucje ujawniają następujące informacje: a) charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia (w tym założenia dotyczące przedterminowej spłaty kredytów i zachowania depozytów o nieustalonym terminie wymagalności) oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej;		8 8.4 Raport Roczny
448.b	b) wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo instytucji do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych zgodnie z metodą pomiaru ryzyka		8 8.4 Raport Roczny

	stopy procentowej stosowaną przez kierownictwo instytucji, z podziałem na poszczególne waluty.		
449	Instytucje obliczające kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 5 lub wymogi w zakresie funduszy własnych zgodnie z art. 337 lub 338 ujawniają w stosownych przypadkach następujące informacje oddzielnie dla portfela handlowego i niehandlowego:	EU OV1	6.1
450.a	1. W odniesieniu do polityki i praktyk instytucji w zakresie wynagrodzeń dla kategorii pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka, instytucje ujawniają co najmniej następujące informacje: a) informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, a także liczbę posiedzeń organizowanych w danym roku obrachunkowym przez organ zarządzający pełniący nadzór nad wynagrodzeniami, w tym - w stosownych przypadkach - informacje na temat składu i zakresu zadań komisji ds. wynagrodzeń, konsultanta zewnętrznego, z którego usług skorzystano przy ustalaniu polityki w zakresie wynagrodzeń, oraz roli odpowiednich zainteresowanych stron;		11
450.b	b) informacje na temat powiązania między wynagrodzeniem a wynikami;		11
450.c	c) najważniejsze informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityki odrzucania płatności i kryteriów nabywania uprawnień;		11
450.d	d) stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych, ustalony zgodnie z art. 94 ust. 1 lit. g) dyrektywy 36/2013;		11
450.e	e) informacje na temat kryteriów dotyczących osiągniętych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub zmiennych elementów wynagrodzenia;		11
450.f	f) główne parametry oraz uzasadnienie wszelkiego rodzaju systemu elementów zmiennych i wszelkich innych świadczeń niepieniężnych;		11
450.g	g) zagregowane informacje ilościowe dotyczące wynagrodzenia, z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa;		11
450.h	h) zagregowane informacje ilościowe na temat wynagrodzeń, z podziałem na kadre kierowniczą wyższego szczebla i pracowników, których działania mają istotny wpływ na profil ryzyka instytucji, zawierające następujące dane: (i) wysokość wynagrodzeń za dany rok obrachunkowy z podziałem na wynagrodzenie stałe i zmienne oraz liczba osób je otrzymujących;		11

	<p>(ii) wysokość i forma wynagrodzenia zmiennego z podziałem na świadczenia pieniężne, akcje i instrumenty związane z akcjami oraz inne typy;</p> <p>(iii) wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą z podziałem na części już przysługujące i jeszcze nieprzysługujące;</p> <p>(iv) wysokość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą przyznana w danym roku obrachunkowym, wypłacona i zmniejszona w ramach korekty o wyniki;</p> <p>(v) płatności związane z przyjęciem do pracy i z odprawą w danym roku obrachunkowym oraz liczba beneficjentów takich płatności;</p> <p>(vi) kwoty płatności związanych z odprawą dokonane w danym roku obrachunkowym, liczba beneficjentów takich płatności oraz wysokość najwyższej takiej płatności na rzecz jednej osoby;</p>		
450.i	i) liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrachunkowym: dla wynagrodzeń w przedziale między 1 mln EUR a 5 mln EUR - w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 500 000 EUR, a dla wynagrodzeń wyższych niż 5 mln EUR - w podziale na przedziały wynagrodzeń o wielkości 1 mln EUR;		11
451.a	1. Instytucje ujawniają następujące informacje na temat swojego wskaźnika dźwigni obliczonego zgodnie z art. 429, oraz zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej: a) wskaźnik dźwigni oraz sposób, w jaki instytucja zastosowała art. 499 ust. 2 i 3;		9
451.b	b) podział miary ekspozycji całkowitej, jak również uzgodnienie miary ekspozycji całkowitej ze stosownymi informacjami ujawnianymi w publikowanych sprawozdaniach finansowych;		9
451.c	c) w stosownych przypadkach kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11;		9
451.d	d) opis procedur stosowanych w celu zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej;		9
451.e	e) opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni.		9
452.a	Instytucje obliczające kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody IRB ujawniają następujące informacje: a) zezwolenie właściwego organu na stosowanie tej metody lub zmianę metody już stosowanej;	EU CRE	10.1
452.b	b) wyjaśnienie i przegląd: (i) struktury systemów ratingu wewnętrznego oraz powiązań między ratingami wewnętrznymi i zewnętrznymi; (ii) stosowania oszacowań wewnętrznych do innych celów niż obliczanie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 3;	EU CRE	10.2 10.3 10.4

	<p>(iii) procesu zarządzania ograniczeniem ryzyka kredytowego oraz uznawania technik ograniczenia ryzyka kredytowego;</p> <p>(iv) mechanizmów kontroli systemów ratingowych (w tym opis stopnia ich niezależności i zakresów odpowiedzialności) oraz przeglądu systemów ratingowych;</p>		
452.c	<p>c) opis procesu ratingów wewnętrznych dostarczany oddzielnie dla następujących kategorii ekspozycji:</p> <p>(i) rządy centralne i banki centralne;</p> <p>(ii) instytucje;</p> <p>(iii) przedsiębiorstwa, w tym MŚP, kredytowanie specjalistyczne i nabyte należności korporacyjne;</p> <p>(iv) ekspozycje detaliczne dla każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1-4;</p> <p>(v) papiery kapitałowe;</p>	EU CRE	10.2
452.d	<p>d) wartości ekspozycji w odniesieniu do każdej kategorii ekspozycji określonych w art. 147. Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych, instytucji i przedsiębiorstw w przypadkach, w których do obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem instytucje stosują własne oszacowania wartości LGD lub współczynniki konwersji, ujawnia się oddzielnie od ekspozycji, w odniesieniu do których instytucje nie stosują takich oszacowań;</p>		10.2
452.e	<p>e) w celu umożliwienia miarodajnego zróżnicowania ryzyka kredytowego w odniesieniu do każdej kategorii ekspozycji (rządy centralne i banki centralne, instytucje, przedsiębiorstwa i papiery kapitałowe) oraz w odniesieniu do wystarczającej liczby klas jakości dłużników (w tym dłużników, którzy nie wykonali zobowiązania) instytucje ujawniają następujące informacje:</p> <p>(i) ekspozycję całkowitą, w tym w odniesieniu do kategorii ekspozycji wobec rządów centralnych i banków centralnych, instytucji i przedsiębiorstw - sumę niespłaconych kredytów i wartości ekspozycji dla niewykorzystanych zobowiązań; w odniesieniu do papierów kapitałowych - pozostającą kwotę należną;</p> <p>(ii) średnią wagę ryzyka ekspozycji ważonych ryzykiem;</p> <p>(iii) w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania współczynników konwersji do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem - kwotę niewykorzystanych zobowiązań i średnią wartość ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji;</p>	EU CR6 EU CCR4	10.2

452.f	f) w przypadku kategorii ekspozycji detalicznych oraz każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv) - albo informacje określone w lit. e) (w stosownych przypadkach przedstawione w sposób zbiorczy), albo analizę ekspozycji (niespłacone kredyty i wartości ekspozycji z tytułu niewykorzystanych zobowiązań) w odniesieniu do wystarczającej liczby klas oczekiwanych strat, aby umożliwić miarodajne zróżnicowanie ryzyka kredytowego (w stosownych przypadkach przedstawione w sposób zbiorczy);		10.2
452.g	g) rzeczywiste korekty o szczególne ryzyko kredytowe za poprzedni okres dla każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych, dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)) oraz różnicę w stosunku do wcześniejszych doświadczeń;	EU CR6	10.2
452.h	h) opis czynników, które miały wpływ na poniesione straty w poprzednim okresie (na przykład, czy dana instytucja zaobserwowała wyższe niż średnie współczynniki niewykonania zobowiązań lub wyższe niż średnie wartości LGD i współczynników konwersji);		10.2
452.i	i) oszacowania danej instytucji w zestawieniu z rzeczywistymi wynikami w dłuższej perspektywie czasowej. Informacje te obejmują co najmniej oszacowania strat w zestawieniu z rzeczywistymi stratami w każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych - dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)) w okresie, który jest wystarczający do miarodajnej oceny funkcjonowania procesów ratingu wewnętrznego dla każdej kategorii ekspozycji (w przypadku ekspozycji detalicznych - dla każdej z kategorii określonych w lit. c) ppkt (iv)). W stosownych przypadkach instytucje dokonują dalszego podziału powyższych informacji w celu przeprowadzenia analizy wartości PD oraz - w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania wartości LGD lub współczynników konwersji - w celu analizy wyników oszacowania wartości LGD i współczynnika konwersji względem oszacowań przedstawionych w ujawnionych informacjach dotyczących ilościowej oceny ryzyka określonych w niniejszym artykule;	EU CR9	10.2
452.j	j) w odniesieniu do wszystkich kategorii ekspozycji określonych w art. 147 i każdej kategorii ekspozycji, którym odpowiadają różne rodzaje korelacji wymienione w art. 154 ust. 1-4: (i) w przypadku instytucji stosujących własne oszacowania wartości LGD do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem - średnie wartości LGD i PD ważone ekspozycją w ujęciu procentowym dla każdej właściwej lokalizacji geograficznej ekspozycji kredytowych;		n.d.

	(ii) w przypadku instytucji, które nie stosują własnych oszacowań wartości LGD - średnią wartość PD ważoną ekspozycją w ujęciu procentowym dla każdej właściwej lokalizacji geograficznej ekspozycji kredytowych.		
453.a	Instytucje wykorzystujące techniki ograniczenia ryzyka kredytowego ujawniają następujące informacje: a) zasady i procedury dotyczące kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zakres, w jakim dana jednostka takie kompensowanie wykorzystuje;	EU CRC	10.4
453.b	b) zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi;	EU CRC	10.4
453.c	c) opis głównych rodzajów zabezpieczeń przyjętych przez daną instytucję;	EU CRC	10.4
453.d	d) główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytową;	EU CRC	10.4
453.e	e) informacje na temat koncentracji ryzyka rynkowego lub kredytowego w ramach podjętych działań w zakresie ograniczenia ryzyka kredytowego;	EU CRC	10.4
453.f	f) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody IRB, ale niedokonujących własnych oszacowań wartości LGD lub współczynników konwersji w odniesieniu do danej kategorii ekspozycji - całkowitą wartość ekspozycji podaną oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta - po zastosowaniu korekt z tytułu zmienności - uznanym zabezpieczeniem finansowym lub innym uznanym zabezpieczeniem;	EU CR3 EU CR4	10.4 6.1
453.g	g) w przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej lub metody IRB - całkowitą wartość ekspozycji podaną oddzielnie dla każdej kategorii ekspozycji (w stosownych przypadkach po skompensowaniu pozycji bilansowych lub pozabilansowych), która jest objęta gwarancjami lub kredytowymi instrumentami pochodnymi. W przypadku kategorii ekspozycji kapitałowych wymóg ten stosuje się do każdej metody określonej w art. 155.	EU CR3 EU CR4 EU CR7	10.2 10.4 6.1
454	Instytucje, które do obliczenia wymogów w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego stosują metody zaawansowanego pomiaru określone w art. 321-324, ujawniają opis zastosowania ubezpieczeń i innych mechanizmów transferu ryzyka w celu ograniczenia tego ryzyka.		n.d.

455	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego	EU MRA EU LIA EU MRB EU MR2-A EU MR2-B EU MR3 EU MR4	8
-----	---	--	---